

Uvodnik

Andrej Bratuž

V pričakovanju novega Petrovega naslednika

Po dneh žalovanja in spominjanja na življenje in papeževanje velikega Janeza Pavla II. se ne samo katoličani in kristjani nasploh, ampak tudi pripadniki drugih verstev in vsa svetovna javnost pripravljajo na prihod novega Petrovega naslednika. Vsakovrstni mediji spet obširno poročajo in ugibajo, ljudje se spet vračajo na Trg sv. Petra, vstopajo v baziliko, da pomolijo ob grobnici pokojnega papeža in se nato v gruclah ustavljajo na ogromnem trgu, ki je bil zadnje tedne v središču svetovne pozornosti. Tam se ozirajo na dimnik nad Sikstinsko kapelo, od koder se bo v teh dneh pokazal beli dim in oznanil, da so kardinali, zbrani v konklavu, že izvolili novega papeža.

Stvar je sama na sebi veliko bolj zapletena, kot se lahko zdi na prvi pogled. V zadnjih desetletjih se je v tem pogledu marsikaj spremenilo, in sicer po zaslugi samih papežev, ki so vnašali v volitve svojih naslednikov razne novosti. Papež Janez Pavel XXIII. je npr. določil, naj bodo papeži svobodni pri imenovanju kardinalov, zlasti glede njihovega števila. Še pomembnejša je njegova odločitev, da se poveča število neitalijanskih kardinalov. Znano je namreč, da so bili od papeža Siksta V. v 16. stoletju kardinali v veliki večini Italijani. Janez XXIII. je tudi prvič imenoval kardinale iz Afrike, Kitajske in Latinske Amerike. Njegov naslednik Pavel VI. je temeljito posegel v volitve papežev s konstitucijo Romano Pontifici eligendo. Natančno je določil potek konklave in način volitev. Med drugim je za kardinale volivce določil starostno mejo, ki ne sme presegati 80 let.

Konklava za izvolitev Janeza Pavla II. se je udeležilo 111 kardinalov, ki so papeža izvolili tretji dan volitev. Tudi ta papež je v konstituciji iz leta 1996 Univerzi dominici gregis volitve še preuredil in posodobil. Zakonito je izvoljen, kdor prejme dve tretjini glasov. Kardinali volivci prebivajo v Domu sv. Marte in niso več zaprti v prostorih ob Sikstinski kapeli. Ob belem dimu, ki je včasih zbujal dvom, ali je zares bel ali je še siv, naj se oglasijo zvonovi in jasno oznanijo, da je novi papež izvoljen.

Kaj pričakujemo od volitev, ki so sedaj, ko to pišemo, še v teku? Gotovo je, da novi papež ne more biti kopija prejšnjega. Gotovo pa je, da bo moral tudi on, ne glede na to, od kod bo prišel, potovati in komunicirati, ker to zahtevata novi čas in sam sestav Cerkve. Vsa njegova dejanja in odločitve bo morala navdihovati osebna svetost. Novi papež bo lahko eden od tolkih, katerih imena se te dni najpogosteje pojavljajo v medijih, ali pa bo, kakor se je že zgodilo, njegovo ime novo in nepoznano. To je bil primer Janeza Pavla I. in Janeza Pavla II., manj znanega poljskega kardinala. Tudi Janez XXIII. je bil izvoljen kot prehodni papež. In kako pomembna sta bila pontifikata Janeza XXIII. in Janeza Pavla II. Pravi, da ima vsaka doba sebi primerne in za tisti čas potrebne papeže. To nam potrjuje zlasti novejša zgodovina. Ob tem niti ni tako važno, kakšne narodnosti bo sv. oče, čeprav je jasno, da bi papež iz velikega sveta, z bogatimi pastoralnimi izkušnjami, socialno globoko čuteč, vsestransko razgledan, prijatelj mladih itn., bolje izpolnjeval svoje visoko poslanstvo. Kakor smo zapisali v uvodniku ob smrti Janeza Pavla II., naj bi bil po božjih načrtih človeštvu učitelj in vodnik. Zato upamo, da bodo kardinali izbrali takega papeža, ki bo vreden naslednik svojega velikega predhodnika.

Duh veje, koder hoče...

Ko pošljamo časnik v tisk v torek, 19. aprila, ob 13.30, se nad Vatikanom še ni dvignil beli dim

Pogovor Predsednik Furlanije-Juljske krajine Riccardo Illy

"Harmonija različnosti je sinteza naše politike!"

Te dni se veliko govori o zakonu, ki ga naša dežela pripravlja za priseljence, za imigrante in tudi naš tednik ima priloženo zgibanko v italijanskem jeziku, v kateri boste bralke in bralci lahko izvedeli več o zakonu. Zgibanka je v italijanskem jeziku zato, ker slovenskega prevođa za zdaj še ni, vseeno pa smo se odločili, da jo na pobudo dežele Furlanije-Juljske krajine priložimo, ker se bo o tem zakonu še veliko govorilo.

Prav ta zakon pa je bil tudi eden od povodov, da smo se uredniki našega tednika srečali s predsednikom deželne vlade Riccardom Illyjem, ki je tudi tokrat pokazal razumevanje za nas in nas je sprejel in nam posvetil uro časa v sredo, 13. t.m. Z nami se je pogovarjal tako, kot on to počne, odprto in prijazno, ni se izmikal odgovorom, vedno je ostal prijazen in spoštljiv, predvsem pa je poudaril pomen zakona, ki ga je dežela pripravila, kot je tudi izrecno poudaril, da bi tudi naša dežela doživela pravi gospodarski polom, če ne bi imela imigrantov, se pravi: ljudi, ki prihajajo k nam s trebuhom za kruhom, kot so naši predniki nekoč odhajali v daljne dežele iskat boljše razmere za življenje. Do slovenske problematike je bil jase, saj, kot nam je izrecno dejal, se sam zavzema za

uresničevanje zaščitnega zakona, pa čeprav je opozoril, da se sedanja desna sredina, ki vodi italijansko državo, v našem zaščitnem zakonu ne prepozna in tudi zato otežkoča njegovo izvajanje.

V začetku smo ga poprosili, če so resnične govorice, da bo postal minister v prihodnji vladi Romana Prodi, ali bo prihodnje leto leva sredina zmaga na volitvah. Tudi nam je že v začetku pogovora povedal, da ne namerava komentirati nedavnih italijanskih upravnih volitev, na katerih je Berlusconijska politična koalicija doživela pekoč poraz.

"Nisem prepričan, da bi Romano Prodi v primeru zmage prihodnje leto poiskal tudi mene za ministra, ker ima v vrstah Zveze vrsto odličnih ljudi, ki bodo postali ministri. Istočasno pa poudarjam, da sem sam z volilci Furlanije-Juljske krajine obvezan, da ostanem predsednik naše dežele. V primeru, da bi odstopil, bi imeli v deželi F-Jk volitve, ker imamo pač tak volilni sistem, da deželnega predsednika volimo neposredno. Sam sem seveda zadovoljen, če naši volilci tako mislijo o meni, a sem tudi prepričan, da ima Prodi veliko dobrih kandidatov za ministre," nam je dejal Illy.

/stran 9

Foto DPD

Intervju

Sabah Aboo,
po rodu
iz Bagdada,
o vojni v Iraku,
o ognjiščarjih,
svoji domovini in
aramejščini

3

25-letnica škofovskega posvečenja

Upokojeni
ljubljski
nadškof
dr. Alojzij Suštar
je praznoval lep
jubilej v Šentvidu
pri Ljubljani

5

Naša pesem v Mariboru

Mešani pevski
zbor Hrast
iz Doberdoba je
na tekmovanju
zopet prejel
zlato plaketo

8

Krizna na Daljnem vzhodu

Napetosti med Pekingom in Tokiem

Novica, da je japonsko ministrstvo za izobraževanje odobrilo zgodovinski učbenik, v katerem so le bežno omenjeni zločini japonskih čet na kitajskih in korejskih tleh med leti 1937 in 1945, je v številnih kitajskih mestih sprožila množične manifestacije. Demonstranti (v glavnem univerzitetni študenti, ki so si o pobudah sporočali preko interneta, ker domače oblasti o njih niso poročale v kitajščini, pač pa le v angleščini) so se tako s kamenjem in steklenicami spravili nad japonska veleposlaništva in predstavništva. Pasivnost kitajske policije vpriči dogodkov je sprožila odločen protest japonske vlade, na katerega pa se Peking ni odzval. Razlogi za zaostritev kitajsko-japonskih odnosov tičijo v glavnem v dveh elementih, in sicer v močnem nacionalizmu, ki preveča javno mnenje obeh držav, ter posledicah hitre rasti kitajskega gospodarstva in postopnega načenja japonske vloga Japonske v regiji. Glede nacionalizma velja omeniti, da monolitnost kitajske države temelji prav na povezujočem elementu patriotizma, ki ga kitajske

oblasti skrbno gojijo, da ne bi podlegle številnim centrifugalnim silam. Japonska pa prav v zadnjih letih ponovno dviguje glavo z zahtevami nad nerešenimi teritorialnimi vprašanji, ki izvirajo iz druge svetovne vojne in ki še danes ovirajo normalne odnose z bližnjimi sosedmi, pa čeprav so slednji drugače zelo donosni. Kar se gospodarskih faktorjev tiče, se trenja med državama odražajo predvsem na področju oskrbovanja z energetskimi viri, ki jih obe državi potrebuje. Napetost je v tem smislu nazadnje narasla zaradi vesti, da so prav v tednu največjih izgrediv kitajskih manifestantov japonske družbe začele vrzati morskno dno v bližini sporne meje sredi Kitajskega morja. Če vsemu temu prištejemo še "veto", ki ga je pred kratkim Kitajska izrazila proti možnosti, da se Japonska vključi med stalne članice Varnostnega sveta OZN, bo celotna slika še jasnejša. Napetosti med Pekingom in Tokiem gre upoštevati tudi v širši optiki spreminjanja globalnih geopolitičnih ravnotežij. S koncem hladne vojne in vse večjo gospodarsko globalizacijo so se namreč mednarodne okoliščine zelo spremenile. Kljub temu da je Kitajska še vedno komunistična

država, je pa tudi država z najvišjo stopnjo gospodarske rasti na svetu, ki za podjetnike vsega sveta (še posebno za ameriške in japonske) predstavlja največje in najbolj privlačno svetovno tržišče. Japonska pa je po hladni vojni izgubila dolgoletno apriorno varstvo in podporo ZDA, ki imajo danes druge prioritete. Kitajska varianta komunizma Pekingu omogoča, da se s časom vse bolj uveljavlja na sceni svetovne politike, kar pomeni, da se bo lahko v kratkem potegovala tudi za vodilno mesto na celotnem območju Daljnega vzhoda. Pri tem pa si ni težko predstavljati zaskrbljenosti in nemira japonskih sosedov, ki se zavedajo, da gospodarska rast države s poldrugo milijardo prebivalcev načena dolgoletno regionalno ravnotežje, nad katerim so do pred kratkim imeli skorajda monopol. Upati je le, da so trenja, ki smo jim bili priča v teh tednih, le fiziološki odraz spminjanja svetovnega reda iz monopolarnega v - postopoma - multipolarnega, ne pa sad načrtnega podpihovanja množič v politične namene, ker je na žalost emotivni naboj manipuliranja zgodovinskega spomina zelo težko nadzirati in - kasneje - ugašati.

Erika Hrovatin

Smrt monaškega vladarja Raniera III.

Pred dnevi so v Monaku položili k večnemu počitku kneza Raniera III. iz rodbine Grimaldi, ki je nad 50 let vladal mali kneževini ob Azurni obali. Knez je bil med prebivalstvom te bogate in turistično zelo uspešne državnice ze-

lo priljubljen. Poročen je bil z znano ameriško filmsko igralko Grace Kelly, ki je umrla v prometni nesreči in ostala vsem v svetlem spominu. O njunih čerkah Karolini in Štefaniji ter o sinu prestolonasledniku Albertu zelo radi pišejo časopisi

in revije doma in po svetu. Po Ranierovi smrti je prevzel oblast njegov sin kot princ Albert II. Ko se je Ranieru zdravje hudo poslabšalo, mu je papež Janez Pavel II., tudi sam iz hudo bolan, poslal svoja voščila in blagoslov.

Razglasitev prihodnje leto?

Kosovo na poti v neodvisnost

Kaže, da se vprašanje Kosova (nekdanje avtonomne pokrajine v okviru Srbije) bliža h končnemu razpletu, se pravi k mednarodnemu priznanju kot samostojne države (druge albanske nacionalne države na Balkanu). Zadrevni pogovori med odločujočimi dejavniki v okviru misije Združenih narodov (OZN) naj bi se začeli v nekaj mesecih, najkasneje na začetku jeseni. Pogoji za to je, da sedanje kosovske oblasti pod mednarodnim pokroviteljstvom izpolnijo vse tako imenovane demokratične standarde sožitja, sodelovanja. V to smer močno pritiskajo diplomatski krogi ZDA. Prav na podlagi omenjenih pogajanj bo namreč določen končni status tega sporne območja, v katerega je pred šestimi leti posegel Atlantsko zavezništvo (NATO) ob soglasju OZN. Sedaj v krogih mednarodne skupnosti menijo, da za Kosovo ni druge rešitve kot dokončna odcepitev od Srbije in priznanje njegove neodvisnosti, kar odločno zahtevajo albansko prebivalstvo in njegovi politični voditelji. Temu stališču za zdaj nasprotujeta le Rusija in Kitajska, ki sta nasprotovali tudi vojaški akciji Nata pred šestimi leti. Tej jasni usmerjeno-

sti mednarodne skupnosti, da se konča kosovska nadaljevalka, se bo moral končno ukloniti tudi Beograd, ki baje sedaj Kosovo ponuja "več kot avtonomijo in manj kot neodvisnost". Zaveda se namreč, da pot v evropske povezave vodi "čez Haag in Washington", to se pravi, da mora izročiti mednarodnemu sodišču vse osumljene vojnihi zločini ter si zagotoviti politično in finančno pomoč Amerike. Treba je priznati, da se sedanje kosovske oblasti na vso moč prizadevajo, da izpolnijo zahteve mednarodne skupnosti po demokratičnem delovanju, sožitju in sodelovanju tudi s preostalim srbsko manjšino. Ko je pred nekaj tedni glavna tožilka haaškega sodišča Carla del Ponte poslala obtožnico samemu ministrskemu predsedniku Ranušu Haradinaju, je le-ta brez oklevanja odstopil s svojega položaja in odšel na sojenje v Haag. To je presenetilo srbske kroge v Bruslju, ki še vedno zavlačujejo z izročitvijo nekaterih obtožencev, med katerimi sta tudi zloglasna generala Karadžić in Mladić. Beograd se je namreč ves ta čas izmikal pogovorom s kosovskimi oblastmi, češ da se z vojnimi zločinci ne namerava pogajati. Po odstopu omenjenega predsednika Haradinaja nima več tega izgovora. **Kosovo in Slovenija** Pri vprašanju urejanja razmer

na Kosovu je potrebno poudariti vlogo Slovenije, ki trenutno predseduje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Pa tudi drugače Slovenija uživa pri kosovskih Albancih zaupanje, ki izvira še iz 80. let prejšnjega stoletja, ko so se ti upirali srbski nadvladi in so z naklonjenostjo sprejeli pomoč slovenskih policistov pri umirjanju takratnih razmer. Na osnovi izkušnje iz polpretekle zgodovine sedanje kosovske oblasti veliko pričakujejo od slovenske diplomacije v sedanjem trenutku, ko gre za končno odločitev o politični usodi Kosova. Na slovenskem zunanjem ministrstvu v Ljubljani previdno poudarjajo, da Slovenija sicer lahko pomaga v vlogi posredovalca, vendar končna politična odločitev je v rokah mednarodne skupnosti in še posebej Varnostnega sveta OZN. Govori se, med drugim, da bi se lahko zgodovinski pogovori med Prištino in Beogradom začeli na Brdu v Sloveniji in privedli do končnega pozitivnega razpeta kosovskega vprašanja, t.j. do priznanja neodvisne države na Kosovu. Če bi slovenski diplomaciji uspelo njeno posredovanje, bi si zaslužila poimenovanje ene od glavnih ulic v Prištini, pravijo Sloveniji najbolj naklonjeni krogi na Kosovu. To potrjuje veliko zaupanje kosovskih Albancev v posredovalno vlogo Slovenije zlasti v razgovorih z Beogradom, ki se verjetno ne bo kar tako sprijaznil z izgubo Kosova.

Aljož Tul

Deželne in upravne volitve v Italiji

Nova klofuta za Dom svoboščin

Izid deželnih volitev v Bazilikati in nekaterih pokrajinah ter občinah širom po državi - bile so v nedeljo, 17., in ponedeljek, 18. t.m., je potrdil voljo, ki jo je večina italijanskega volilnega zbora že bila izrazila na začetku aprila, ko je z glasovanjem za levo sredino pokazala, da odklanja politiko Berlusconijevega Doma svoboščin. Že po prvi volilni preizkušnji se je Dom svoboščin namreč močno zamajal v samih svojih temeljih in začel pokazati po šivih, kot smo napisali v prejšnji številki. Predsednik vlade Berlusconi je po daljšem in povsem neupravičenem oklevanju v ponedeljek, 18. t.m., končno le opravil dolžnostni obisk na Kvirinalu, kjer mu je predsednik republike Ciampi naročil, naj v skladu z natančnimi predpisi republiške ustave čim

prej poroča parlamentu o položaju, ki je nastal znotraj osrednje vlade po odstopu vseh ministrov in državnih podtajnikov, ki politično pripadajo UDC in PSI. Skupno gre za kar 12 članov sedanje desnosredinske vlade. Predsednik republike je namreč vzel na znanje njihov nepreklicni odstop, s čimer se je začela kriza, katere rešitev pripada parlamentu. Slednji bo moral torej z glasovanjem pokazati, če Berlusconijska vlada še uživa zaupanje večine poslancev in senatorjev. Berlusconi torej uradno ni odstopil, vendar ne bo mogel v nedogled zadrževati, da se ne bo pustil izigravati od politične stranke, ki je na državnozborskih volitvah leta 2001 zbrala le 3% glasov. Ta stranka je UDC, katere voditelj Marco Follini je bil do odstopa podpredsednik vlade. Med

hudo krizo, ki jo je Berlusconi in njegovi ožji sodelavci dolgo omalovaževal in skušal javnosti prikrivati, se je pokazalo, da je Bossijeva Severna liga še njegov najzvestejši zaveznik. Finijevo Nacionalno zavezništvo pa že tako nima drugačne izbire, saj mu le zavezništvo z Berlusconiem omogoča, da se dokopje do ministrskih stolčkov. Levosredinska opozicija se medtem še dalje pripravlja na državnozborske volitve. Njen glavni in edini kandidat za predsedniško mesto Romano Prodi v zvezi z najnovejšimi političnimi dogodki poudarja, kako je nujno, da osrednja vlada redno nadaljuje s svojim delom. Če pa se izkaže, da svojih dolžnosti ne more opravljati, mora nemudoma odstopiti. To pomeni, da je treba nujno razpustiti parlament in predčasno razpisati državnozborske volitve. To se sicer lepo sliši, vendar je treba računati, da imamo opravka z Berlusconiem, ki ima drugačne ambicije in ga ne moreš primerjati z osebnostmi, ki jih poznaš iz zgodovine političnih doktrin.

DL

Pred kratkim se je upokojil

Miro Oppelt dopolnil 65 let

Konec prejšnjega meseca se je pri petinšestdesetih letih upokojil poklicni kolega in prijatelj Miro Oppelt, ki je prav gotovo zadnji pripadnik generacije slovenskih časnika. Radia Trst A, poklicno izsolanih v krogu velikega mojstra pisane in govorne besede, nepozabnega prof. Jožeta Peterlina. Miro Oppelt je sicer moral po krivici dolgo, predolgo čakati, preden ga je tedanje vodstvo radijske ustanove redno zaposlilo in je med čakanjem doživljal tudi podla izsiljevanja, ki pa jih je kot značajan in pokončen mož ter zaveden pripadnik našega slovenskega ljudstva vedno odločno odklanjal. V redni stalež je zato bil sprejet sredi sedemdesetih let in je zatem lahko v Rimu položil časnikaški izpit. Upokojen je bil kot namestnik glavnega

urednika, kar je ostal tudi potem, ko je bil sredi decembra 2003 upokojen glavni urednik Saša Rudolf in bi to mesto po ustaljeni navadi in tudi povsem upravičeno pripadalo našemu Miru. Svoje poklicno delo je Miro Oppelt opravljal zelo natančno in se vedno trudil za lep in vsem razumljiv slovenski jezik ter zlasti za pravilno slovensko izgovarjavo, kar je za radijskega in televizijskega časnika temeljnega pomena. V tem pogledu ga bomo poslušalci hudo pogrešali. Kljub poklicnim in družinskim obveznostim Miro Oppelt ni nikdar odklanjal politične in družbene angažiranosti. Tako je med drugim bil več let član upravnega sveta tržaške Zdravstvene ustanove, kamor ga je bila predlagala Slovenska skupnost, in je svojo nalogo opravljal zelo vestno in

marljivo ter tudi uspešno. Že dolgo pa je tudi zelo aktiven v časnikaških stanovskih organizacijah ter je med drugim bil nekaj časa celo predsednik sindikalne organizacije časnika. Omeniti dalje velja, da je od leta 1998 član Vse državne časnikaške zbornice v Rimu in da zdaj poteka že njegov tretji mandat v tej temeljni časnikaški stanovski organizaciji. Miro Oppelt je opravil tudi ogromno zastojarskega dela; tako ni nikdar odklonil sodelovanja pri obeh tednikih, ki sem jima podpisani bil odgovorni urednik, in sicer najprej pri Novem listu in potem pri Novem glasu, za kar sem mu bil in sem mu še vedno hvaležen. Ko mu iz vsega srca želim mnogo dobrega zdravja in prijetnih dni v družinskem krogu, sem globoko prepričan, da bo tako ali drugače ohranil stike s svojimi nekdanjimi poslušalci in bralci.

Drago Legiša

Povejmo na glas

Tudi zaščita manjšin je Evropa

Ob podelitvi odlikovanja Republike Slovenije, ki ga je v Trstu prejel poročevalec za naš zakon v rimskem parlamentu prof. Domenico Maselli, je ponovno postalo jasno, kako temeljnega pomena je za novo Evropo prav zaščita manjšin. Po zaslugi izredne osebnosti, kar prof. Domenico Maselli nedvomno je, smo le še poglobili prepričanje, da je zaščita manjšin ena od bistvenih sestavin nove evropske skupnosti narodov in da ta cilj še ni dosežen, o čemer pričamo tudi mi v obmejni Furlaniji-Juljski krajini - po več kot štirih letih od sprejetja namreč naš zakon še vedno ni udejanjen. Prof. Domenico Maselli je z izjemno človečnostjo izpostavil misel, da je podelitev odgovarjajoče zaščite manjšinam trojnega in večstranskega pomena: je podpora manjšinam samim, vendar tudi nuja in prilžnost za večjo demokratičnost večinskih narodov, se pravi nepogrešljivi vir izgrajevanja Evrope. Že večkrat je bil govor o tem, kaj vse ne more biti osrednje bistvo nove Evrope: ne more biti ekonomska in niti ne politična oziroma vojaška moč, osrednje bistvo nove Evrope so tiste vrednote, ki se prepoznajo v vzajemnem spoštovanju in spoznavanju, kar se uresničuje z uveljavljanjem vse večje socialne pravičnosti in varnosti, v skrbi za človeka in njegove osnovne, se pravi človekove pravice, z drugimi besedami z uresničevanjem svobode vseh, in to spoznamo, se pravi ne na račun drugega in na račun drugih. In med te temeljne vrednote sodi tudi pravica narodnostnih in vseh dru-

gih manjšin oziroma pravica manjšin do zaščite, ki jim pripada. Tu pa imamo Slovenici kar nekaj tehnihih vprašanj, s katerimi se lahko obrnemo na vso evropsko javnost. Pri nas v Italiji na udejanjenje zaščitnega zakona še čakamo, v Avstriji smo predmet ne-nenhih motehih poseganj s strani tamkajšnjega večinskega naroda, pa tudi na Madžarskem stvari ne stojijo najboljše. Kaj se torej dogaja in zakaj se vse to dogaja in kaj mislijo vsi tisti, ki z manjšinami ne morejo vzpostaviti primernega odnosa, in to kljub priseganju na načela nove Evrope? Se čutijo močnejši v odnosu do države Slovenije, pa jo utesnjujejo z neprijetno nerazpoloženo stjo do njenih manjšin? Naj bo tako ali drugače, dejstvo je, da je zaščita manjšin izkaznica večinskega naroda in bo to vedno bolj, seveda v kolikor širši dogodki ne bodo zdrseli v smer neprijaznih napetosti. Republika Slovenija je za manjšine na svojem ozemlju zagotovo zadovoljivo, če že ne kar vzorno poskrbela, vendar se zdi, da za takšno ravnanje doslej ni prejela odgovarjajočega priznanja. Zanimivo je, da se s tem svojim dosežkom niti preveč ne ponaša, kot da bi vse to počela iz šibkosti in ne iz resnične moči. Prav gotovo je ta zadržanost odveč, kajti če obstaja moč, ki je resnična moč, potem je slednja prav v tem, da si sposoben dati drugim tiste pravice, ki jim pripadajo. In na to svojo moč bi bili Slovenci lahko upravičeno ponosni v upanju, da jo bodo slej ko prej udejanjiti tudi drugi.

Janez Povše

Pogovor / Sabah Aboo

Baban dile bishmmaia paish mcudsha shemukh...

Foto DPD

Besede, ki smo jih zapisali v naslovu, je spregovoril sam Kristus pred nekaj manj kot 2000 leti in jih zaupal - preko apostolov - vsem ljudem. Tako se namreč v aramejščini, Jezusovem jeziku, glasijo besede: "Oče naš, ki si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime..." V zadnjih časih je tudi v naši deželi Furlaniji-Juljski krajini zelo aktualna tema priseljencev.

Gost našega tokratnega intervjuja je Sabah Aboo, po rodu iz Bagdada, kristjan, ki je prejšnjo soboto, 16. aprila, na mednarodnem srečanju ognjiščarjev Familyfest v Vidmu številnim prisotnim marsikaj zanimivega povedal o svoji življenjski zgodbi. Zahvaljujemo se mu, ker je tudi za naš tednik rad spregovoril o sebi, svoji družini, domovini in veri.

Sabah, nam lahko kaj poveš o sebi?

Ime mi je Aboo Sabah, star sem 38 let, sem Iračan iz Bagdada. Sem kristjan, katoličan, pripadam starodavni kaldejski Cerkvi babilonskih ljudstev. V Iraku nas je okrog tri odstotke kristjanov; še vedno ohranjamo jezik, ki ga je govoril Kristus, aramejščino, ki je v današnji rabi sicer malo posodobljena. Med sabo torej govorimo ta stari jezik; na delu, v družbi in sploh v stiku z drugimi ljudmi pa uporabljamo arabščino.

Kaj ti pomeni dejstvo, da je tvoj prvi, "intimni" jezik tisti, ki ga je pred dvema tisočletjema v vsakdanjem življenju govoril Kristus?

Aramejski jezik mene in vso našo skupnost na poseben način združuje z Njim. Ker se izražamo, kot se je izražal On, verjetno lažje in globlje zaznavamo to, kar je čutil On, ko je govoril z ljudmi. Ko čutiš iste korenine, te nekako prežema isti duh, ista mentaliteta. Čutimo se zelo blizu Njegovim besedam, Njegovemu duhu, Njegovemu življenju. Še več: to, da imamo veliko skupnega z Njim, nam daje tudi moč in pogum, ki nas še toliko bolj silita, da bi živeli, kot je živel On.

Kdaj si z družino prišel v Italijo?

Z ženo Halo in otrokoma smo prišli meseca novembra 2003. Imava štiri leta in pol stara dvojčka. Fantek, Mario, je gluho; na Zahod sva prišla s pomočjo goriškega duhovnika Andrea Bellaviteja v upanju, da bi se najin sinček tu lahko primerno zdravil.

Kako ste se čutili sprejeti v Italiji in sploh v naši deželi?

Dejansko smo priseljenci, to je naša stvarnost. Vsi dobro ve-

mo, kaj to pomeni. Zato smo imeli težave zlasti z dokumenti, kar gre na dolgo. Italijani so nas sprejeli zelo lepo. Veliko število prijateljev nas podpira in nam med našim bivanjem tu daje čutiti, kot da smo doma. Zraven nam stojijo tudi nekatere družine našega gibanja, ognjiščarjev. Pomagajo nam v vsakdanjem življenju in omogočajo, da lahko v kvalificiranih zdravstvenih središčih zdravimo sina. Ne čutimo se tujce prav zaradi prijateljev, ki nam stojijo ob strani. Med njimi je kar nekaj oseb, s katerimi sem sodeloval že v Iraku. V zadnjih letih sem namreč delal kot prevajalec in tolmač v različnih italijanskih misijah in v sklopu italijanskih humanitarnih organizacij.

Kako ste živeli v Iraku in kako vam gre zdaj, ko živite v Tapoglianu v Furlaniji?

V Bagdadu sem diplomiral iz farmacije in živeli smo dobro. Tam sem s svojo plačo lahko vzdrževal dve družini, tu pa imam seveda težave z delom, saj smo priseljenci. Pomemben mejnik v mojem življenju je bil, ko sem v Iraku spoznal gibanje ognjiščarjev. Naša duhovnost se navezuje na duhovnost prvih kristjanov, ki so si prizadevali, da bi čimbolj zvesto živeli evangelij v vsakdanjem življenju. Prvič sem imel možnost priti v Italijo pred desetimi leti, leta 1995, da bi globlje spoznal in izkusil duhovnost ognjiščarjev, to stvarnost ponesel v svojo domovino in jo širil zlasti med mladimi. Prav v Italiji sem spoznal razne humanitarne organizacije, med katerimi Un ponte per. Z njimi sem kmalu začel sodelovati, zanje sem delal dve leti. Med osebami, s katerimi sem redno sodeloval, sta bili tudi Simona Pari in Simona Torretta, ki so ju lani ugrabili in nato k sreči tudi izpustili. Tudi po vojni sem delal z organizacijama Un ponte per in Intersos v sklopu raznih projektov za ostarele, za otroke v šolah, za begunce, ki so se ho-

teli vrniti domov, in na razne druge načine, s katerimi smo pomagali ljudem reševati stiske, ki so nastale zaradi vojne. Kot prevajalcu mi res ni manjkalo dela. Italijansčine se sicer nisem učil v šolah; vzljudil sem jo, ko sem spoznal ognjiščarje, in se je želel čim bolj naučiti. Zame je sem ga rad sprejel in mi daje veliko osebnega zadoščenja.

Naša vera pa nam je pomagala, dala moč in pogum, da smo v vseh stiskah zdržali, tudi ko so bile - zlasti po vojni - težave in nevarnosti res hude. Pomagati smo hoteli našemu ljudstvu, ki močno trpi zaradi vojne in predvsem dolgoletnega embarga.

Trenutno živite v Tapoglianu. Kako se tam znajdete?

Iz Bagdada smo najprej prišli v Rim, zdaj pa živimo v Tapoglianu. Tam so nas sprejeli z veliko mero solidarnosti. Ljudje so zelo preprosti in dobri po srcu. Po posredovanju g. Bellaviteja so nam dali na razpolago prostore praznega župnišča. S svojo ljubeznijo nam tudi oni stojijo ob strani, čeprav smo tujci in priseljenci. Čutimo, da nam ne manjka prav nič. V tem vidimo tudi veliko Božjo bližino. Samo beseda "hvala" ne more zadoščati. Zato se vsem zahvaljujemo tudi tako, da živimo po besedah, ki prihajajo od Boga.

Kako si odkril gibanje ognjiščarjev?

Leta 1989 sem spoznal gibanje in njegovo duhovnost prek našega župnika v Bagdadu. On je namreč med študijem v Rimu spoznal to stvarnost, o kateri nam je spregovoril in nas dobesedno "nalezel". Gibanje mi govori o tem, da nas Bog neizmerno ljubi in da si moramo na vse načine prizadevati za edinost med vsemi ljudmi. Župnik nam je govoril tudi o ustanoviteljci Chiari Lubich,

kako je s prijateljicami med drugo svetovno vojno v Trentu pomagala svojim ljudem. Med bombardiranjem so se zbirali v zakloniščih, jemali v roke evangelij, brali Jezusove besede in skušali živeti po njih.

Te besede so jim bile v oporo, ko so skušali pomagati trpečemu prebivalstvu med vojno. Isto smo poskusili mi s prijatelji v župniji, ko smo doživljali preizkušnjo vojnega spopada. Sam sem izkusil, kako mi je Bog rešil življenje, medtem ko sem bil štiri leta kot vojak na fronti. V Italijo sem prišel in kljub vsemu mi ni bilo žal, da sem zapustil domovino, družino, dom in poklic; hotel sem poglobiti svoje poznavanje te duhovnosti, da bi bolje hodil za Kristusom, da bi živel po Njegovih besedah, da bi postavljaj Boga na prvo mesto. To bogato izkušnjo sem tukaj delil z ljudmi različnih narodov, kultur, jezikov in tradicij. Združevala nas je Božja ljubezen, edini skupni jezik, ki nam omogoča, da živimo kot prvi kristjani. V skupnosti smo delili vse; kdor je delal, je svoje prihodke delil z drugimi, pomagal tistim, ki so kaj potrebovali. Jezusova beseda je bila med nami vedno prisotna. Ta izkušnja mi je veliko pomenila in mi v zadnjih petnajstih letih konkretno pomagala v življenju.

Kako si doživljal zadnjo vojno, ki je močno preizkusila ljudi v tvoji domovini?

Iračani dobro vemo, kaj pomeni vojna, doživeli smo hude čase; najprej osemletno vojno z Iranom, potem prvo zalivsko vojno leta 1991. Ogromno smo molili, da bi se ne začela še druga vojna. In vendar je do nje prišlo. Vemo pa, da so to odločitve sprejeli ljudje. Za nas je zadnja vojna pomenila novo trpljenje. Težke trenutke smo skušali preživljati v čim večji edinosti med družinami,

med sabo smo si pomagali in se podpirali. Deset dni po začetku vojne smo se preselili proti severu, petsto kilometrov daleč od Bagdada, da bi zavarovali naše otroke in mlade, ki so se močno bali bombardiranja v Bagdadu. V majhnih naseljih na severu se nas je zbralo več kot 400. Toda tudi tam je bilo veliko težav: primankovala je hrana, malo je bilo pitne vode, električni tok se je stalno prekinjal, na razpolago ni bilo jeklenk za plin itd. Po drugih vasicah smo iskali vodo in vsak dan čakali v dolgih vrstah; med družinami smo iskali to, kar je kdo imel odveč, da bi porazdelili tistim, ki jim je kaj manjkalo. V istem času smo vsak dan prosili Boga, da bi se vojna čimprej končala, da bi naše ljudstvo ne utrpelo preveč gorja. Zaupali smo, da nas ne bo zapustil in da nam bo pomagal preživeti to hudo preizkušnjo. Po mesecu dni se je vojna končala. Kot vsi dobro veste, pa se težave nadaljujejo. Na dnevnem redu so ugrabitve, kraje, nasilje, bombni atentati, avtomobili bombe in druga teroristična dejanja. Življenje pa vseeno gre počasi naprej. Delamo na tem, da bi se razmere izboljšale, da bi se tkali normalni človeški odnosi, da bi naše ljudstvo spet zaživevalo v miru med sabo in z drugimi.

Je tudi tvoja družina med vojno in po njej izgubila kakega dragega člana?

Med vojno sem v bombardiranju izgubil strica. Po vojni so umorili nekaj prijateljev. Prav pred zadnjim Božičem pa so ugrabili mojega bratranca; po tednu dni so našli njegovo truplo. Nikomur ni znano, zakaj so ga usmrtili...

Žal se take in podobne stvari dogajajo vsak dan in o tem mediji sploh ne poročajo. Tolpe zločincev redno izvajajo ugrabitve, da bi kaj zaslužili, ropajo avtomobile, denar in vse, kar jim lahko prinese dobiček. Pomanjkanje je veliko in ljudje si pač pomagajo, kot morejo.

Kako predvidevaš oziroma upaš, da se bodo stvari v Iraku razvile?

Upam, da se bo stanje čimprej uredilo. Ostaja nam upanje. Prepričan pa sem, da bo treba za normalizacijo razmer še precej časa. Meja je odprta, v državo je prišlo veliko zlonamernih skupin, ki imajo svoje cilje in interese ter povzročajo vse to, kar se dogaja. S sožitjem in edinostjo, ki sta vedno vladala med različnimi narodnostmi, želimo kljubovati silam nestrpnosti in nasilja, da bi se spet vzpostavilo neko ravnotežje. Kakšne so perspektive? Sem optimist, toda po vsej verjetnosti bo moralo preteči še nekaj časa. Upam, da bodo volitve pripomogle k večjemu zavzemanju za mir in svobodo. Upam tudi, da se bodo omenjene skupine umaknile. Upa-ti moramo!

Naredimo korak nazaj. O Sadamu Huseinu je bilo pove-

danega veliko. Kaj nam lahko poveš ti, ki si Iračan? Kakšno je bilo življenje v času njegovega režima in kakšno po njegovi odstavitvi?

V času Sadamovega vladanja je bilo stanje v nekem smislu dosti boljše od sedanjega. Navadni ljudje, ki niso imeli posebnih interesov ali vsekakor nič proti vladi, so živeli svobodno. Brez težav smo hodili delat, pripadniki različnih verstev smo obiskovali vsak svoje cerkve in svetišča. Kdor pa se je hotel ukvarjati s politiko in kaj spremeniti, je seveda imel težave in doživljal hude spore. Družba pa je živela mirno. Tudi kristjani nismo nikdar imeli težav z brati muslimani. Zdaj vsega tega več ni. Kdor izstopi iz hiše, ne more biti gotov, da se bo vanjo vrnil... Zaradi kamikazov ali drugih atentatov se ljudje bojijo hoditi delat ali k obredom. Prepričani smo, da terorističnih dejanj ne povzročajo Iráčani, ampak ljudje od zunaj, ki na tak način umetno netijo sovraštvo in spore med pripadniki različnih verstev. Pravkar je bila Velika noč; velika škoda je, da si kristjani niso upali se udeležiti niti vstajenske maše. V moji župniji je bil pred časom eden največjih atentatov, kjer je umrlo veliko ljudi. Strah ostaja močan.

Kako spremljaš iz Italije dogajanje v svoji domovini?

To, kar se dogaja, v glavnem spremljam po televiziji in časopisu. Kot pa sem že povedal, mediji več kot toliko ne poročajo o tem, kaj se dogaja z mojim ljudstvom. Govorijo o atentatih na ameriške ali italijanske vojake, o političnih dogodkih, ki so za mednarodno javnost zanimivejši in pomembnejši. Ne govorijo pa o civilnem prebivalstvu, ki v vsakdanjem življenju trpi zaradi pomanjkanja hrane, vode, energije, bencina itd.; o tem, da stojijo ure in ure v dolgih vrstah za nakup hrane, o tem, da zaradi ugrabitev ljudje izginjajo neznano kam. Te informacije dobim prek prijateljev ali sorodnikov.

Tvoji bližnji sorodniki so v Iraku?

Da, naši starši, bratje in znanci so ostali tam. Slišimo se vsakih nekaj tednov, saj telefon stane.

Kaj pravijo v zadnjih časih?

Pravijo, da se stanje ni bistveno spremenilo. Zdi se celo, da gre na slabše. Težav je veliko, najhujša pa sta vse večja napest in strah med ljudmi zaradi atentatov. Ljudje se bojijo stopiti na cesto. To je najhuje.

Upaš, da se boste vrnili domov?

Če se bo zdravljenje sina Maria izteklo, kot upamo, in če bo Bog tako hotel, si močno želimo se vrniti v domovino in spet objeti starše, brate in sorodnike. Domovina nam je zelo draga. Dokler pa smo tu, skušamo narediti vse, kar je mogoče, za našega sina. Do njegove težave je namreč prišlo zaradi embarga in pomanjkanja zdravil. Ko sta se dvojčka rodila, je imel infekcijo v krvi in zgrešeni antibiotik je privedel do tega, da je gluh. Hvaležni smo prijateljem, da so nam omogočili primerno zdravljenje, ki, upamo, bo privedlo do uspeha. Najprej je bil operiran v Rimu, kjer smo živeli pet mesecev. Sedaj obiskuje posebno šolo v bližini Vidma in redno dela rehabilitacijo. Srčno upamo, da bo nekega dne slišal in da se bo naučil govoriti; tako se bo lahko tudi zahvalil vsem, ki so nam pomagali.

Danijel Devetak

Na dnu

V pričakovanju na izvolitev 264. Petrovega naslednika

Prvi konklave tretjega tisočletja

Do torka ob 13.30 uri, ko smo šli z našim tednikom v tisk, novi papež še ni bil izbran. V zadnjih dneh pred konklavom, prvim v tretjem tisočletju, ki je zbudil izredno veliko zanimanja tudi zato, ker so elektronski mediji prvič v živo in neposredno spremljali vsak njegov korak, so se širili najrazličnejši glasovi o tem, da se po pontifikatu Janeza Pavla II. obrača stran v zgodovini. Vsi gledajo naprej, saj je veliki Wojtyła pustil za sabo zahtevno dediščino. Ko je še živ spomin nanj, največji italijanski časopisi ocenjujejo njegovo papeževanje kot pravi vihar ter obenem kot sintezo med tradicijo in inovacijo. Zato je bilo kar pričakovati, da se bosta med kardinali, "velikimi volivci", po njegovi smrti izoblikovali dve struji: "zastavonoša" prve - bolj "konservativne" - je bil nemški kard. Joseph Ratzinger, dekan kardinalskega zbora in celih 23 let prefekt kongregacije za nauk Cerkve, nekaj kustos pravovernosti katolicizma; nosilec druge, bolj "progresistične", pa nekdanji milanski nadškof, kard. Carlo Maria Martini, ustvarjalni duh, imeniten biblist in drzen komunikator, ki je v prejšnjih letih spodbudil globlji razmislek o notranji prenovi Cerkve in omenil celo potrebo po tretjem vatikanskem koncilu. Oba sta stara 78 let, oba

sta pred konklavom zavračala misel, da bi postala papeža. Kljub vsemu je bila pred konklavom "igra" popolnoma odprta, predlogov je bilo še in še, zaradi česar je bilo zelo težko napovedati katerikoli izid. Volivcev je bilo stopetnajst, odločen pa je bil šestdesetstajni, tisti, ki navdihuje misli in mehča srce - Sveti Duh. Tako vsaj upamo... Dvestoštiriinšestdesetega Petrovega naslednika je volilo 115 kardinalov iz 52 držav; tokrat je papeža prvič volilo tako široko predstavništvo. Od vseh visokih cerkvenih dostojanstvenikov sta samo dva že sedela v konklavu (J. Ratzinger e William Wakefield Baum); ostalih 113 je imenoval Janez Pavel II. Med mašo "pro eligendo pontifice" v ponedeljek zjutraj, 18. t.m., v baziliki sv. Petra je glavni mašnik kard. Ratzinger v prisotnosti t.i. Božjega ljudstva, to je kardinalov, duhovnikov, redovnikov, družin in sploh vernikov, med homilijo podal zelo jasno sliko glede tega, kakšna obzorja se danes odpirajo pred novim

svetim očetom. V dovršeni sintezi je izrazil zaskrbljenost zaradi prihodnosti sveta in vere. Pozval je k zreli veri, zakoreninjeni v prijateljstvu s Kristusom. Obsodil je diktature splošnega relativizma, ideološke zablude marksizma, liberalizma, individualizma, ateizma, sinkretizma itd., ki zavajajo duše. Božji Sin je "edina mera pravega humanizma," je povedal. Dodal je, da mora duhovnike in vso Cerkev prežemati "sveti nemir" pri oznanjevanju Kristusa in prijateljstva z Njim. Kard. Ratzinger je sklenil z molitvijo za novega papeža, da bi bil pastir, ki bo vodil "do spoznavanja Kristusa, do Njegove ljubezni, do prave sreče".

V ponedeljek popoldne so kardinali v procesiji šli od doma sv. Marte do Sikstinske kapele, kjer so, vsak posebej, z roko na evangeliju obljubili, prisegli in se zavezali, da bodo v dneh konklava spoštovali tajnost glasovanja. Potem ko so v objemu Michelangelovih fresk ostali sami, jih je za zaprtimi vrati nagovoril 86-letni kard. (nevolivec) Tomaž Špidlik, nakar je potekal prvi krog volitev. Nekaj pred 20. uro se je iz dimnika nad Sikstinsko kapelo prvič prikadil črn dim; prav tako po dveh krogih glasovanj v torek, 19. t.m., nekaj pred poldne. Na tisoče ljudi je na Trgu sv. Petra oba dneva strmelo proti malemu dimniku.

DD

Izšla je vsakoletna publikacija Ekumenski zbornik

Sodobno ekumensko gibanje, ki se je začelo porajati v začetku 20. stoletja, je prav zaživelo šele po ustanovitvi Ekumenskega sveta Cerkva (1948) in po 2. vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru katoliške Cerkve (1962-1965). Koraki tega gibanja so bili v začetku bolj drobni, komaj opazni, sčasoma pa so se okrepili, postali vidni in vedno bolj odmevni ne le v anglikanskih in protestantskih Cerkvah, temveč tudi v katoliški in pravoslavni Cerkvi. To so prvi stavki ekumenskega zbornika 2004 V edinosti, ki ga je pred kratkim izdal slovenski ekumenski svet po zaslugi Slomškove založbe iz Maribora. Zbornik je razdeljen na tri glavne dele, Slomšek - klicar edinosti, Teološki dialog in Na poti edinosti, ki vsebujejo razne zapise in govore vseh tistih, ki se zavzemajo za ekumenski dialog in dober odnos med katoliško Cerkvijo in drugimi krščanskimi Cerkvami ter cerkvenimi skupnostmi, ki so prisotne po vsem svetu.

V prvem delu je poudarjena pomembna osebnost blaženega škofa Antona Martina Slomška, ki je s svojim delom in pastoralnimi potezami nekajkrat prestopil meje svoje škofije in povedel Slovence v življenje Cerkve v Evropi. Spomin na Slomškovo poslanstvo je zdaj kot zdaj še najbolj aktualen, ker je bila Slovenija sprejeta v družino evropskih narodov. O teh in drugih važnih Slomškovih zaslugah piše, ob spomin-skem dnevu prenosa sedeža škofije (3. septembra 2004), mariborski škof dr. Franc Kramberger. Poleg poročanja o raznih prireditvah ob Slomškovem mesecu septembra, dobimo v tem prvem delu zbornika tudi predavanje beo-

grskega nadškofa Hočevarja na shodu Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Mariboru, v katerem nas avtor seznanja z ekumenizmom v Srbiji, na Vzhodu in v svetu.

Drugi del - Teološki dialog - je posvečen Cerkvam vzhodne Evrope, med katerimi imata v zborniku veliko prostora ukrajinska grškokatoliška Cerkev in verski položaj v Ukrajini. Kar nekaj strani obsegajo tudi nekatere izmed misli ruskega teologa Segija Bulgakova, ki jih je zapisal Primož Krečič: Bulgakov je ekumenizmu in naporom za edinstvo kristjanov posvetil veliko pozornosti.

Poglejmo še, kaj je zapisano v tretjem delu zbornika, ki nosi naslov Na poti edinosti. Zanimiv je kratek potopis zgornjega župnika Jožeta Markuže, ki je julija lanskega leta odšel na enotedensko potovanje in romanje na severno - rusko otočje Solovki. Otočki so bili v prejšnjih stoletjih kulturno in gospodarsko središče za vso severno Rusijo, obenem pa so na njih živeli in delovali menihi. V prvi polovici 20. stoletja so otoki postali sovjetska taborišča smrti, po padcu komunizma pa so, hvala Bogu, začeli obnavljati glavni samostan tako, da je sedaj v njem okrog 40 menihov. Julija so v Ženavljah v Prekmurju mladi binkoštni kristjani organizirali ekumenske pogovore, v katerih je mladina z lastnega vidika izpostavila najvažnejše krščanske vrednote. Zapisani so govori o pravičnosti, strpnosti in solidarnosti.

Zbornik V edinosti vsebuje tudi ekumensko kroniko vseh najvažnejših mest, od vzhoda do zahoda.

Metka Kuret

Islam v naši družbi

Nasilje in zahodna civilizacija

Neradi razmišljamo o nasilju, pa naj bo to kakršno koli. Nepriljetno pa se počutim, ko se v nasilje zapletem vera. To pa zato, ker se od vernika pričakuje, da je njegova vera vedno prepojena z upanjem in tudi veseljem, ne pa z neko ozkostjo. To smo velikokrat doživljali tudi pri nas. Znano je, da številna duhovna gibanja po Evropi odklanjajo zahodno civilizacijo. Zahodnjaki pa so do nje velikokrat upravičeno kritični, ker je kritičnost tokrat ena od njihovih vrednot. Tudi Cerkve v Evropi so velikokrat kritične do te civilizacije. Zahodne vrednote je osnovalo krščanstvo, jim dalo dušo, čas pa jih je sekulariziral. Nasprotniki krščanskih vrednot, ki se imajo za napredne, skušajo te vrednote utišati na najrazličnejše načine. Od zelo brutalnih, največkrat pa prefinjenih načinov, kar se lahko velikokrat vidi,

ko na koncu v Evropi niti vsak ne sme več povedati, kaj misli. V tem stilu se uvajajo samocenzure in celo nadzor nad mišljenjem posameznikov. Vsaj v Evropi bi ne smela biti vprašljiva kritičnost, kjer se redno srečujemo z demokratičnimi razpravami in tudi sredstvi, ki jih posamezne strukture premorejo. Francoski politik Rashid Kaci, ki je musliman, je izjavil: "Za nacizmom in komunizmom je islamizem tretja velika kriminalna ideologija, ki ogroža srce naše (evropske) civilizacije. V Franciji sredi muslimanskih četrti islamisti svobodno novačijo mlade, jim vsiljujejo svoj življenjski slog in jih pripravljajo na teror. Med drugim vse to dopuščamo zaradi svojega kompleksa bivših kolonizatorjev. Ne prezirimo, da ima ta problem politično razsežnost, saj se hočejo levičarji maščevati nad ju-

dovsko-krščansko družbo in tradicijo, zato zlorabljajo muslimane in islam kot orožje, s katerim bi to dosegli. Tu je vzrok, zakaj je veliko starejših levičarjev na muslimanski strani, ko ti demonstirajo. Tako ti levičarji s prisotnostjo odvrčajo javno mnenje od resnične problematike. Mi muslimani trpimo, ker nam manjka poguma pred žalostno stvarnostjo naše religije, ki je postala sredstvo za prenašanje sovraštva in nasilja. Poglejmo resnici v oči in obsodimo to, kar je obsodbe vredno. Če nas je razsvetljenje naučilo razpravljati in tudi dvomiti, potem moramo Francozi pospešiti takšne razprave o islamu in naših vrednotah. Tega se ne smemo izogibati, še zlasti ne, ko nas kdo svari, da naj islama ne enačimo z islamisti." Iz tega sledita dve ugotovitvi. Vse več je kritičnih pogledov pri civiliziranih in mislečih muslimanih do islamizma kot tudi do islama samega. Obenem pa prav ti, ki živijo kot prepričani muslimani, glasno obsojajo tiste zahodne intelektualce, ki so kritični do krščanstva, do islama pa ne.

Danes islamski teror se ne more opravičiti, kot posledica kolonializacijske preteklosti ali celo globalizacije. Saj so prve in najpogostejše žrtve islamističnega terorja ravno njihove revne množice. Tako imenovani zahodni intelektualci, ki imajo razumevanje in simpatijo do islamskih teroristov in so prizanesljivi ob islamskih pogledih in zahtevah, ti kritični mohamedanci opozarjajo, naj raje svoje neporavnane račune do zahodne civilizacije uredijo brez izrabljanja islama, če so se jim s propadom komunizma že izjavili njihovi načrti ali pogledi na ureditev sveta, saj imajo v ozadju samo en namen: omejiti svobodo človekovih pravic in uničiti krščanstvo, ki je religiozna podstat Evrope.

Ambrož Kodolja

Kratke

Varne hiše in materinski domovi za ženske v stiskah

V Sloveniji deluje že deset varnih hiš in sedem materinskih domov. Varne hiše nudijo varen prostor ženskam, ki se vanje zatečejo, če v lastnem domu doživljajo fizično, psihično ali spolno nasilje. Materinski domovi pa so namenjeni materam z mlajšimi otroki in nosečnicam, ki so se znašle v stanovanjski ali osebni stiski in jim je za odpravljanje težav potrebna strokovna pomoč. V teh ustanovah je ženskam omogočeno bivanje do leta dni, le v tistih, ki jih upravlja človekoljubna organizacija s katoliško usmeritvijo, Karitas, so lahko do treh let. Varne hiše in materinski domovi prizadetim oz. ogroženim ženskam in materam nudijo namestitve, varnost, anonimnost, gmočno neodvisnost, svetovanje, podporo, pomoč in zagovornišvo pred drugimi ustanovami, pomoč pri vzgoji otrok in pri reševanju osebnih težav. V okviru vsakega materinskega doma pa deluje tudi svetovalni telefon in skupina za samopomoč. Varne hiše v Sloveniji so na tajnih mestih (skritih lokacijah), saj se ženske, ki so bile žrtve nasilja, pogosto upravičeno bojijo groženj. Eden večjih problemov je ponovno vključevanje žensk v družbo. Pri tem potrebujejo zlasti zaposlitev in stanovanja. Kar 80% žensk, ki dobijo pomoč in podporo v varnih hišah in materinskih domovih v Sloveniji, je brez zaposlitve. / M.

5. VELIKONOČNA NEDELJA

Apd 6,1-7; Ps 33; 1 Pt 2,4-9; Jn 14,1-12

Cerkve, skupnost verujočih v Boga po Jezusu Kristusu, se po Svetem Duhu začne zavedati same sebe. Jezus ni več vidno med njimi. Zato se morajo soočiti s problemi, ki jih prej, v ožjem krogu apostolov in učencev, ni bilo. Oglasijo se namreč helenisti, to so grško govoreči Judje iz diaspore, ki so bili kot zamejci in razpršenci po tedanjem rimskem cesarstvu, zlasti po Mali Aziji, sedanji Turčiji, po Grčiji in Rimu ter še kje. No, helenisti godrnjajo, češ da Hebrejci zanemarjajo njihove vdove pri vsakodnevni oskrbi. Ljudje so bili namreč navdušeni nad skupno lastnino, nad kristjani, ki so prodajali vse, kar so imeli ali dobršen del svojih posestev, zato da so lahko pomagali ubogim (Apd 4,32 nss). Bili so enega srca in ene duše. Čeprav sta neki mož in njegova žena, Hananija in Safira, žalila Boga in uboge ter potrebne, ker se nista držala zao-

bljube, da bosta namreč dala v skupno blagajno ves izkupiček prodaje posestva. Saj bi si bila lahko obdržala določeno vsoto zase, toda po dogovoru ali bi sploh nič ne zaobljubila, ker je bila prodaja svobodna. A zaradi laži in lakomnosti sta morala umreti (Apd 4,32 nss; 5,1-11). Gotovo to ni bil greh za večno pogubljenje, bil je pa trdo svarilo, naj bodo kristjani resničljubni, iskreni in sočutni ter pravični. Apostol Pavel svari kristjane pred lahkomišelnim navdušenjem, saj so nekateri s prodajo vsega, kar so imeli, tako obubožali, da so morali zdaj drugi skrbeti zanje. Danes nam socialni nauk Cerkve trezno podaja nauk lastnine, ki naj sloni na pravičnosti in poštenju, na primernem delu in na pravični plači delavcu, ki je zaposlen na katerem koli področju (gl. vse socialne enciklike-okrožnice in tudi dokumente drugega Vatikanškega koncila). Tedaj je Cerkev ob oskrbi ubogih ubrala novo pot. Postavila je namreč sedem mladih mož za diakonijo-strežbo potrebnim. Danes se je Cerkev potegnila za ta način de-

lovanja v korist ubogim. Podprla je povsod posvečenje diakonov. Ti so samostojni in posvečeni za tak način služenja, ki jih usposobi za krščevanje, poročanje krščanskih parov, za pridiganje, pokopavanje. So škofovi sodelavci, kakor so sodelavci duhovniki in laiki v določenih cerkvenih službah, kot so npr. zakonske skupine, streženje bolnikov in ostarelim; je služba katehistinj in katehistov, cerkvenih pevk in pevcev, mašnih strežnikov in drugih. Vsi pa so pod vodstvom krajevnega škofa, da tako nastopajo kot en zbor. Vsi imamo namreč en cilj: Ljubezen do Boga po dejavni ljubezni do sočloveka (1 Jn 4,20-21). Prva Cerkev je rešila problem ljudi dveh različnih jezikov in dveh različnih kultur. Zato so zgled tudi za naš čas. Sveta brata Ciril in Metod, Grka, sta globoko zaorala in postavila temelje za razumevanje med Slovani najprej, nato med temi in Germani ter Latinci. Dokazala sta možnost ohranjanja identitete različnih ljudi. Znani sociolog p. O. von Nell-Breuning, poučarja, da tudi v Cerkvi velja načelo subsidiar-

nosti in solidarnosti, ker je treba spoštovati človeka kot osebo, ki je edinstvena in enkratna v svetu in vesolju. Zato mora vse brez prestanka spreminjati z družbo in ustvarjati edinstvo, razumevanje, mir. Saj človek sprosti vse svoje skrite darove edinole v svobodi in ob medsebojni pomoči, kjer je to potrebno, še najprej tako, da sam odloča o svoji imovini. Sv. Peter imenuje kristjane izvoljeni rod, kraljevsko duhovništvo, svet narod, ljudstvo, določeno za Božjo last, da bi oznanjali slavnost dela tistega, ki nas je poklical iz teme v svojo čudovito luč (1 Pt 2,9). Ker nam vliva zavest, da smo vsi poklicani v skrivnostno Božje kraljestvo. Poklicani smo po Jezusu. Samo on je pot do Očeta, samo on je resnica in življenje. V njem gledamo Očeta. Kajti Jezus živi v Očetu in Oče v Jezusu. Edinole on je prerok, veliki duhovnik in kralj. Toda deluje po nas tako, da smemo zdaj, ko je on že pri Očetu kot novi Adam, nadaljevati njegovo poslanstvo in vidno opravljati še večja dela kot on (Jn 14,1-12). Kajti po njem deluje zdaj na neviden način Sveti Duh.

Ob slovesnosti v škofovih zavodih v Šentvidu pri Ljubljani

25-letnica škofovskega posvečenja nadškofa dr. Alojzija Šuštarja

V torek, 12. aprila 2005, je bilo v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani slovesno praznovanje petindvajsete obletnice škofovskega posvečenja upokojenega ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Alojzija Šuštarja. Praznovanje se je začelo s sv. mašo ob 18. uri v kapeli Zavoda. Somaševanja, ki ga je vodil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran, so se udeležili apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Santos Abril y Castelló, mariborski škof in predsednik Slovenske škofovske konference msgr. Franc Kramberger, pomožni škofje msgr. Jurij Bizjak, msgr. Andrej Glavan in msgr. Anton Stres ter upokojeni beograjski nadškof in metropolit msgr. Franc Perko in upokojeni ljubljanski pomožni škof msgr. Jožef Kvas, kanoniki ljubljanskega stolnega kapitlja, dekan Teološke fakultete dr. Bogdan Kolar, duhovniki iz Zavoda, nekdanji tajniki in drugi sodelavci, soratje duhovniki in redovnice ter redovniki, prijatelji, sorodniki nadškofa Šuštarja ter študentje, dijaki in zaposleni v Zavodu sv. Stanislava.

V pozdravnem nagovoru je direktor Zavoda sv. Stanislava in nekdanji nadškofov tajnik dr. Anton Jamnik poudaril velik dar slavljenca za vesoljno Cerkev, za Cerkev na Slovenskem in za Zavod sv. Stanislava. Hišo, v kateri živi, je v svojem življenju obdaril kar trojno: kot diak v letih 1932 do 1940; kot ljubljanski nadškof, ko je storil vse, da je bil Zavod vrnjen in je tako v njem leta 1993 ponovno začela delovati škofijska klasična gimnazija ter druge enote; po upokojitvi pa s svojim bivanjem v Zavodu, molitvijo in darovanjem tr-

pljenjem. S svojo navzočnostjo je namreč blagoslov za vse, ki jih obkroža. V pridigi je ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran jubilatovo življenjsko pot primerjal s papežev, čigar zemeljsko

posebej apostolskemu nunciju, nadškofu Uranu in vsem škofom. Posebno hvaležnost pa je izrazil sv. očetu Janezu Pavlu II., ki ga je imenoval za ljubljanskega nadškofa in mu 11. marca 2005 pisal pismo ob 25. obletnici škofovskega posvečenja. Poudaril je, da je v svojem življenju prejel veliko milosti. S prošnjo se je obrnil k vsemogočnemu Bogu za odpuščanje ter Božjo mater Marijo prosil za pomoč pri izpolnjevanju Božje volje, ki mu v teh letih narača, naj veliko moli. Svojo zahvalo je sklenil s prepričanjem, da sta Bog in Božja mati Marija z nami, ter izrazil željo, da bi se nekoč vsi srečali pri Bogu, ker je taka njegova volja.

Po končani slovesnosti so navzoči pozdravili upokojenega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, se mu zahvalili ter mu čestitali ob praznovanju petindvajsete obletnice škofovskega posvečenja, ki jo je praznoval 13. aprila 2005. Upokojeni ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar se je rodil 14. novembra 1920 v vasi Grmada nad Trebnjem kot prvi izmed desetih otrok. Ko je v Trebnjem končal pet razredov ljudske šole, so ga starši zaradi izredne nadarjenosti in pridnosti poslali v škofove zavode v Šentvid nad Ljubljano. Za ustanova je pomembno zaznamovala njegovo življenjsko pot, saj je tam prebil osem let in leta 1940 tudi z odliko maturiral.

Po maturi je vstopil v ljubljansko bogoslovno semenišče in na Teološki fakulteti končal prvi letnik filozofskega študija. Jeseni leta 1941 ga je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman poslal v Rim v znani zavod Germanik, kjer je na bližnji papeški univerzi Gregorijani

končal filozofske in teološke študije. 27. oktobra 1946 je bil v Rimu posvečen v duhovnika in je na praznik vseh svetih (1. novembra 1946) tam daroval novo mašo. Po dosegu licenciata iz filozofije in doktorata iz teologije je zaradi tuberkuloze po posredovanju prijateljev in dobrotnikov odšel na zdravljenje v Švico. V službo ga je sprejel škof v starodav-

nem Churu. Najprej ga je nastavil za kaplana v znanem letoviškem kraju St. Moritz (1949-1951), nato pa je dobil mesto profesorja filozofije in verouka na liceju Maria Hilf v Schwytzu (1951-1963). Leta 1963 so ga povabili v Chur, kjer je jeseni začel bogoslovcem predavati moralno teologijo. V letu 1968 je postal rektor nove Visoke bogoslovne šole v Churu, istega leta pa ga je škof Johannes Vonderach imenoval za škofovega vikarja. V času bivanja v Švici je sprejemal odgovorne službe. Od 1971 do 1976 je opravljal pomembno službo stalnega tajnika Sveta evropskih škofovskih konferenc. Leta 1977 se je vrnil v domovino. 23. febru-

arja 1980 je bil imenovan za ljubljanskega nadškofa in metropolita, 13. aprila 1980 pa je v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja prejel škofovsko posvečenje.

Njegovo škofovsko geslo se glasi: "Božjo voljo spolnjevati". V sedemnajstih letih škofovske službe se je na njegovo pobudo in prizadevanje marsikaj spremenilo tako v Cerkvi na Slovenskem kot v družbi. Nadškof Šuštar je vedno imel izjemen posluh za Slovence, ki živimo za mejami domovine Slovenije. Ko je bil kot ljubljanski nadškof pred osmimi leti upokojen, se je preselil v Zavod sv. Stanislava v Šentvid nad Ljubljano, kjer živi tudi danes.

Odmevi

Ob smrti sv. očeta

"Ustrezno bi se morali postiti tudi v rabi sredstev javnega obveščanja. Nedvomno so koristna, toda ne smejo nam zagospodovati". (Janez Pavel II.)
V prvem tednu meseca aprila so žarometi vseh medijev z močjo, ki je preseglja vsa pričakovanja, osvetljevali lik papeža Janeza Pavla II. Počasi so se preusmerili v izvolitev novega papeža.

Ustrezno bi se morali postiti tudi v rabi sredstev javnega obveščanja. Nedvomno so koristna, toda ne smejo nam zagospodovati". To je ena izmed modrih misli, ki jo je papež Janez Pavel II. izrekel 10. marca 1996 in sem jo prebrala v aprilski številki Našega vestnika. A prav ob papeževi smrti sem se zavestno prepustila sredstvom javnega obveščanja in pustila, da so televizija, radio, časopisi, skratka mediji, posrkali ves moj prosti čas. Bilo je toliko podob, toliko pričevanj, toliko zgodb, vtisov, mnenj, da danes že težko ločim, kje sem kaj slišala, brala ali videla. Toda kar se mi zdi pomembno, je, da je bila v tem tednu v ospredju pozitivna, dobra stran človeka in sveta, ki je sicer v njih vedno prisotna, a ki jo običajno prekrijejo negativni dogodki. Važno je, da je povsod odmevalo priznanje vrednotam, ki so splošno človeške, a ki v normalnih razmerah ne najdemo poti na prve strani časopisov in med televizijske novice. Bil je to hvalospev življenju od spočetja do zadnjega nemočnega poskusa spregovoriti z okna množici na trgu

sv. Petra in poslednje dahnjene besede "Amen". Iz zgodbe papeža, ki je prišel od daleč, so prodirale preko televizijskih ekranov, radijskih oddaj in časopisnih člankov ljubezen do Resnice in resnice, do svobode, do domovine in človeštva, zavzetost za pravičnost in enakopravnost, za mir v sebi, med ljudmi, med verami, med narodi in državami. Katoličanom je pomnožila občutek pripadnosti Cerkvi, molitveno vnemo, zaupanje v Božje vodstvo Petrove barke, v katero se vključuje tudi smrt Janeza Pavla II.

Vsakomur bo verjetno ostal v spominu kak medijski odmev teh dni. Zelo veliko programa je oddajala mreža RAI 1 in verjetno je imela tudi največ gledalcev. Radio Televizija Slovenija in Radio Trst A sta potrebovala nekaj časa, da sta se vključila v dogajanje, potem pa sta pripravila nekaj dobrih časnikarskih reportaž in drugih oddaj. Naj omenim samo nekaj oddaj naše radijske postaje. Dragocena je bila na primer ponovitev oddaje, ki je nastala l. 1979 ob tržaškem romanju v Rim. Vseč so mi bili intervjuji z mladimi v eni izmed oddaj Mladega vala, pa pričevanja, ki so jih zbrali nekateri časnikarji med tistimi Slovenci, ki so papeža osebno poznali (na pr. Alojza Rebule ali p. Marka Rupnika, Stefana Faleža itd.). Pa ponovitev papeževе igre Pred zlatarno v izvedbi Radijskega odra (to igro v isti izvedbi je v teh dneh ponavljal tudi Radio Slovenija) in ne nazadnje se uvršča med te oddaje tudi radijski prenos pogreba papeža Ja-

neza Pavla II., ki sta ga iz studia v Trstu komentirala časnikar Marko Tavčar in g. Tone Bedenčič.

V tukajšnjem tisku je bralec našel zelo lepa pričevanja pa tudi strokovno informativne članke - v slovenščini predvsem v Novem glasu. S svojim pozornim dnevničnim spremljanjem dogodkov se je izkazal tudi Primorskega psa. Ko ga je človek bral, je imel vtis, kot da Pes piše, ker pač mora, o tem dogodku, ki je najbrž res nekaj izrednega, ker se o papežu hočeš nočeš ogromno govoriti, in za katerega im pri pride na misel kot edina primerjava poslednji poti maršala Tita in tovariša Enrica Berlinguerja (nujno bi bilo dodati: si licet parva cum magnis comparare!). Pa tudi tisti postscriptum: "Vsak dan umre na našem planetu na tisoče (ponavljamo: na tisoče) ljudi: zakaj jim ne bi svet posvetil vsaj desetinko pozornosti, ki jo v teh dneh posveča poglavarju Katoliške Cerkve?" ni bogokleten, ampak nezrel in utopičen ter morda ob drugih smrtnih in dogodkih bolj upravičen. A na splošno je bil odziv na papežev smrt izreden, kot si ga je zaslužil s svojim življenjem in delom. Ne bo odveč, če se bomo zdaj malo "postili tudi v rabi sredstev javnega obveščanja" in vse, kar smo videli, poslušali in brali, znova premislili.

Eho

Ukmarjev pogled nad zvezde (9)

Ukmar, socialni delavec in narodni voditelj?

Težko bi rekli, da je bil narodni voditelj v prvem in osnovnem pomenu besede, tako kot npr. Slomšek ali Ukmarjev sodobnik Virgilij Šček, ki je umrl leta 1948 v Ljubljani, in kot Janez Evangelist Krek. Prej bi zagovarjal tezo, da je bil in bo še bolj postal "svetelnik", ki lahko daje narodu luč, luč od znotraj. Strinjam se z Rebulo, ki piše: "Jakob Ukmar spada med tiste izjemne polihistorske duhove, ki jim neka zlahitna spoznavna uravnoteženost ne da, da bi se ustvarjalno razmahnili v neki specializaciji: v specializaciji, ki se lahko družijo tudi s čudaštvom, če ne z omejenostjo. Bolj kot pot k resnici ga zanima resnica sama, bolj kot v teoriji je v ljubezni, bolj kot v prividu zgodovine

je v Bogu, bolj kot v cerkvenosti je v svetosti." (A. Rebula, J. Ukmar, apostol sprave, 128). Kot je dobro poudaril Tomaž Simčič v svoji zgodovinski knjigi Jakob Ukmar (izšla je pri Gorški Mohorjevi družbi leta 1986), je bil Ukmar predvsem in najprej duhovnik in teolog. Tudi ko se je ukvarjal s socialnim vprašanjem, zlasti kot mlad duhovnik med leti 1901 in 1910, je socialno stanje presojal in ga želel urejati z duhovnega, krščanskega vidika, z eno besedo, kot "socialno pastoralo". V vsem je hotel zagotoviti primat vere, zato so bili njegovi socialni pogledi tipično "cerkvenostni", teološki in posledično, zlasti v prvem desetletju 20. stoletja, tudi konservativni, antimodernistični in klerikalni. To ozkost je Ukmar

nato sam obžaloval. Simčič pravi: "Ukmarjeva generacija je bila generacija Mahničevih učencev. Ti so stopili v javno življenje trdno odločeni, da nadaljujejo pot katoliške prenoje, ki jo je začrtal Mahnič. Niso se zadovoljili s prenovo Cerkve, ampak so hoteli vso družbo prekrasiti z evangelijem. Pri tem delu so bili odločni, nepopustljivi, strogo dosledni, včasih tudi zaprti za dialog. Sam Ukmar je mnogo let kasneje nekoliko obžaloval duha tiste dobe z besedami: Spominjam se, koliko dragocene energije smo pred sedemdesetimi leti trošili v trajnem in večnom brezplodnem polemiziranju v našem lastnem majlem narodu. Nihče izmed nas si ne želi nazaj tistih časov ne tiste miselnosti" (Simčič, Jakob Ukmar,

25-26).

Ta Ukmarjeva "mea culpa" se mi zdi tako iskrena in lepa, da je vredno s tega vidika odmaknjenosti presojati tudi nekatere njegove trditve, ki se nam bodo po pravici zdele ozke, pretirane, če ne celo nepravilne. Na primer, Ukmar je kot mlad duhovnik zagovarjal, da moški in ženska ne moreta biti enakopravna, ker ju je Bog ustvaril različna in ker je moški po nauku Cerkve nekako "nad" žensko. Grozna izjava, če jo vzamemo dobesedno. Če pa jo presojamo z Ukmarjevim življenjem, vemo, da je to mogel izreči le v teoriji, katero je, kot smo videli, sam obsojil. V konkretnem vsakdanjem življenju pa srečamo Ukmarja z odprtim srcem, polnim dobrote, miline in razumevanja do vsakega človeka. Mislim, da je malo tako ravnih, spoštljivih in pravičnih ljudi, kot je bil Ukmar. Isto bi mogli zapisati glede pojmovanja svobode, ki jo je Ukmar jemal kar malo z rezervo. Trdil je, da razum ni popolnoma svoboden in potrebuje oporno palico bo-

žjega razodetja. Iz tega razloga ni bil vnet zagovornik načel francoske revolucije: enakost, svoboda, bratstvo. Zanimivo je, da so prav ta "teoretična načela" vodila do hudih zlorab dostojanstva človekove osebnosti. Če bi dali na tehtnico rezultate francoske revolucije in vseh drugih podobnih pojavov in gibanj in uravnotežena, čeprav konservativna in duhu časa podvržena gibanja za osebno in družbeno pravičnost, bi se gotovo tehtnica nagnila na stran slednjih. Čeprav je Cerkev zamužala pri reševanju socialnih vprašanj in je s tem dala prosto, lažjo pot liberalizmu, socializmu in komunizmu, je vendarle vzdrževala zgodovinsko ravnotežje človeštva, kar se je pokazalo prav ob smrti in pogrebu papeža Janeza Pavla II. Njegova smrt in njegov pokop sta bila veliki socialni manifest, ki je zrasel na tisočletni njivi Cerkve. Težko je predvideti nadaljnjo pot, a eno je gotovo: po papežu Janezu Pavlu II. se bo zgodovina Cerkve pisala drugače, z večjimi in bolj

razločnimi črkami socialne, osebne in družbene pravičnosti. Je bil torej Ukmar narodni voditelj, smo se vprašali na začetku? Bil je v podobnem smislu, kot je bil papež Janez Pavel II. "narodni voditelj" Poljakov. Prav ob njegovi smrti in pogrebu (umrl je 2. aprila, pokopan pa 8. aprila 2005) se je v živo pokazalo, kako globoko je zapisan v srcih Poljakov. Bil je ne le "narodni voditelj", ampak veliko več: človek, ki je iz poljskih narodnih in katoliških korenin razvil močno deblo osebnosti in široko razpeto krošnjo univerzalnosti. Drugače se v Rimu tistega zgodovinskega dne, 8. aprila 2005, ne bi zbral domala ves svet, 2000 državnikov in verskih voditeljev, milijon vernikov in zelo zelo veliko mladih. To, da je bil po svoje tradicionalist, morda na robu konservativnosti, sijaju in žaru njegove osebnosti prav nič ne odvzame. Kot tudi Ukmarju ne! "Veličina Jakoba Ukmarja pač ni veličina tega sveta" (A. Rebula).

/ dalje
Zvone Štrubelj

Kratke

Slovenska konzulta pri goriški občini za slovenske otroške jasli v Gorici

Slovenska konzulta pri goriški občini je svoje zadnje zasedanje 13. aprila namenila vprašanju slovenskih otroških jaslí v Gorici. Že več let potekajo prizadevanja, da bi prišlo do uresničitve te pobude, za katero je med našo skupnostjo veliko povpraševanja. Na Goriškem namreč nimamo slovenskih jaslí. Goriška občina je v letu 2004 že naslovila na deželno upravo prošnjo za popravilo stavbe, ki bi služila v ta namen. Gre za bivši vrtec v ulici Rocca, ki je zaprt že nekaj desetletij. Ker ni prejela pozitivnega odgovora od dežele, je na občino ponovno naslovila prošnjo v letošnjem letu. Konzulta se zaveda pomembnosti in nujnosti tega načrta in pričakuje, da bo goriška občina prejela od deželne uprave finančna sredstva za ureditev prostorov. To je prvi korak, ki bo odločilno vplival na naslednje postopke pri uresničevanju in organiziranju otroških slovenskih jaslí, za katere si mora prevzeti odgovornost krajevna uprava.

Društvo M.O.S.T. vabi na romanje treh svetišč

Čezmejno društvo M.O.S.T. (Slovenija-Italija) vabi 21. in 22. maja na drugo peš romanje po povezovalni poti treh svetišč, ki so v preteklosti povezovala Slovence, Italijane in Furlane. S Stare Gore (Castelmonte) v Italiji bomo prvi dan peš poromali do Marijinega Celja (Lig nad Kanalom). Po opravljenih večerica bomo srečanje nadaljevali s skupnim druženjem in pesmijo z domačini z Liga. Naslednje jutro bomo nadaljevali pot proti Sveti Gori, kjer se bomo udeležili slovesne svete maše. Za duhovno vodstvo je poskrbljeno. Cena prevoza 5 evrov.

Prijavnina znaša 7 evrov (preprosta topla večerja in jutraj čaj; prenočili bomo v župnišču, zato s sabo prinesite spalne vreče). Prijavite se lahko do 15. maja 2005 na tel. št. (00386) 041 386978 (Ljubo Bekš, po 18. uri) ali na tel. št. 340 3711996 (Kazimir Černic) ali 349 4332975 (Matjaž Pintar).

Župnija presvete Marije Kraljice vabi na izlet na Brezje, Bled in v Ljubljano

Župnija presvete Marije Kraljice na Svetogorski ulici v Gorici organizira v soboto, 4. junija 2005, izlet-romanje v Marijino svetišče na Brezje, Bled in v Ljubljano. Ob 6.30 je predviden odhod z avtobusom izpred župnišča na Svetogorski ulici. Pot nas bo vodila mimo Ajdovščine in Ljubljane do Kranja. Ob 9.45 - 10. uri je predviden prihod na Brezje, najbolj znano slovensko Marijino svetišče, cilj številnih romanj. Še vedno ostaja živ spomin na obisk, ki ga je leta 1996 opravil veliki papež Janez Pavel II.; njemu v čast so na trgu pred cerkvijo postavili tudi čudovit spomenik. Ob 10.30 je na sporedu latinska maša, ki jo bo daroval župnik Paolo, z molitvami v dveh jezikih. Po maši se bomo odpravili v bližnji znani turistični kraj Bled, kjer bomo kosili v tipični restavraciji tik ob jezeru. Popoldne je predviden prihod v Ljubljano z vodenim obiskom zgodovinskega mestnega središča. Po tem se bomo odpravili proti domu, kamor naj bi dospeli okrog 19.30 - 20. ure. Cena izleta-romanja znaša 30 evrov na osebo in vključuje pot z avtobusom, kosilo in stroške za turističnega vodiča, ki bo na razpolago ves dan za najrazličnejše informacije tudi med potjo. V ceno ni vključena pijača. Zaradi organizacijskih razlogov se prijavite čimprej! Kličite na tel. št. 347 4655729 (don Paolo). Mesta v avtobusu bodo dodeljena do njihove zasedbe tistim, ki se najprej vpišejo. Priporočamo čim večjo udeležbo. Izlet je namenjen vsem. Ne pozabite prinesiti s sabo veljavne osebne izkaznice!

Nadškofija vabi na Svetovni dan mladih in škofijsko romanje v Bari

Od 12. do 22. avgusta bo v Kölnu potekal Svetovni dan mladih. Tudi goriška nadškofija se bo prek mladinske pastorale udeležila velikega dogodka, saj se je že več mladih prijavilo za ta veliki dogodek, ki naj bi ga vodil novi sv. oče. Na razpolago je še nekaj mest; zainteresirani naj se do konca aprila javijo na sedežu škofijskega ordinariata ob torkih med 10. in 12. uro (tel. 0481 597662). Še vedno je možno se prijaviti tudi na škofijsko romanje v Bari ob koncu Državnega evharističnega kongresa, ki bo potekal od 27. do 29. maja. Cena: 290 evrov; prijave na ordinariatu do zasedbe mest, od ponedeljka od petka med 9.30 in 12.30 (tel. 0481 597617).

Društvo slovenskih upokojencev vabi v Ljubljano in Belo krajino

V mesecu maju namerava Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prirediti dvodnevni izlet v Slovenijo. V soboto, 21. maja, bodo izletniki odpotovali z avtobusom iz Sovodnj z običajnimi postanki ob 7. uri proti Ljubljani. V slovenski prestolnici si bodo ogledali glavne mestne znamenitosti. Iz Ljubljane bo avtobus odpeljal proti jugovzhodu skozi Trebnje v okolico Novega mesta. Glavni namen je najprej obiskati najstarejšo slovensko kmetijsko-živilnorsko šolo GRM v Sevnem na Trški gori. Ta je bila ustanovljena l. 1873 na Slapu pri Vipavi, l. 1886 so jo premestili v Sevno; šteje nad 700 dijakov in okrog 100 učiteljev. Tam gojijo zlasti govedo, molznice, ovce, konje in perutnino. V rastlinjaku uspevata zelenjava in cvetje. Spomladi se tu odpira čudovit pogled na Trško goro, ko je vsa v belem cvetju zaradi cvetočih češenj, marelic itd. Po kosilu bodo izletniki dospeli v Metliko na prireditveni prostor Vinske vigredi; ta poteka že 23 let vsako leto v maju in privablja tudi do 35 tisoč ljudi iz domovine in tujine. Prenočišče bo v Črnomlju. V nedeljo bo sledil ogled zanimivega krajinskega parka Lahinje. Izletniki se bodo peljali skozi Kanižarico v smer proti Kočevju in pustili za sabo Belo krajino. V Kočevju bo Bruno Ciglič, po rodu iz Števerjana, povedal marsikaj o zgodovini mesta. Sledil bo ogled pokrajinskega muzeja in cerkve. Po kosilu bo pot vodila proti Ribnici, nato Cerknici ter končno na Goriško. Prijave za izlet do zasedbe mest na avtobusu na sedežu DSU, ul. Croce 3 v Gorici (ob sredah) ali na tel. 0481 882024 ali pri poverjenikih.

SSO in SKGZ Javno srečanje s poročevalcem zaščitnega zakona Domenicom Masellijem

Iz zdravih korenin jezikovnih manjšin raste močno drevo nove Evrope

Foto DPD

Vse jezikovne manjšine morajo imeti enake pravice. Njihove korenine morajo biti zaščitene, saj le iz njih lahko raste zdravo drevo naše celine. In to bo nova Evropa. To je izhodiščna misel, o kateri je trdno prepričan prof. Domenico Maselli, poročevalec v poslanski zbornici zaščitnega zakona 38/2001 za slovensko manjšino v Italiji. O tem je spregovoril med svojim obiskom v naših krajih, in sicer na večernem javnem srečanju, ki sta ga priredila Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza v sodelovanju s pokrajinsko upravo v dvorani pokrajinskih muzejev na goriškem gradu v četrtak, 14. aprila. Še vedno je toskanski poslanec prepričan o tem, da je primerna zaščita jezikovnih skupnosti v interesu večinske skupnosti. "Razumem," je rekel, "če ste žalostni, frustrirani in razočarani zaradi neizvajanja zakona," je

rekel in dodal: toda kaj bi bilo, ko bi zakona ne bilo? Na podlagi njegovih določil imamo vsaj zakonsko osnovo in upanje, da se sčasom razmere primerno uredijo. Nekaj je bilo le storjenega; omenil je podzavljene špetrške šole, prispevke javnim ustanovam, informacijsko središče v Narodnem domu v Trstu. "To so sicer majhna znamenja. Zdaj pa je na vas, da pridete na dan s svojimi predlogi." Maselli je omenil velike težave z ustanovitvijo slovenske sekcije na tržaškem konservatoriju; sam bi predlagal tudi nemško, da bi se v tej pomembni glasbeni ustanovi kovali mladi talenti iz vsega srednjeevropskega prostora. Prav naš prostor je lahko namreč privilegiran most med Sredozemljem in področjem Alpe-Jadrana: "Prihodnost tega območja je vezana prav na ta miselni prehod."

Na srečanju je predsednik pokrajinske uprave Brandolin uvo-

doma povedal, da je zakon 38 štiri leta po njegovi odobritvi žal še vedno na mrtvi točki; od dežele, parlamenta in vlade pričakuje, da bo do njegovega doslednega izvajanja le prišlo, da bi se presegle ločitve. Občinski odbornik Cressati je poudaril, da je zakon 38 nepogrešljiv dejavnik na naši zemlji, privilegiranem laboratoriju integracije in sodelovanja, za "nov in različen razvoj"; to je zakon velikih potencialnosti, izvajanje katerega lahko veliko dobrega doprinese vsej naši deželi in državi. Predsednik SKGZ Pavšič je poudaril, da ima naše področje prihodnost, le če bo odkrilo pravo vrednost sodelovanja. Predsednik SSO Pahor pa je povedal, da Slovenci v deželi F-Jk čakamo na primerno zaščito vse od plebiscita l. 1866, ko so Benečani in Režijani kot prvi Slovenci prišli pod Italijo; razlog upanja v tem trenutku pa sta goriški občinska in pokrajinska uprava, ki si

zgodno in dosledno prizadevata za uresničevanje zakonskih določil. Deželni odbornik Antonaz je podčrtal, da so različne jezikovne skupnosti glavno bogastvo naše dežele in da je zato bojkot zaščitnega zakona jasno znamenje kulturne in politične revščine. Tudi senator Budin se je strinjal s splošnim razočaranjem zaradi neizvajanja zakona, obenem pa je svetoval, da bi počakali še eno leto in z novo vlado dosegli kaj več. Sam Maselli je to stališče podprl; istega mnenja je bil tudi sen. Spetič, ki pa je dodal, da lahko deželna uprava, potem ko ji je novi statut dodelil nove kompetence, naredi veliko več.

V dvorani so bili, poleg že omenjenih, med drugimi prisotni tudi generalni konzul RS Jože Šušmelj, konzul Zorko Pelikan, deželna svetovalka Zorzini Spetič in Špacapan ter vrsta drugih predstavnikov naših ustanov.

DD

Slovenska skupnost Seja pokrajinskega sveta

Pokrajinski kongres bo 13. maja

V petek, 15. aprila, se je na sedežu stranke Slovenske skupnosti v Gorici zbral pokrajinski svet. Na dnevnem redu je bila priprava na bodoči pokrajinski in deželni kongres stranke. Po uvodnih besedah pokrajinskega predsednika Ivana Černica je deželni svetovalec Mirko Špacapan pozval prisotne k sodelovanju in pripravljenosti na sprejemanje funkcij in novih članov. Slovenska manjšinska stranka potrebuje danes čim širše zastopstvo, da tudi na zunaj pokaže svoje značilnosti zbirne stranke vseh Slovencev v zamejstvu, je dejal Špacapan. Ko je danes stranka prisotna v deželnem svetu, lahko bolje in temeljiteje zastopa prav vsakega manjšinca, zato so tudi vsi vabljeni, da dajo svoj doprinos in ideje, tudi kar se tiče snujočih se deželnih zakonov. Na svetu so pregledali stanje po sekcijah, kjer so na primer v Števerjanu že izvedli kongres in izvolili novo vodstvo in po rezultatih na zadnjih občinskih volitvah pričakujejo številnejše zastopstvo v pokrajinskem svetu, o čemer je poročal tajnik Ivan Vogrič.

Tajnik sovojenjske sekcije Peter Černic je obrazložil stanje v takojšnji občini in sodelo-

vanje z listo Združeni, ki dobro poteka. Dejal je tudi, da se stranka aktivno ukvarja s problemom jusarjev.

V odsotnosti tajnika Daria Bertinazzija je za doberdobsko sekcijo poročal Ivan Černic; tudi v doberdobskem občinskem svetu poteka gledno sodelovanje z listo Skupaj za bodočnost.

O krminski stvarnosti je spregovorila Vanda Gradnik; tam ima stranka glasove, ne pa strukture, je dejala in se strinjala s Špacapanom, da bo treba dobiti ustrezne rešitve za boljše prisotnost.

V goriško sekcijo, o kateri je spregovoril Bernard Špacapan, spadajo podsekcije mesta, Podgore, Štandreža in Pevme-Oslavja-Štmavra. Vsaka od teh bo v prihodnji pokrajinski svet imenovala po tri člane z izjemo Podgore, ki ji pritičeta dva. Pravico do mesta imajo tudi načelniki svetovalskih skupin po občinah, sekcijski in podsekcijski tajniki, izvoljeni predstavniki v goriški občinski svet, pokrajinski svet in župani.

Na seji so določili datum za pokrajinski kongres stranke, ki bo v petek, 13. maja, ob 19.30 na sedežu stranke v Gorici.

Deželni kongres Slovenske skupnosti bo v soboto in nedeljo, 28. in 29. maja, na Pomorski postaji v Trstu.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja v Rupi

PRAZNIK FRITALJE

PROGRAM:

24. aprila 2005, ob 16.30

- Nastop MPZ "Anton Klančič" iz Mirna
- Tekmovanje v cvrtju fitalje
- Ples z ansamblom ZAMEJSKI KVINTET

25. aprila, ob 16.30

- Nastop otroških pevskih zborov: Rupa-Peč, Plešivo, Vrh sv. Mihaela, Podgora, Štmaver, Števerjan
- Ples z ansamblom ZAMEJSKI KVINTET

1. maja, ob 16.30

- Nastop MZ Štmaver
- Slavnostni govornik: Janez Povše, predsednik SSO za Goriško
- Veseloigra dramske skupine iz Štandreža
- Ples z ansamblom HAPPY DAY

Deloval bo dobro založen bife z raznimi specialitetami na žaru, tipično fitaljo in domačim vinom.

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Trinkov večer v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Tehten poklon velikemu beneškemu sinu

Topel, blagovozvočen glas sopranistke Alessandre Schettino je, ob klavirski spremljavi Neve Klanjšček, z nabožnima skladbama Tota pulchra in Salve Regina zazvenel kot zelo posrečen, primeren uvod v Trinkov večer, ki so ga v polnozasedeni komorni dvorani KCLB priredili Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica v torek, 12. t.m., da bi se poklonili Ivanu Trinku (1863-1954), izrednemu sinu Beneške Slovenije, pravzaprav očetu beneških rojakov, ob 50-letnici njegove smrti. Osebnost Trinke-Zamejskega, obdarjenega z najrazličnejšimi talenti, ki jih je znal odlično uporabljati pri svojem duhovniškem poslanstvu in mnogostanskih zanimanjih kot narodnoobrambni delavec, pesnik, pisatelj, prevajalec, jezikoslovec, slikar, skladatelj, in profesor filozofije, sta z dveh različnih perspektiv osvetlila msgr. Marino Qualizza in prof. Lojzka Bratuž.

Qualizza je zbrani publiko, med katero je bilo nekaj njegovih sobratov, spominjajoč se na lanskoletni uspehi posvet o Trinkovi dediščini v Špetru in tudi na to, kako se je kot dijak drugega razreda srednje šole udeležil pogreba tega pokončnega čedermaca, na kratko podal podobo Trinke, dolgoletnega profesorja filozofije v videmskem semenišču, ki se je v hudih časih, v vnemi za ohranitev slovenske narodne istovetnosti v Benečiji tudi politično udeleževal. Od leta 1903 do 1925, ko je fašizem ukinil vse stranke, je bil pokrajinski svetovalec v Vidmu. V Benečiji je tedaj slovenska živela le v cerkvi in še od tam je bila s silo izgnana

Foto DP

I. 1933. Trinko se je boril, da bi se ohranila v božjem hramu, zato je imel številna srečanja z beneškimi študenti in jih vzpodbujal, naj se posvečajo učenju materinščine. Med temi je bil tudi g. Jože Kramar, ki je večkrat poročal v Rim k papežu z listinami, ki jih je spisal msgr. Trinko o pravicah slovenskega ljudstva. Videmski škof in drugi cerkveni dostojanstveniki so namreč odklonili vsako podporo. Trinkova politična vizija je izhajala iz misli Tomaža Akvinskega, slednja pa iz 2. Mojzesove knjige: izraelsko ljudstvo je postalo svobodno v navezi z Bogom. Svoboda je v odnosih, v solidarnosti, v zavesti bratstva in pripadnosti narodu, in če izhaja iz Boga, ima trdno prihodnost. Na teh načelih je Trinko gradil svoje politično delo in se trudil, da bi beneški človek ohranil bogato versko dediščino, svoje dostojanstvo in predvsem svobodo, ki črpa moč v veri. Vera v Boga in spoštovanje človeka je tudi izročilo, ki nam ga je zapustil sv. oče Janez Pavel II., tudi on sin slovenske matere kot Trinko. Oba sta napravila ogromno za človeka, "eden v vesoljni cerk-

vi, drugi pa v revni mali, a lepi domovini, ki je naša Benečija", je svoj poseg sklenil g. Qualizza. Za njim je povzela besedo prof. Lojzka Bratuž, ki je tehtno, na podlagi dokumentarnega gradiva – korespondenca, članki v revijah, tisku, časopisu, zbornikih, koledarjih, zlasti GMD, in Trinkovih koledarjih ter drugi viri – osvetlila pomembno kulturno izmenjavo, ki jo je imel msgr. Trinko z Goriško. Kot prvi Benečan je namreč navezal tesnejše stike z nekaterimi goriškimi duhovniki in izobraženci. Citirala je Ludvika Zorzuta, prof. R. Lenčka in izpostavila pisno dopisovanje Trinke z Gregorčičem, tudi o pomembnosti Trinkovega pesnikovanja. Za le-to ga je v korespondenci bodril tudi skladatelj Hrabroslov Volarič. V pisnih stikih je bil tudi s Henrikom Tumo, dr. Antonom Kacinom v zvezi s slovensko slovnico, prof. Emilom Bekarjem, dr. Jankom Kraljem, čigar dve pismi se nanašata na rabo slovenskega jezika v cerkvi, z msgr. Miroslovom Brumatom, goriškim kanonikom. Msgr. Brumat je o Trinku napisal v Slovenskem Primorcu,

predhodniku Katoliškega in Novega glasa, želeč mu, naj ostane zdrav, dokler ne bo dočakal, da se "Beneški Slovenec ne bo več ne sramoval ne bal povedati, da je Slovenec, ki ljubi ne le svojo zemljo, ampak tudi svoj jezik in svojo kulturo." Prof. Bratuževa je navedla tudi nekatere izmed številnih spisov, raztresenih v periodiki in knjižnih izdajah, ki pričajo o Trinkovih vezeh z Goriško, ki so jih zapisali Alojzij Res, z njim je Trinko sodeloval ob Dantejevem zborniku, Virgil Šček, Ludvik Zorzut, prof. Rado Bednarik, g. Mirko Mazora, ki

je Trinku spregovoril v slovo med pogrebno mašo v trčmunski cerkvi, in Andrej Budal. Povedala je tudi, da na Goriškem sodita med dobre poznavalce Trinkovega življenja Joško Kragelj in Marijan Breclj. Med drugim je naglasila, da je leta 1935 v Trstu izšla Trinkova skladba Iz globočine, posvečena goriškemu nadškofu Sedeju, leta 1951 pa v Goriči molitvenik za Benečane, Naše molitve. Omenila je tudi svečano odkritje kipa ob 20-letnici Trinkove smrti, ko se je goriška srednja šola poimenovala po tem izjemnem duhovniku. Končno, je dejala Bratuževa, doživlja njegova Benečija svoj preporod, kar se kaže na najrazličnejših področjih, od kulture do šolstva, in kar je pokazala vrsta prireditvev ob 50-letnici njegove smrti. Skladno z duhom večera je ob sklepu Ženski zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča občuteno zapel tri pesmi na Trinkovo glasbo Deus misereatur, Gloria in excelsis Deo in Tota pulchra, ob klavirski spremljavi Paola Venierja, organista v nabrežinski cerkvi.

Iva Koršič

Trijezični gledališki festival Komigo

Sottobanco v izvedbi skupine Terzo teatro

Tretje srečanje s komičnim gledališčem v okviru trijezičnega festivala Komigo, v organizaciji Kulturnega doma, ob podpori raznih kulturnih ustanov in finančni pomoči EU, je bilo v tokrat manj zasedeni veliki dvorani goriškega Kulturnega doma v petek, 15. t.m. Na sporedu je bilo gostovanje goriške gledališke skupine Terzo teatro z igro Sottobanco. Hkrati je bilo to vpljudnostna izmenjava med goriškimi dramskimi skupinami. Gledališče Terzo teatro je namreč v lanskoletno izvedbo mednarodnega festivala Castello di Gorizia uvrstilo tudi dramski odsek PD Štandrež, kot najboljšo slovensko ljubiteljsko skupino leta. Sodobna komedija italijanskega avtorja Domenica Starnoneja Sottobanco (Pod kloppo) je premiero doživela lani na 9. izvedbi komičnega in glasbenega gledališča Un Castello di...risate! v priredbi in režiji umetniškega vodje Maura Fontaninija, nav-

dušenega odrskega ustvarjalca in spodbujevalca gledaliških dogodkov v Gorici. Vsebinska z ironijo in kritično bodico preštevava šolsko življenje profesorjev, ki v zatohli telovadnici čakajo na začetek ocenjevalne seje ob koncu šolskega leta. Iz pogovorov med šolskimi kolegi se izrisujejo njihovi profili in njihove male in večje nerodnosti, simpatije in antipatije, navade in slabosti, pa tudi prizadevanja nekaterih, ki bi radi pomagali problematičnemu dijaku, da bi se na kakšen način izmazal. Avtor si privoščiti tudi ravnateljice, ki ni najbolj bistra intelektualka. Iz drobcev teh karikaturnih gledalcev vsekakor lahko v humornem ključu spozna vsaj delček realnega stanja italijanskega šolstva in mu spomin uide v čase, ko je še sam sedel v šolskih klopih in bi bil tako rad izvedel, kako profesorji ocenjujejo in kakšno mnenje imajo o razredu. Neizčrpen vir te tematike, ki je podžgala domišljijo marsikaterega

pisca, bi bil mnogo bolj učinkovit, ko bi režiser strnil celoto in se s tem izognil nekaterim odvečnim ponavljanjem. Od šestih nastopajočih je najbolj naravno utelesila svoj lik Antonella D'Addato kot profesorica Vera. Dobra je bila tudi Manuela Colussi v vlogi ravnateljice. V vsakem protagonistu ali v njegovem humorno kar dobro označenem značjskem portretu je gledalec lahko razbral vsaj kanček potez resničnih profesorjev, ki jih je srečal v svoji dolgoletni šolski pustolovščini. Smeh bo zagotovljen tudi v četrtek, 21. t.m., ko bo Komigo gostil imitatorja Andra Merkuja, ki bo v italijanščini podal monolog Crisi d'identita'.

IK

PD Štandrež v Števerjanu

V petek, 15. t.m., je dramski odsek PD Štandrež bil gost društva Sedej v Števerjanu. V župnijski dvorani je najboljši štandreški igralski tercet, Majda Zavadlav - Marko Brajnik - Božidar Tabaj, nastopil s tragikomedijo Alda Nicolaja Stara garda v tehtni režiji igralca Janeza Starine. Žal se je predstave, najboljše uprizoritve na lanskoletni izvedbi Linhartovega srečanja, udeležilo zelo malo gledalcev, ki so sicer zavzeto spremljali doživeto dogajanje na odru. Prvi del Stare garde, posnete lani jeseni v parku goriške občinske palače v režiji Sergeja Verča, je v nedeljo, 17. t.m., predvajal slovenski program tretje mreže RAI; drugi del bo na sporedu v četrtek, 21. t.m., po poročilih ob 20.30.

Za zlato plaketo Naše pesmi 2005 v Mariboru

Mešanemu pevskeemu zboru Hrast iz Doberdoba

in dirigentu Hilariju Lavrenčiču iskreno čestitamo.

SVET SLOVENSKEH ORGANIZACIJ

Obvestila

Finančni svetovalec banke Mediolanum Andrej Vogrič vabi v petek, 22. t.m., ob 20.30 v komorno dvorano KC Lojze Bratuž, kjer bo spregovoril na temo: Varčevanje in tekoči računi.

Krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje vabi na 6. mednarodni pohod treh mostov v nedeljo, 24. aprila 2005. Zbirališče ob 8.30 na sedežu KD Sabotin v Štmavru (okraj Znorishe 4), skupen odhod ob 9.30. Pohod bo potekal ob vsakem vremenu. Proga je dolga 10 km. Vpisnina znaša 3 evre oz. 700 sit na osebo. Na cilju bodo udeleženci prejeli topel obrok; po naročilu bodo na razpolago tudi jedila na žaru. Med potjo bodo delovale kontrole in okrepčevalnice.

PD Rupa-Peč prireja tradicionalni Praznik frtalje z bogatim kulturnim programom v Rupi 24., 25. aprila in 1. maja. Toplo vabljeni.

Ženski pevski zbor iz Ronk vabi na orgelski koncert dua Mirko Butkovič in Matej Lazar iz Akademije za glasbo v Ljubljano v soboto, 30. aprila, ob 20. uri v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi člane in prijatelje na dvodnevni izlet 21. in 22. maja v Ljubljano (ogled mesta), okolico Novega mesta (Kmetijska šola GRM), v Belo krajino (Metlika-Vinska vigred) in v druge značilne kraje. Prijave do zasedbe mest na avtobusu na sedežu DSU v ul. Croce 3 ali na tel. 0481 882024 ali pri poverjenikih. Ob vpisu akontacija 40,00 evrov.

Udeležence potovanja z Novim glasom na Češko in Slovaško po poteh svetih bratov Cirila in Metoda naprošamo, da do 27. aprila 2005 poravnajo celotne stroške potovanja. Kdor bi se še želel pridružiti, naj pohiti z vpisom.

Darovi

Za misijon p. Kosa: N.N. iz Rupe: 40,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: družina Rutar 30,00 evrov.

Za cerkev na Peči: družina Kavčič v spomin na moža in očeta Cvetka 150,00; N.N. za cvetje 10,00 evrov.

Sožalje

Ob težki izgubi dragega očeta izkreka Goriška Mohorjeva družba iskreno sožalje prof. Majdi Artač in vsem svojcem.

Ob bridki izgubi dragega očeta Ivana Artača izreka prof. Majdi in prof. Borisu Artaču globoko sožalje društvo Jadro iz Ronk.

Čestitke

Zveza slovenske katoliške prosvete čestita Mešanemu pevskeemu zboru Hrast in dirigentu Hilariju Lavrenčiču za odlično uvrstitev na tekmovanju Naša pesem, na katerem je osvojil zlato plaketo mesta Maribor.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 22.4. do 28.4.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 22. aprila (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 25. aprila (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 26. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. aprila: Oddaja odpade zaradi prenosa košarkarske tekme.

Četrtek, 28. aprila: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vljudno vabi na niz prireditev

MILKO BAMBIČ 1905-2005

POKLON OB STOLETNICI ROJSTVA

- Kulturni center Lojze Bratuž

TOREK, 26. APRILA 2005, OB 16. URI:

Mednarodni posvet "Kaj bo z nami čez sto let?"

Sodelujejo: F. Vecchiet, P. Maurensig, M. Kravos, S. Molesi, C. Martelli, J. Merku', J. Danev, V. Verani;
moderator: Jurij Paljk

OB 18. URI: odprtje antološke razstave iz zbirk Verani in Goriškega muzeja-Grad Kromberk

- Deželni avditorij furlanske kulture

SREDA, 27. APRILA 2005, OB 11. URI:

razstava ilustracij in oblikovanja Milka Bambiča ter izdelkov otrok osnovnih šol

- Kulturni dom

SREDA, 27. APRILA 2005, OB 18. URI:

odprtje razstave Karikature in drugo...

- Galerija ARS

ČETRTEK, 28. APRILA 2005, OB 18. URI:

Hommage Bambiču, odprtje razstave Grupe U

Državno tekmovanje Naša Pesem v Mariboru

Doberdobski mešani pevski zbor Hrast ponovno zlat!

Foto S. Ferloglia

MePZ Hrast je na slovenskem vsedravnem tekmovanju Naša pesem v Mariboru 16. in 17. aprila ponovno dosegel pomemben uspeh. Iz štajerske prestolnice se vrača z zlato plaketo mesta Maribor. Doberdobski mešani pevski zbor je zbral 90,7 točk. Poleg tega je prejel še pomembno nagrado za najboljšo izvedbo sodobne slovenske skladbe, pesmi Vetri v polju, ki jo je iz verzov Srečka Kosovele na notno črtovje prenesel goriški skladatelj Stefan Mauri. Pomemben dosežek je dirigent Hilarij Lavrenčič sprejel z navdušenjem: "Gre za veliko zadoščenje, zame in za vse pevce, bodisi za tiste, ki so letos že petič nastopili v Mariboru, kot za tiste, ki so prvič občutili adrenalin, ki ti ga v žile vbrizga zdrav duh tekmovalnosti. Nedvomno je zlata plaketa odlična nagrada

za večmesečni trud, ki smo ga vložili v ta projekt." Doberdobski pevski zbor, ki je bil letos edini zamejski pevski sestav iz Italije (nastopil pa je tudi zamejski zbor iz Avstrije Danica - ŠT. Primož), se je na tekmovanju v Mariboru predstavil s štirimi skladbami. Poleg obvezne pesmi, Vrabčevega Kresnega jutra so Doberdobci svoj program dopolnili s stvaritvami iz zamejskega, slovenskega in širšega mednarodnega območja. Izvedli so romantično kompozicijo iz druge polovice 19. stoletja Osjusti - Graduale avstrijskega skladatelja Antona Brucknerja, že omenjeno Maurijevo skladbo z modernistično-impresionističnimi obrisi in beneško ljudsko Petelinček je zapiepu, ki jo je uglasbil dirigent Hilarij Lavrenčič. "Vesel sem, da sta poleg našega še dva druga zbora izvedla Petelinčka" je povedal La-

vrenčič "in posebej me veseli, da so se vsi trije izvajalci uvrstili visoko." MePZ Hrast je letos že petič zapored nastopil na znanem državnem slovenskem tekmovanju v štajerski prestolnici. Glede priprave nanj je Lavrenčič dejal, da ga veseli dejstvo, da se je tako velika skupina (zbor šteje z dirigentom 50 pevcev) uspela kakovostno pripraviti: "Moram povedati, da je letos prišlo do precejšnjih zamenjav v pevskem sestavu, govorim o približno tretjini zbora. To je potencialno riskantna situacija. Vseeno pa je naš pevski kader dokaj homogen in uravnotežen. Kar je ugodno vplivalo, je bila nedvomno sposobnost izredne koncentracije pevcev v ključnih trenutkih, predvsem pa pred samim tekmovanjem. No, zelo pomembna je bila tudi odlična intonacija pri vseh pesmih."

Letošnja je za Doberdobce četrta zlata plaketa. Pred tem je bil MePZ Hrast zlat v letih 1997, 1999 in 2001, leta 2003 pa je MePZ Hrast osvojil srebrno priznanje. Na letošnji, 19. izvedbi revije Naša pesem, so se z zlato plaketo poleg doberdobskih pevcev lahko pohvalili še štirje zbori. Med temi je bil komorni zbor Megaron iz Ljubljane (zborovodja Damijan Močnik) edini novinec, ostali trije pevski sestavi pa so že uveljavljeni in priznani slovenski zbori. Gre namreč za APZ Tone Tomšič iz Ljubljane pod vodstvom Urše Lah, pevski zbor sv. Nikolaja iz Litije pod taktirko Helene Fojkar Zupančič, ter komorni zbor Ipavska iz Vipave, ki ga vodi Matjaž Šček. Mednarodno žirijo, ki je ocenjevala zборе, je vodila priznana dirigentka Karmina Šilec.

Kil

Kratke

Zlata znak ZRC SAZU Robertu Dapitu za disertacijo o Reziji

Dolgoletni univerzitetni profesor dr. Roberto Dapit, ki je v svoji karieri poučeval v Ljubljani in Trstu, zadnje čase pa v Vidmu, je marca v Ljubljani prejel zelo visoko priznanje, zlata znak Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Prof. Dapit so ga podelili za doktorsko disertacijo "Krajevna imena vzhodne Rezije v luči materialnega in duhovnega izročila", ki jo je uspešno zagovarjal lansko leto na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Disertacija je interdisciplinarno delo filološkega in etnološkega značaja, osredotočena je na toponomastiko vzhodne Rezije, "obravnavane z jezikoslovnega vidika, ki ga avtor odlično dopolnjuje z vednostjo o zemljepisnih, zgodovinskih in etnoloških danosti. Gre za poglobljeno obravnavo razmerja med jezikom in kulturo oziroma za razkrivanje pomembnih vprašanj o tem, kako jezik "odsluži" kulturo, kako se torej materialna dediščina in duhovno izročilo zgoščata v jeziku kot mediju, ki to kulturo ohranja. "Delo dr. Dapita govori o izjemni povezanosti Rezijanov z neposrednim življenjskim okoljem in vsakdanjim načinom življenja", je napisano v utemeljitvi priznanja. Na ZRC SAZU so ocenili delo Dapita kot dragocen vsebinski in metodološki prispevek k slovenski dialektologiji in k rezijanologiji, kot multidisciplinarnemu raziskovalnemu področju. Poleg tega njegovo delo dokazuje, da je "na večetničnem, večjezikovnem in večkulturnem območju rezijanščina slovensko narečje, kar je za etnogenezo Rezijanov ključnega pomena".

Za naš jezik

Translacije ali Potujčevanje?

Mogoče se vedno ne zavedamo, da je mogoče uporabljati jezik bodisi za izražanje resnice in resničnih dogodkov, bodisi za njihovo zakrivanje. Ta misel se mi je utrla ob nedavnem gostovanju SNG Drame iz Ljubljane z igrirkega dramatika Briana Friela z enigmatičnim naslovom **Translacije**.

Beseda *translacija* je **evropeizem** t.j. ena od številnih besed latinskega izvora, ki so si jih prisvojili skoraj vsi evropski jeziki, a v vsakem pomenijo kaj drugega. V angleščini npr. beseda *translation* pomeni *prenos*; *prevod*; *premik*. V italijanski beseda *traslazione* pomeni *trasferimento*, *trasporto* (premik, prenos). V slovenščini pa se beseda *translacija* uporablja samo v znanosti, saj izraža določeno *gibanje* v fiziki ali *premik* v geometriji.

Zato je naslov drame, ki govori o tragičnem angleženju irskih krajev in ljudi v 19. stoletju, zavajajoč, da ne rečem napačen. Ali ne bi bil naslov tako zanimive drame bolj upravičeno in bolj jasno raje: **Preimenovanje? Ali Potvarjanje? Ali Potvorbe?** Ali mogoče celo **Potujčevanje?**

Razmišljanje

Duhovni poklic cerkvenega organista

Glasba, ki spremlja človeka od zibelke do groba, je posoda njegovega čustvovanja in mišljenja: jok in smeh, hrepenenje in razočaranje, vrisk ljubezni in hlad sovraštva. Z glasbo človek tipa v neskončnost. Glasba ne pozna meja ne blokov ne taborov sveta. Je vez med celinami; oznanja radost, čudovito življenjsko silo človeka, tega čudovitega bitja, ki pada in vstaja, uničuje in ustvarja. Glasba je last vsega človeštva, last izvajalca in poslušalca. Človek v zgodovini znova odkriva njeno moč. Njen vpliv na ljudi se ne omeji na nekatera čustva, ampak zajame celotnega človeka. Če se zavedamo vpliva glasbe na človeka in njene moči, potem lahko razumemo njeno odlično mesto tudi v zgodovini odrešenja. Religiozna glasba ne ostaja le v mejah te zemlje, tega vesolja in le v globinah človeškega srca in doživljanja, temveč prodira tudi v duhovni svet, svet večnosti, v srce samega Boga. Njen zadnji namen je češčenje Boga in posvečenje človeka - vernika. Vernik v glasbi izraža Bogu in sočloveku prizadetost, tožbo, navdušenje in veselje. Odrešenjskemu sporočilu, ki ga ne moremo izraziti le z besedo, daje nove razsežnosti. S svojo govorico se bolj približa človeku in mu na svoj način po-

sreduje sporočilo o Resnici. Religiozna glasba mora biti sveta, umetniška in vesoljna, pravi Drugi vatikanski koncil. Je in mora biti najimunitnejša in najplemenitejša umetnost. S svojimi melodijami dviga srca ljudi k Bogu, liturgični molitvi Božjega ljudstva pa daje živahnost in večjo gorečnost. Tako cerkveni glasbenik ni le v službi umetnosti, ampak z njo predvsem Bogu. Ni le umetnik, temveč predvsem Kristusov služabnik in sodelavec v apostolstvu Cerkve, kar naj bi izpovedoval predvsem s svojim življenjem. Kristjani so vsa stoletja obdajali mašo s samimi umetninami. Sakralni prostor kot umetnina, sakralna umetniška glasba. Že sama Božja beseda v Svetem pismu je vrhunsko umetniško delo. Vzgoja za umetnost, tudi glasbeno, je vzgoja za Boga, hkrati pa tudi vzgoja za počlovečenje oziroma po-božanstvenje človeka. Vse to je postavljeno pred organista, ko seda za svoj instrument. Idealno gledano, bi moral vsak organist biti svetnik ter nadarjen in izšolan glasbenik. Ob tem velikem cilju bi nam lahko kaj hitro upadel pogum. Toda kot verniki računamo na Božjo dobroto. Ker ve, kako smo slabotni, od nas pričakuje le, da si neprestano prizadevamo za popolnost in da se

stalno spreobračamo ter čimboli posnemamo Kristusa, našega edinega vzornika in vodnika. Pomembnost naloge, ki je pred organistom, zahteva od njega stalno poglobljanje strokovnega znanja in truda, da postaja duhovno bogatejši in zrelejši. Oblikovati iz sebe krščansko osebnost pa je naloga vsega življenja. Ne moremo pričakovati takojšnjih velikih uspehov. Z Božjo pomočjo se moramo vsak dan truditi za ta ideal. Skrbno se je treba uvajati v bogoslužnega duha. Ker s svojo glasbo organist posreduje vernikom vero v Boga in povezanost z njim, mora najprej skrbno gojiti svojo lastno, osebno, globoko in živo vero. Delati to, kar Bogu ugaja. Živeti v stalnem prijateljstvu z Bogom je pogoj, da je vedno miren in vesel, kljub vsem preizkušnjam. Tedaj postane najmočnejši vlačilec za duhovno vodstvo drugih. Biti duhovni vodja v Cerkvi pomeni izvrševati najplemenitejše poslanstvo: pričati za resnico, ljubezen, večno življenje in upanje, ki nikoli ne osramoti. Sam biti "doma" v Bogu in druge voditi k Njemu je končni cilj in smisel vsakega življenja. Križani je vstal in živi. Hoja za njim je zmaga nad svetom in smrtjo. Življenje obstaja - večno življenje. Resnica, ljubezen, vera in neomajno zaupanje v življenje. Kako velike so te vrednote, kako potrebne vsem ljudem sodobnega sveta! Pri tem organist, od Boga nadarjen, opravlja posebno častno in odgovorno službo v svoji župnijski skupnosti. Poklican je, da s svojo glasbo, predvsem pa s svojim življenjem

kot krščanska osebnost priča za te neprecenljive vrednote. Že Navodilo o sveti glasbi poudarja, da se mora organist odlikovati po vzornem krščanskem življenju, imeti zadovoljivo teoretično in praktično glasbeno izobrazbo, poznati v glavnem bogoslužna besedila in obrede tako dobro, da bo mogel z razumevanjem in ljubeznijo sodelovati pri bogoslužju. Priporočljivo je, da organist že med tednom prebere Božjo besedo naslednje nedelje ali praznika in se tako notranje pripravi, da sam in drugi ob njem globlje doživijo srečanje z Bogom pri maši. Človek, ki svojo službo opravlja samo mehanično in se ne poglablja v vsebino in smisel tega, kar

dela, postane kmalu nezadovoljen, naveličan, brez notranjega veselja in zadoščenja. Organist je v župniji eden pomembnejših pastoralnih delavcev, zato je zanj še posebej potrebno, da je za svojo službo v zadostni meri izšolan, da ve za smisel svoje službe, komu dejansko služi in se tako kot duhovnik znova in znova poglablja v skrivnost maše, pri kateri tako odlično in dejavno sodeluje. Če je organist z dušo in telesom, torej ves v svoji službi, potem ga ta nujno plemeniti, mu pogloblja vero, ki ima zanj osebnost globok življenjski smisel in pomen. Na ta način organist postaja luč, ki sveti. Graditi lastno duhovno življenje in biti duhovni vodja drugih gotovo ni

lahko. Vemo, da je samo eden brez greha - Kristus. Torej si moramo stalno prizadevati, da bomo čimboli posnemali Kristusa, svojega edinega vodnika. Pri oznanjevanju s svojo glasbo organist ne sme biti malodušen, krasiti ga mora obilje vere in upanja. Njegova duhovnost mora biti utemeljena v Jezusovem govoru na gori, kot najgloblje temelju vsake resnične človečnosti. Med duhovnikom in organistom, med oltarjem in korom mora vladati čim popolnejša harmonija. S tem dobi glasba pravo mesto in poudarek ter oznanjevalno moč. Zato je potrebno sodelovanje. Za pravo vživiljanje v bogoslužno dogajanje pa je potrebna vsakdanja molitev in pogosto prejetje zakramentov. Zlasti je pomembna priprava na večje praznike, da že iz glasbe zadira praznično razpoloženje. Ta dejanja so prav svečeniška: Poiskati lepo melodijo, pospremiti molitev brez besed do skrivnostnega Boga, voščiti ljudem za praznik, ko odhajajo iz cerkve na svoje domove, orgle pa še in še spremljajo poslednje dejanje cerkvenega, ko ugaša praznične luči. Bogomir Špacapan je bil tak organist. Znal je združiti krščansko vernost s poklicno izobraženostjo, da je mogel postati najožji soustvarjalec krščanskega bogoslužja.

Edo Škulj

Pogovor s predsednikom Furlanije-Juljske krajine Riccardom Illyjem

“Harmonija različnosti je sinteza naše politike, ki se zavzema za integracijo!”

Evroregija

Predsednika smo tudi povprašali, kaj je novega na področju tako imenovane evroregije, za katero vemo, da ga je vedno izjemno zanimala, in potrdil nam je, da se sam še stalno zavzema za ta daljnoročni projekt, in dejal je, da je tudi republika Slovenija zainteresirana za evroregijo.

“Prav s predstavniki Republike Slovenije smo se pogovarjali o tem in lahko imam povem, da obstajajo tudi predlogi, da bi v naši evroregiji bile tudi nekatera področja, ki so na Madžarskem in poleg avstrijske Koroške tudi avstrijska Štajerska, kar pomeni, da se moramo še dogovoriti za območje, ki ga bo obsegala evroregija,” nam je povedal Illy. Nadaljeval je, da obstajajo tudi mnenja, naj bi obsegala evroregija predvsem Veneto, Furlanijo-Juljsko krajino, Slovenijo in Istro ter seveda Koroško. Opozoril nas je, da Evropska unija še nima ustrezne zakonodaje, ki bi omogočala deželam iz različnih držav, da se same lahko odločajo za evroregijo, ta zakonodaja se sedaj pripravlja in bo omogočala na pravni osnovi ustanovitve evroregij, ki bodo imele čezmejni pomen in seveda tudi pravno veljavo. Povedal nam je, da se je sam nedavno v Bruslju pogovarjal o tem z vrsto visokih predstavnikov Evropske unije in tudi s predsednikom Evropske komisije Barroso.

“Obstajajo sicer možnosti, da na osnovi madridskega sporazuma dežele same začnejo pripravljati posebne dogovore s sosednjimi državami, za kar smo se tudi mi zavzeli in to tako s Slovenijo kot s Hrvaško, povem pa vam, da gre tu za dolgotrajne procese,” je še dodal Illy.

Peti koridor

Z evroregijo je tesno povezan tudi t.i. peti koridor in predsednik Illy nam je povedal, da je bil pred dnevi v Benetkah na posvetu, ki so ga organizirali evropski liberalni demokrati, na katerem sta sodelovala tudi predsednik komisije za prevoze Costa in nekdanji slovenski minister Pavliha.

“Dosegli smo, da se načrt št. 6, ki zadeva železniško povezavo od Lyonsa v Franciji do Madžarske, pravzaprav do državne meje z Ukrajino, pospeši, da postane prvenstvenega pomena v EU. To pomeni, da se bodo lahko črpala nepovratna sredstva do 20 odstotkov cene del, in že govorimo o tem, da bi to čezmejno povezavo financirali z nepovratnimi sredstvi do 50 odstotkov cene teh del. Evropska banka bi lahko dala posojila v višini 75 odstotkov sredstev in ta posojila lahko udeležene strani v projektu vrnejo v 35 letih, kar je seveda zelo ugodno. V ta projekt je bila vključena tudi podvojitev železniške proge Koper-Divača in lahko zatrdim, da so bile tega vesele tako naša dežela kot tudi italijanska in slovenska vlada. Sedaj moramo pripraviti dogovor med slovensko in italijansko vlado, kot je bil že narejen med Avstrijo in Italijo, da bi prešli k realizaciji dogovora, ki je bil že dosežen med italijanskim ministrom Bersanijem in slovenskim ministrom Presečnikom. Kar se tiče avtocest, imamo tudi pozitivne novice, saj bo Slovenija po zagotovilih, ki jih imamo, dogradila avtocesto od Maribora do madžarske meje do konca leta 2008. Madžari pa bodo do tega leta zgradili avtocesto od slovenske meje do Balatona. V dveh letih in pol bi torej morala biti zgrajena avtocesta do

Budimpešte. Sami smo tudi ponudili možnost sofinanciranja teh avtocestnih del,” je povedal predsednik Illy, ki pa nas je istočasno opozoril, da sam raje vidi dejstva kot pa dogovore, ki ostanejo samo na papirju.

Sodelovanje med Trstom in Koprom

Predsednika Riccarda Illyja smo povprašali, kakšno je njegovo mnenje o (ne)sodelovanju med tržaškim in koprskim pristaniščem, ki je postalo razvidno predvsem po odhodu Luke Koper iz Trsta.

“Sam sem se do konca zavzemal, da bi Luka Koper ostala v družbi, ki upravlja v tržaškem pristanišču s sedmim pomolom. Povedali so mi, da Luka Koper ni hotela ostati kot manjšinski delničar v tej družbi in je zato odšla. Tu pa dodajam, da se tržaško pristanišče upravlja po evropskem modelu, se pravi, da ima pristanišče svojo upravo, ki pospešuje delo v pristanišču, ne upravlja pa z njim, ker so v njem zasebna podjetja, ki imajo koncesijo za delovanje v njem. Luka Koper pa je ena in ista družba, ki upravlja in deluje v koprskem pristanišču. Prepričan sem, da bo tudi to pristanišče potrebno opremiti z evropskim modelom upravljanja. Sam si seveda želim, da bi koprsko in tržaško pristanišče sodelovali, da bi med seboj bili tudi tekmovalni, in bojim se, da se še sami ne zavedamo dovolj, kakšen pomen in kakšne razvojne možnosti imata ti pristanišči za ves evropski prostor. Podpiram in zavzemam se za vse oblike sodelovanja, pa naj gre za sodelovanje med Slovenijo in Italijo, med našo deželo in Slovenijo, med pristaniščema, kot se zavzemam tudi za zgraditev železniške povezave med Trstom in Koprom, gre samo za sedem kilometrov železniške proge, ki bi omogočala hitrejši razvoj obema pristaniščema. Če bodo Slovenske železnice skrbale za prevoz za 'železniške konvoje' iz omenjenih pristanišč proti Avstriji, Bavarski, Madžarski, bom sam tega vesel, ker italijanske železnice nimajo nobenega namena to početi, kot bom vesel vsakega drugega prevoznika! Najbolj pomembno bi bilo dobiti takega prevoznika, ki bi odprl nove možnosti obema pristaniščema!” je povedal Illy.

Priseljenci in mi
Illyjeva deželna uprava si je za reklamiranje svojega deželnega zakona za priseljence, imigrante, vzela slogan Harmonija različnosti! Predsednika smo povprašali, naj nam kaj več pove o priseljencah, novem zakonu in tudi zelo spornem začasnem središču za priseljence, ki ga Berlusconi je vlada po vsej sili hoče imeti v Gradišču.

“Harmonija različnosti je sinteza naše politike, ki se zavzema za integracijo in ne izničenje različnosti narodov, ki imajo različne jezike, navade in tradicije in živijo na območju naše dežele. Prav zato smo prosili modnega kreatorja Missonija, da nas je na Expoju na Japonskem predstavil z živimi barvami. Zakon o priseljencah je narejen, da bi v polnosti interpretiral to našo držo v praksi in bi

priseljence v Gradišču, in je Rim obljubil, da se bo posvetoval o zgradnji tudi z deželno upravo, kot seveda tudi z občinsko in pokrajinsko, do česar, vsaj za deželo, ni še prišlo.

“Večkrat smo že prosili pristojnega ministra, naj nam pošlje dokumentacijo o središču za priseljence, a do tega ni prišlo, kar se pa tiče urbanističnih rešitev, dežela za to ni pristojna. Če je prišlo do

veniji, da ji ne zaupamo, da bo sama zgledno skrbela za schengenske meje! Mi smo v zameno za to središče prosili, da bi naredili središče za vse tiste priseljence, ki prosijo za politični azil, v mislih imamo vse tiste ljudi, ki prihajajo k nam z vojnih območij. Ponudili so nam tako središče, ki gre proti vsem osnovnim meram človeškega dostojanstva, in smo to seveda zavrnil.

Nočemo namreč imeti središča, v katerem bi pod prisilo zadržali prosilce za politični azil, kar je seveda v nasprotju z italijansko ustavo in vsemi mednarodnimi dogovori, ki prosilcem za azil omogočajo svobodno gibanje v državi, kjer prosijo za azil. Če bo vlada spremenila pravila, bomo radi imeli središče, sami bi radi imeli središče odprtega tipa, tako, ki upošteva vse zakone, ki niso v nasprotju s človeškim dostojanstvom vsakega posameznika.”

Zaščita za našo manjšino

Seveda smo predsednika Illyja tudi prosili, naj nam pove kaj več o tem, kako sam gleda na neizvajanje zaščitnega zakona za našo manjšino, in tudi o danes že kronični neskladnosti paritetnega odbora.

“Kot veste, sem bil med vodilnimi možmi, ki so si prizadevali za sprejetje zaščitnega zakona. Spominjam se, kako sem sam šel v Rim, kjer sem se pri tedanjem predsedniku senata Mancinu

osebno zavzel za sprejetje zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Mancino me je opozoril, da so velika nasprotovanja temu zakonu, a sam sem vztrajal, da ga moramo izglasovati, ker ga sicer ne bomo imeli. Kasnejše volitve leta 2001 so pokazale, da sem imel prav. Hvala Bogu, da smo zakon dobili! Tako senator Camber kot poslanec Menia sta namreč sama vložila vsak po tisoč ugovorov, da bi ovirala sprejetje zakona! To govorim zato, da se danes spominjamo dejstva, da danes v Italiji vlada desna sredina, ki tega zakona ne spoštuje, pa čeprav je napisan umirjeno, v skladu z italijansko ustavo in evropsko zakonodajo!

Dejstvo je, da desna sredina nasprotuje izvajanju zaščitnega zakona, kar dokazuje s tem, da vedno najde tisoč izgovorov, da zakona ne izvaja. Prišlo je do razhajanj glede območja, kjer živijo Slovenci, odstopil je en predstavnik komisije in danes smo pred dvema izbira: ali naj prepričajo tega člana komisije, da se vrne v komisijo, ali pa mora vlada zamenjati predstavnika, kar je možno narediti v petnajstih dneh, če se seveda hoče, če pa se tega noče storiti, se gre v nedogled... Dejstvo pa je, da se danes že marsikdo sprašuje, če se še splača poizkušati najti neke kompromisne rešitve danes, ali je bolje počakati, da pride do voli-

tev leta 2006, ko bo drugače... Sedanja vlada namreč noče izvajati zaščite, to je dejstvo.” je povedal Illy.

Ikea bo v Vilešu imela svoj veliki prodajni center!

Prosili smo ga tudi, naj nam nekaj več pove o velikih nakupovalnih središčih, ki zadnje čase burijo duhove, še posebno veliko nakupovalno središče, ki bo zraslo v Vilešu, v katerem bo znana multinacionalka Ikea imela svoje središče za Furlanijo in Julijsko krajino ter sosedno Slovenijo, Hrvaško, Madžarsko.

“Sam sem s sodelavci veliko skrbi posvetil središčem t.i. velike distribucije, veletrgovinam torej. Hoteli smo torej urediti to džunglo, v kateri ni bilo pravil, saj je doslej lahko odprl vsakdo veliko nakupovalno središče. Uredili smo tako, da bodo odsluj v naši deželi lahko veliki distributerji imeli 65 odstotkov trgovin, ostalo pa mali trgovci, ker je tako prav, pri nas namreč ni dobrih javnih prevoznih sredstev, ki bi povezovala nakupovalna središča z mesti in vasi. Istočasno pa smo tudi morali paziti, da ne bi naša dežela postala nezanimiva za veliko trgovsko distribucijo, ker bi nas torej obšli, veletrgovci bi odšli v Slovenijo, na Hrvaško, moramo torej biti kompetitivni. Istočasno smo se zavedali, da moramo ohraniti male trgovine, ki imajo izjemno družbeno vlogo, še posebej za najbolj šibke socialne sloje. V Franciji in v Nemčiji imajo velike trgovine v rokah več kot devetdeset odstotkov vseh trgovin, a tam imajo tudi izjemno dobro organizirane javne prevoze, ki jih pri nas ni. V Vilešu bo torej zrasla veletrgovina, a v manjšem obsegu, kot ga je načrtovala prejšnja deželna vlada, tudi zato, ker bo zrasla velika trgovina tudi v Gorici, ob državni meji. V Vilešu bo torej poleg velike trgovine Ikea prostor še za veliki supermarket in nekaj drugih trgovin, rad pa bi poudaril, da Ikea nabavlja večino pohištva v furlanskih podjetjih, kar bo prineslo tudi dohodek.

S Slovenijo so odnosi dobri...

Predsednika Illyja smo ob koncu pogovora prosili še za oceno odnosov s Slovenijo. Predsednikov tiskovni predstavnik Angelo Baiguera je sicer smeje se povedal, da smo pogovor s predsednikom iz dogovorjenih trideset minut podaljšali na uro, a predsednik Riccardo Illy nam je vseeno povedal, da s Slovenijo Dežela dobro sodeluje: “Lahko rečem, da imamo dobre odnose na vseh področjih, tudi na osebnih, pa naj omenim samo svoja srečanja s slovenskimi visokimi predstavniki. Podpisali smo tudi protokol o nameri tesnejšega sodelovanja med našo deželo in Slovenijo. Za sedaj lahko rečem, da je bilo veliko lepih besed, katerim bodo morali seveda slediti fakti, dejanja. Lahko pa rečem, da so odnosi s sedanjo slovensko vlado boljši od prejšnjih, govorili smo namreč že o avtocestah, o povezovalju železnic, o marsičem. Mimogrede naj dodam, da smo v protokol o nameri sodelovanja razširili s sodelovanjem na znanstvenoraziskovalnem področju. EU namerava narediti po zgledu slovitega MIT v ZDA tudi svoje tehnološko raziskovalno središče, ki naj bi bilo povezano v mrežo na vsaj štirih različnih lokacijah. Predlagamo, da bi eno od teh središč bilo za Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo pri nas in sedanji evropski komisar za to področje je Slovenec dr. Janez Potočnik, ki je bil pred dnevi v Trstu v raziskovalnem središču in je tam dokazal, da ima jasne ideje glede raziskav v EU in seveda računamo na to, da nas bo podprl!”

(pri predsedniku Illyju smo bili Danijel Devetak, Igor Gregori in Jurij Palj, ki je tale zapis tudi pripravil)

Foto DPD

Foto DPD

pride le 0,9 otroka na žensko, kar je že dramatično, rojstev torej ni. Če torej ne bi imeli priseljenec, bi naše gospodarstvo dobesedno propadlo. Zakon predvideva vrsto uslug in ne privilegijev za priseljence. Priseljence bi radi pred zakonsko izenačili z nami, jih zaščitili, seveda govorim o tistih, ki so redno vpisani in prijavljeni pri nas. Tako bi lahko bili integrirani v našo družbo, imeli iste dolžnosti, a tudi pravice kot mi,” je povedal predsednik Illy, ki je o spornem centru za priseljence v Gradišču, katerega označuje predvsem visok betonski zid in odklanjanje priseljenec, povedal, da se je država odločila za zgraditev začasnega središča za

doma torej, veliko tudi Tržičanov in drugih je prav tako odšlo v tujino. Sami smo torej že doživeli tudi priseljevanje, pomislite samo na prihod Istranov po vojni v Trst in drugam, računa se, da jih je prišlo samo v Trst sedemdeset tisoč, veliko jih je odšlo drugam. Tega središča za priseljence, v katerem so ljudje prisiljeni živeti, ta Dežela ne more razumeti! Istočasno je to središče za begunce zares prava nezaupnica sosednji Sloveniji, ki je pred letom dni postala članica EU! To središče bi se po besedah ministra Pisanuja odprlo slabo leto pred vstopom Slovenije v schengensko območje, kar je seveda po naše nerazumljivo! To je isto, kot da bi rekli Slo-

Kratke

Jubilej dr. Jožeta Markuže

V Zgoniku je bila v nedeljo, 17. aprila, lepa slovesnost, s katero je tamkajšnji župnik, dr. Jože Markuža, obhajal 40. obletnico svojega mašniškega posvečenja, ki ga je prejel 17. aprila 1965 v Rimu, kjer je nato do leta 1968 študiral na Vzhodnem papeškem inštitutu. Novo mašo je nato pel v bizantinsko slovanskem obredu (v slovenskem jeziku) v rodni Nabrežini. V tem smislu je bila tudi nedeljska zahvalna jubilejna maša nekaj posebnega, saj je dr. Markuža ob somaševanju dveh uglednih sobratov in ekumenskih delavcev, dr. Stanka Janežiča in dr. Antona Štruklja, ponovno daroval božjo liturgijo sv. Janeza Zlatoustu po bizantinsko-slovanskem obredu. Posebno vlogo je imel pri tem moški ekumenski zbor iz Gorice pod vodstvom Zdravka Klanjščka, ki je sooblikoval bogato liturgijo s slovesnim in ubranim petjem v starocerkveno-slovanskem jeziku. Zanimivi starodavni obred je pustil močan vtis med udeleženci, ki ob jubileju toplo čestitajo svojemu župniku. / MT

Istrski večer v DSI z gostjo Rožano Špeh / "Malo nas je in vsak mora narediti za dva!"

Po dolgih desetletjih opuščanja ljudskih običajev, ki jih je morila italijanska okupacija po prvi svetovni vojni, in zanemarjanja ljudskega blaga v povojnem času, se v zadnjih desetletjih Slovenska Istra spet postavlja na noge. Do tega pa bi prav gotovo ne prišlo, ko bi ne bilo neutrudnih ljubiteljev domače zemlje, med katerimi zaseda vidno mesto Rožana Špeh (na sliki) iz Sv. Petra. Eno največjih poznavalk Slovenske Istre bi bil moral predstaviti kulturni delavec Milan Gregorič, ker pa je bil iz družinskih razlogov odsoten, je njegov sestavek prebral Silvan Prodan iz Kort.

Špehova poučuje slovenščino na osnovni šoli v Sečovljah. Zgodaj se je zapisala glasbi, dokončala je orglarsko šolo na Teološki fakulteti v Ljubljani, ker pa ji je pri srcu tudi zborovodstvo, vodi žensko pevsko skupino Savrinke in Moški pevski zbor Pergola. Prodan je predstavil njene tri najvidnejše publikacije. Leta 1999 je izšla monografija Šupeter je na lepa vas, tri leta kasneje monografija o Strunjanu, oktobra lani pa pravljice o osličkih. Ob vsem tem pa je našla čas tudi za politično udejstvovanje, saj je že drugo mandatno dobo svetnica v piranskem mestnem svetu. "Šupeter je na lepa vas je pravo kiklopsko delo," je dejal Prodan, razdeljena je na tri dele: predgovor, uvod, ki je sicer prava podrobna monografija o Istri in zbirka 250 istrskih pesmi. Strunjan je izšel ob 490-letnici priljubljene božje poti, v delu pa Špehova predstavlja naselje Strunjan, romarsko cerkev in ostale strunjanske sakralne objekte. Pravljice o osličkih, ki so simbol Istre, so napisali njeni dvajsetletni učenci, sama je delo uredila. Temperamentno, doživeto in privlačno pripovedovanje Rožane Špeh je marsikoga v Peterlinovi dvorani opomnilo na lepote slovenske narodne in kulturne zakladnice. "Malo nas je in vsak mora narediti za dva," je po besedah nekdanjega ljubljanskega nadškofa Rodeta odgovorila na Prodanovo vprašanje, zakaj in od kod toliko energije in volje do dela. Vstop v politiko pa je utemeljila z besedami, ki sicer veljajo za njeno celotno delo: "Svet lahko spreminjaš kapljico za kapljico."

MR

Mesečna konferenca v Nabrežini
O svetem očetu

Aprilska konferenca v župnijskem domu v Nabrežini je bila namenjena spominu preminulega, ljubljene papeža Janeza Pavla II. Najprej smo si ogledali posnetek prvega papeževega obiska Slovenije, ko je v mesecu maju leta 1996 v treh dneh obiskal domala celo državo. Prisotni so živo doživljali tiste trenutke in zlasti tiste, ko so bili prisotni v neposredni papeževi bližini in so še enkrat občutili tisto toplino, ki jo je izžarevala njegova prisotnost. Video, ki ga je izdelalo Ognjišče, nam celovito prikazuje vsak važnejši trenutek tega obiska in posnetek papeževih govorov v slovenščini, kar je bilo še posebno doživetje, saj verjetno ne bomo dolgo, če sploh še, učakali cerkvenega poglavarja, ki bi nas "mel rad" in nam to dokazal s poznavanjem in uporabo našega jezika. Projekciji videa je sledilo predavanje gospoda Vinka Paljka (na sliki), župnika v Solkanu in predsednika združenja "Iustitia et Pax", ki nam je razkril še marsikatero posebnost in vrlino pokojnika. Poleg teološke in filozofske izredne podkovanosti, neposrednosti značaja, ki mu je omogočal, da se je vsakomur približal kot prijatelj, ne da bi ga spravil v zadrego, je papež slovel tudi kot pesnik in pisatelj, saj je v času svojega pontifikata izdal celo vrsto knjig. Gospod Paljk nam je prebral nekaj značilnih

odlomkov papeževih knjig, kjer se nam prikazuje, kot čisto navaden smrtnik, športnik, družabnik, ki s prijatelji celo

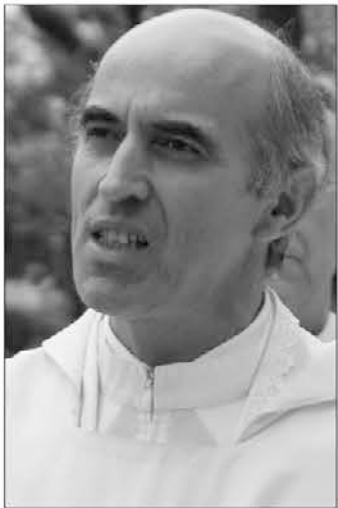

Foto DPD

kot komaj imenovani škof gre na veslanje ali smučanje. Poleg njegovih obče človeških vrlin je papeža označevala globoka vera in predvsem neizmenno zaupanje v božjo previdnost ob pomoči Matere božje, katero je posebno ljubil. Večkrat je ponavljal besede, ki jih je izrekel na sam dan imenovanja za Petrovega naslednika "Ne bojte se, odprite svoja srca!" Ob razgovoru, ki je sledil navdse zanimivemu večeru, so prisotni izrazili prepričanje, da bomo kmalu imeli novega svetnika, saj se je že doslej na njegovo priprošnjo zgodilo nekaj čudežnih ozdravljenj. Antek

Na generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu

Duhovska zveza: pastoralno kulturno in družbeno delovanje naših ljudi

V ponedeljek minulega tedna so se predstavniki Duhovske zveze, organizacije, ki zbira okrog sebe slovenske dušne pastirje na Tržaškem, sestali pri pogovoru z generalnim konzulom RS v Italiji Jožetom Šušmeljem in konzulom Zorkom Pelikanom. Srečanje, pri katerem so bili prisotni škofov vikar za Slovence msgr. Franc Vončina, g. Tone Bedenčič, g. Franc Pohajač, g. Maks Suard, dr. g. Jože Špeh in vodja Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol, je potekalo na sedežu generalnega konzulata v Trstu; delegacijo duhovnikov je vodil predsednik zveze, škedenjski kaplan Dušan Jakomin, čigar posog objavljamo tu spodaj.

"Spoštovani g. generalni konzul

Kot predsednik Duhovske zveze, to je Zveza, ki povezuje slovenske tržaške duhovnike od leta 1947, mi je v veliko čast, da Vas pozdravim v imenu slovenskih tržaških duhovnikov in se Vam obenem zahvalim za današnji sprejem. Prvič smo namreč sprejeti na slovenskem konzulatu, v naši državi na italijanskih tleh, potem ko se je vaša predhodnica gospa Kocjan Šturm Jadranka kot prva slovenska konzulka udeležila redne seje naše Duhovske zveze in nam prvič izrazila priznanje za naše delovanje.

Smo namreč nasledniki generacije tistih slovenskih duhovnikov, ki so neprekinjeno stali ob strani svojemu ljudstvu, odkar se je pojavila prebujala našega naroda na Primorskem. Nasprotovanja naši slovenski prisotnosti segajo v 19. stoletje, ko so framasonski italijanski liberalizem motile slovenske pridige v cerkvi Novega sv. Antona in sv. Jakoba in slovenska služba božja v stolnici sv. Justa. Tedaj se je v samem občinskem svetu oglašil poslanec, duhovnik Franc Kossec in odločno branil pravice naših ljudi v obrambo tistih

slovenskih pridig v mestu, ki so "grozile", da bodo "poslovanile Trst", kot je zatrjevala nasprotna stran. Prišlo je novo stoletje, prva svetovna vojna in vse, kar je tej sledilo. Pojavil se je med nami msgr. Jakob Ukmar, ki je bil in ostaja svetilnik v naši zgodovini. Ni

Toda slovenskemu duhovniku, ki je komaj preživel preganjanje črnega režima, ni bilo prihranjeno novo gorje. Tako se je zgodilo, da smo bili slovenski primorski duhovniki tarča enih in drugih: za Italijane smo bili "Titovi agenti", zato nevedni zaupanja, za jugoslovansko stran pa trma-

prvotno zaradi političnih razmer zatekli v naše kraje in se vključili v dušnopastirsko delovanje, zadnje čase pa so se nekateri duhovniki koprške škofije na vabilo svojega koprškega škofa odločili za pastirsko delovanje tu na Tržaškem. Slovenskih duhovnikov na Tržaškem je čedalje manj.

Vseh slovenskih duhovnikov je sedaj 16, a od teh smo v večini že v letih. Najmlajši duhovnik je bil posvečen leta 1995, za njim za sedaj ni nobenega drugega. Slovenski duhovnik na Primorskem je imel in ima svojo posebno specifiko. Njegovemu osnovnemu poslanstvu oznanjevanja in delitve zakramentov se od nekdanj pridružuje tudi kulturno in družbeno delovanje v korist naših ljudi. V cerkvah je slovenska služba božja. Poleg cerkve smo zgradili domove, kjer se odvija

kulturno in družbeno delovanje.

V mestu Trst je slovenska služba božja prisotna v devetih cerkvah, a prav sedaj grozi prekinitev le-te v dveh cerkvah.

Slovenska služba božja ima svoj veliki pomen po 17. februarju 1965, odkar poteka v pokonciskem duhu v slovenskem jeziku. Zato je za marsikatero Slovenca edina priložnost udejstvovanja v slovenskem jeziku.

Spoštovani gospod konzul Šušmelj, razveselilo nas je vaše vabilo in izrekamo Vam vse priznanje vaši odprtosti in velikodušnosti in hvaležni smo vam za izkazano zanimanje za naše delovanje. Tudi danes hočemo ostati svojem duhovnemu in družbenemu poslanstvu v korist naših ljudi. Izražamo Vam in preko Vas tudi hvaležnost za denarne prispevke, ki jih dobivamo od strani slovenske države za naše delovanje.

Zaskrbljeni za versko in narodno prihodnost slovenske Cerkve tu med nami, si prizadevamo, da bi poskrbeli za danes, kar bi koristilo za jutri. Pomagalo nam bo tudi vaše razumevanje."

Foto Kroma

osebnosti na Primorskem, ki bi mu bila podobna. Znal je braniti narodne verske koristi že pred slovenskimi liberalci, predvsem pa pred genocidom, ki ga je sistematično opravljal nad vsem, kar je bilo slovenskega, črni režim. Leta 1928 in 1930 je bil fašizem v naših krajih na višku. Msgr. Ukmar pa se ni bal ne groženj ne pritiskov. S prižnice v škedenjski cerkvi je 31. maja 1931 imel tisti edinstveni govor, ki je še sedaj, po 74 letih, v marsičem sodoben. Govoril je v italijanski, da bi ga razumel italijanski del. In istega leta je Goriška Mohorjeva družba izdala štiri pesmarice s slovenskimi nabožnimi pesmimi. Ukmarjev bogati arhiv dokazuje izredna pomembnost njegove osebnosti in njegovih posegov. Prizadevamo si, da bi ga Cerkev proglasila za blaženega, kot edinega blaženega na Primorskem. Druga svetovna vojna je prinesla našemu ljudstvu novo gorje. Kresale so se različne ideje in ideologije. Med nami je prišlo do političnega razdora. Kakor za časa fašizma je slovenski duhovnik stal ob strani svojemu ljudstvu in si zaslužil častni literarni vzdevek Čedermac.

sta reakcija, ki ni sprejemala "novih časov", odtod nezaupanje in šikaniranje.

Pisatelj Alojz Rebula je postavil literarni spomenik primorskemu duhovniku v zgodbi duhovnika Florijana, dvakrat preganjanega in ki ga je na koncu zahrbtno umorila slovenska roka.

Naše delovanje med ljudmi ne samo, da ni bilo priznано, pač pa je bilo prikazano v pomankljivi ali negativni luči. Toda vztrajali smo. Zelo napornim časom je sledila nato večja strpnost. In smo prišli do leta 1991. Slovenija je postala samostojna. V novih razmerah se je končno upoštevalo tudi naše delovanje. Vstop Slovenije v Evropo je tudi naši teritorialni majhnosti dalo zavest in ponos; mala samostojna država je postala enak partner v evropski družini.

Toda nove, zadnje razmere so nam prinesle nove probleme, ki na neki način presegaajo hude težave prejšnjih časov. Socočamo se s pomanjkanjem duhovnih poklicev. Sicer je bil ta problem na Primorskem vedno prisoten. V preteklosti so nam bili in so nam v izredno pomoč duhovniki, ki so se

Na generalnem konzulatu RS Zlati red Domenicu Maselliju

Demokracija mora ščititi svoje manjšin

"Država je svobodna, če ščiti vse svoje komponente..." Tako se je izrazil bivši poslanec v rimskem parlamentu, prof. Domenico Maselli, v nekajbesednem priložnostnem posegu, ko mu je veleposlanik slovenske republike v Italiji, Vojko Volk, izročil Zlati red za zasluge RS, s katerim je predsednik naše matične države hotel odlikovati posebnega prijatelja naše manjšinske skupnosti. Prostori generalnega konzulata v Trstu so bili skorajda pretesni, da bi lahko sprejeli vse zamejske prijatelje, ki si jih je Maselli pridobil tedaj, ko je kot poročevalec zavzeto spremljal potek sprejemanja našega zaščit-

nega zakona v poslanski zbornici: poleg predsednikov krovnih organizacij, ki sta se srečanja udeležila v spremstvu svojih 'pokrajinskih namestnikov', so prof. Masellija pozdravili tudi vsi deželni svetniki (odsoten je bil le Igor Dolenc), prof. Miran Košuta, predstavnik SSK Rafko Dolhar, pokrajinski odbornik za čezmejne zadeve in jezikovne skupnosti Marko Marinčič, deželni odbornik Roberto Antonaz, senator Miloš Budin, prefektka Annamaria Sorge Lodovici, občinski svetnik Fulvio Camerini. Osební Masellijev prijatelj, Stojan Spetič, je po častni podelitvi orisal prisotnim lik politika, ki mu politični angažma pomeni v prvi vrsti udejanjenje

njegovih osebnih pričanj: "Demokracija se ne izkaže kot taka, če ne ščiti vseh svojih manjšin, naj si bodo te

Foto IG

narodne, verske, jezikovne, spolne narave." To je relacija, na kateri je naravnana etična podoba družbenega delavca in univerzitetnega profesorja, ki je hrati tudi verski človek, saj

duhovno razsežnost goji tudi kot valdeški pastor. Ravno manjšinski položaj valdeške skupnosti, ki je marsikaj hudega v preteklosti utrpela, ga je po Spetičevem mnenju vodil k branjenju vseh ostalih manjšin na italijanskem polotoku. "Maselli je človek, ki verjame v človeka: od tod namreč njegova občutljivost pri branjenju šibkejših." Glede našega zakona ni Masellijeva osebnost nikoli pristajala na kompromise, ko je šlo za ključna vprašanja: njegova trma v parlamentu je bila res nenadomestljiva, predvsem v zvezi s priznanjem zaščite tudi za Slovence videmske pokrajine.

Res nenavadna osebnost, ki trdi, da je s tem zakonom hotel dokazati svoj doprinos k lojalni naravnosti najprej italijanski državi: pravi evropski duh to reži, v upanju da bomo na Apeninskem polotoku Slovenci dobili še moža, kot je Domenico Maselli.

IG

Obisk nadškofa Alojza Urana na Tržaškem

“Življenje rodi novo življenje!”

“Koliko skavtov je pri vas na Tržaškem?” “Okrog 150 nas je”, sta odvrnila zastopnika skavtske organizacije. “No, apostolov je bilo 12 in svet so spremenili!”

S temi spodbudnimi besedami je ljubljanski nadškof in metropolit slovenske Cerkve, msgr. Alojz Uran, sklenil srečanje, ki ga je na povabilo Slovenskega pastoralnega središča imel minulo soboto s slovenskimi verniki v Marijinem domu v ul. Risorta. Neposrednost vodje matične cerkvene ustanove, predvsem pa njegove misli so vtilile prisotnim veliko upanja glede ne rožnatega položaja, v katerem se kot slovenska skupnost nahajamo v zamejstvu nasploh. V okviru svojega prvega uradnega srečanja na Tržaškem so ljubljanskega nadškofa pozdravili predstavniki tako verskih kot laično-gospodarskih organizacij. Vsak je s svojega zornega kota pojasnil uglednemu gostu - čigar obisk soupada ravno z jubilejno 150. obletnico ustanovitve šentjakobske župnije in s 150. obletnico posvetitve

cerkve sv. Jakoba apostola - te žave, za katere upamo, da nam bo znala slovenska cerkev stati ob strani. Smernica, ki nam jo je msgr. Uran podal, zadeva v prvi vrsti

ni temelji skupnega življenja, tam se ohranja narodni čut”. Poudaril je potrebo po “odprtosti do življenja” in napako, po kateri premalo negujemo pripravo na družinsko življenje. Probleme glede pomanjkanja dušnih pastirjev pa bo slovenska Cerkev skušala rešiti

Foto IG

družino. “Družinska celica je pogoj za mir med narodi”, je poudaril nadškof in dodal: “To naj bo vzpodbudno tudi za naše prizadevanje na Tržaškem. Kjer so ljudje odgovorni in kjer obstajajo trdni duhov-

tudi tako, da bo v svoja semenišča privabila mladeniče iz drugih slovanskih držav, vendar o tem “bo šele govor v bodočnosti”. Sicer je treba globlje zreti v srž problema: “Treba je nove evangelizacije. Kot

je ljubljani preminuli sveti oče dejal, smo v obdobju apostolskih del. Prva evangelizacija je mimo. Potrebujemo nove duhovne svežine, ki nam jo lahko posredujejo tudi misionarji s Filipinov ali Afrike, v kolikor je te v Evropi ne bi bilo”. Častni gost je svaril tudi pred prehitrim razvojem, ki “je človeka prehitel. Znotraj tega sistema je treba vsekakor oblikovati človeku prijaznejše okolje”.

Msgr. Uran se novih tehnoloških pripomočkov (spletne strani in prvi vrsti) ne brani, saj lahko ti čedalje krepijo odnose med slovensko Cerkvijo in zamejskimi brati.

Nadškof je svoj obisk na Tržaškem sklenil s darovanjem slovesne svete maše v bližnji šentjakobski cerkvi, pri kateri je bil prisoten tudi tržaški škof Evgen Ravignani. Uranova homilija je skorajda v celoti sloanela na podobi dobrega pastirja, ki ga je tako dobro poosebljal Janez Pavel II.. “On nas je učil, kako se življenje daje za druge. Samo življenje, ki se daruje za druge, ima svoj smisel.” Takega vzora bi morali biti otroci deležni v družinskem krogu. In še: “Zavedam se težav, s katerimi se zamejski Slovenci srečujejo: morda pa so to porodne bolečine, ki lahko pomenijo novo življenje: življenje rodi življenje!”

Igor Gregori

Narodna in študijska knjižnica Celodnevni simpozij

Naši raziskovalci o domačem simbolu

V soboto minulega tedna je v veliki dvorani nekdanjega Narodnega doma potekal celodnevni simpozij o Narodnem domu. Na srečanju, ki ga je priredila NŠK, je sodelovalo kar nekaj zamejskih zgodovinarjev, raziskovalcev, književnikov, glasbenikov in arhitektov. Snovno široko zasnovan simpozij je težil k

osvetlitvi različnih vidikov, ki so na prelomu v dvajseto stoletje botrovali gradnji razkošnega slovenskega kulturnega hrama, ki je leta 1920 zgorel v plamenih narodne nestrpnosti. Kot nam je povedal ravnatelj NŠK Milan Pahor, bodo posamezni posegi zagledali luč v italijanski knjižni izdaji letos jeseni.

Foto Kroma

Radijski oder Gledališki vrtljak

Pozdrav sedmi izvedbi in dodatek

V nedeljo, 20. marca, je padel zastor nad Gledališkim vrtljakom. S sedmo predstavo se je namreč zaključila sezona 2004/05 družinskega abonmaja, ki jo je Radijski oder priredil v sodelovanju s Slovensko prosveto in Narodnim gledališčem Nova Gorica in je že sedma po vrsti. Zaradi zanimanja za pobudo, ki med mladimi družinami na Tržaškem narašča iz izvedbe v izvedbo, so organizatorji prerasli običajno ponudbo in se odločili za dvojni red (Sonček in Zvezda).

Abonenti in prilični obiskovalci Marijinega doma so si na predpomladni dan ogledali duhovito in poučno igrano z naslovom Stara hiška, hruška, buška in zlato pero, ki jo je napisala in režirala Lučka Susič. V njej so nastopili člani Slovenskega odra Kim Furlan (Mojca), Peter Raseni (župan), Nadja Roncelli (starka Dejka Orač in mlada vila), David Simonettig (županov

sin) in Tomaž Susič (policaj). Sceno si je zamislil in izdelal Štefan Pahor, za glasbeno kuliso je poskrbel Aljoša Saksida, luči in zvok pa je upravljal Francesco Biancuzzi.

Foto Kroma

Zadnje sezonsko srečanje je zvalilo veliko gledalcev, saj je predstavi sledilo še tradicionalno nagrajevanje risbic in temo “Moj najljubši gledališki junak”,

ki ga je tudi tokrat podprl slovenski kraški bančni zavod. Komisija, ki ji je načelovala profesorica likovne vzgoje Magda Samec, je izbrala najlepše upodobitve malih umetnikov: Valentine Sosič, Sanje Sancin, Erike Amežič, Igorja Terčona, Martina Coffolija, Urške Petaros, Tjaše De Luisa, Neže Zobec, Lare Balbinot, Jaša Mikaca, Mateje Koren, Matjaža Zobca, Barbare Ban in Alje Furlan. Darilce pa so prejeli prav vsi malčki stari

lice, a se v družbi svojih staršev, bratcev in sester radi vračajo na predstave Gledališkega vrtljaka. Čeprav se je uradni sezonski koledar iztekel prejšnji mesec, so organizatorji poskrbeli za dodatek. Izven abonmaja so v goste povabili gledališko skupino Ona-On iz Murske Sobote, za nastop katere je vladalo precejšnje zanimanje, saj sta člana ansambla, Lada Lištvanova in Damjan Sebjan, gluha igralca.

V nedeljo, 10. aprila, sta svetoivanski publikli predstavila lastno produkcijo, ki sloni na abecedi in sta jo zato tudi tako poimenovala. Šlo je za didaktično pantomimo, pri kateri so odigrali nezanemarljivo vlogo tudi gledalci sami, ki se, glede na navdušeno spremljanje dogajanja, za odsotnost govora sploh niso zmenili. Napisi, likovni rekviziti, predmeti, situacijski humor, predvsem pa mimika ter telesna govorica obeh nastopajočih so zbrane zabavali celo uro. Na aprilskem presenečenju, ki ga je pripravilo vodstvo Gledališkega vrtljaka, je občinstvo spoznalo gledališki jezik, ki je sicer sestavni del vsake odrske postavitve, a ga govor največkrat zasenči.

AL

Obvestila

ŠC Melanie Klein obvešča, da bo v soboto, 23. aprila, potekalo srečanje z naslovom Slovenske urice. Začetek ob 15.30 v ul. Cicerone 8. Za informacije je na razpolago tel. št. 328 4559414.

Se hočeš pridružiti BAZOVSKEMU avtobusu ob skupnem tržaškem romanju k Mariji ob Vrbskem jezeru na avstrijskem Koroškem? V ponedeljek, 25. aprila, gremo namreč na izlet. Odhod avtobusa bo ob 6.45 izpred cerkve v Bazovici. Cena kosila in avtobusa bo verjetno 40,00 evrov. Vabljeni. Za vpis lahko tudi telefonsko pokličete g. Žarka Škerlja: tel. 040 226117.

Hospice Adria Onlus vabi na predavanje Kako notranji konflikti vplivajo na komunikacijo z bližnjimi. Govoril bo psiholog dr. Andrej Zaghet. Predavanje bo v sredo, 4. maja, ob 17. uri na Opčinah v razstavnici dvorani, ki jo je dala na

razpolago ZKB. Vljudno vabljeni! **Udeležence potovanja** z Novim glasom na Češko in Slovaško po poteh svetih bratov Cirila in Metoda naprošamo, da do 27. aprila 2005 poravnajo celotne stroške potovanja. Kdor bi se še želel pridružiti, naj pohiti z vpisom.

Darovi

Namesto cvetja na grob v spomin na g. Jankota Ježa daruje gospa Zaneva sv. mašo pri Sv. Jakobu v soboto, 23. aprila, ob 17. uri.

Sožalje

Naši dolgoletni sodelavki prof. Majdi Artač Sturman in vsem sorodnikom pokojnega prof. Ivana Artača izrekamo občuteno sožalje. Uredništvo Novega glasa.

Žalovanju za pokojnim Dušanom Šajnom se pridružujejo svakinja Sandra ter nečaka Peter in Milojka z družinama.

Spomin nekdanjega učenca

Odšel je znani prof. Ivan Artač

Kot strela z jasnega me je med opoldanskimi poročili presenetila smrt prof. Ivana Artača. Pravzaprav je zame bil in ostal le učitelj Artač.

Sam pripadam tisti generaciji, ki je na srečo opravila vse šolanje v materinem jeziku, na žalost pa se sploh ne spominjam učiteljev, ki smo jih imeli v prvih dveh razredih osnovne šole, in niti tistega v prvih mesecih tretjega razreda. Živo pa se spominjam, kot tudi ostali moji sošolci, ko je v razred vstopil mlad učitelj in nas od prvega dne začel učiti reda in na način, ki je nas vzbujal zanimanje in razlagal učno snov.

Že med vojno po padcu fašizma in krajšem obdobju italijanskega medvojnega otroškega vrtca, smo občasno obiskovali nekako pripravnico, ki so jo, v privatnih hišah, vodile mlade domačinke, polne dobre volje, a brez ustreznega zanimanja in izkušenj. Po osvoboditvi naj bi se začel reden pouk, ki pa je potekal v popolnem kaosu. Spominjam se stalne skoro vsakodnevne menjave učiteljev, obiskov raznih inšpektorjev, ki so nam nosili nove učbenike, ki pa drugim inšpektorjem niso bili po godu. To se je nadaljevalo v veselje otrok in nejevoljo staršev. Ko je stanje v začetku tretjega razreda postalo nevzdržno, so se matere odpravile na šolsko skrbništvo zahtevati stalno učiteljsko moč. Na razpolago je bil mlad učitelj, ki ga v dodeljeni šoli niso sprejeli zaradi takratnih političnih razmer. Naše matere pa so odločno izjavile, da jih politični razlogi ne zanimajo in da zahtevajo stalnega in dobrega učitelja. Tako se je začela učiteljska pot mladega Artača, ki se je, po diplomu, nadaljevala skozi štiri desetletja na slovenskih srednjih šolah na Tržaškem. Naš razred, tretji A (takrat smo v Nabrezini imeli celo paralelko!), se ja nanj zelo navezal in ga

vzljubil, saj nam je, čeprav s strogim pristopom, podajal snov nadvse zanimivo. Poglavje zase je bilo lepopisje in še danes slišim njegov očetek “To ti je pisava”, namenjen meni in še nekaterim. Poleg vsega pa je Artač dal pobudo za celovečerno predstavo, ko smo pod njegovo

Foto Kroma

režijo uprizorili V kraljestvu palčkov, kjer je eno glavnih vlog imel naš sošolec, čeprav je pri igri sodelovala cela šola. Igra je doživela prodoren uspeh in velika vaška dvorana je bila nabito polna, kot v svoji knjigi Nebo je žarelo opisuje sam Artač, meni pa je ostala v neizbrisnem spominu pesem, ki jo je samozavestno zapel že pokojni sošolec Franko, ki se je pred tem duhovito v verzih predstavil, kar je bila tudi učiteljeva zasluga. Priljubljeni učitelj pa se je le po enoletnem poučevanju poslovil od Nabrezine, svojim učencem pa je ostal v neizbrisnem hvaležnem spominu in mnogi smo ohranili z njim občasne stike. Sedaj se poslavljamo od človeka, ki je kot begunec prišel med nas, kjer ni bil vselej lepo sprejet, ki pa se je vživel v našo stvarnost in dal svoj veliki doprinos naši zamejski stvarnosti. Hvala, Ivan Artač, nepozabni učitelj tretjega A razreda. Ženi, hčerki in sinu z družinama iskreno, občuteno sožalje vseh še živčih učencev.

Antek

Na Koroškem še vedno žgoče polemike

Tujci v domovini

“Koroški Slovenci - tujci v domovini” je bilo geslo, s katerim so koroški Slovenci opozarjali še pred dobrim desetletjem na nelagodno situacijo narodne skupnosti v odnosu do nemško-nacionalnih krogov. Zgodovina koroških Slovencev je polna travm, ki so povezane prav s tem, da Nemci imajo Slovence na Koroškem za tujce. Izsledjevanje koroških Slovencev v Nemčijo za časa

Bernard Sadovnik

druge svetovne vojne je imelo ne nazadnje kot cilj etnično čisto Koroško,

istočasno pa uničenje slovenske narodne skupnosti kot take. Poudarek na besedi narodna skupnost je za manjšino odločilna, saj ta pojem krepi in poudarja notranjo enotnost (torej skupnost) na podlagi narodne, jezikovne in skupne zgodovinske zavesti. Skupnost ohranjajo pri življenju kulturne ustanove, šola, Cerkev in ne nazadnje tudi organizacije, ki zastopajo v javnosti politične interese manjšine. Žal v zadnjem času vedno bolj pogosto opazujemo, kako se na Koroškem pojem skupnosti vse bolj relativizira. Obstoj treh krovnih organizacij pomeni tudi zunanemu opazovalcu znak neenotnosti. V najhujših časih tudi večje skupnosti ali celo države

Marjan Sturm

Sturmova ZSO in Sadovnikova SKS pogovarjali z organizacijami brambovcv, in sicer pred prvim krogom konference o konsenzu na Dunaju ter pred slabim tednom v Gradcu. Tudi slednje bi ne

postavijo stran partikularne interese in izoblikujejo t.i. vladno narodne enotnosti. Trenutni položaj koroških Slovencev je vse prej kot rožnat. Tako imenovano jubilejno leto, v katerem bi avstrijska vlada želela, da bi Slovenci na Koroškem izjavili, da je sedmi člen avstrijske državne pogodbe izpolnjen, bi zahtevalo, da med koroškimi Slovenci zavladajo “olimpijsko” premirje ter da skupno izoblikujejo stališče, s katerim naj bi zaščitili

interese slovenske narodne skupnosti. Gre za usodne odločitve, s katerimi se bodo morali soočiti tudi kasnejši rodovi. Namesto pogovorov med Slovenci pa smo v tem času opazovali, kako sta se

Jože Wakounig

bilo negativno, če bi po drugi strani ne bili priče zaostrovanju odnosov proti Narodnemu svetu koroških Slovencev (NSKS). Tako Sturm kot Sadovnik sta pred kratkim izjavila, naj se preveri reprezentativnost vodstva NSKS. Izjava ni zanimiva in zaskrbljujoča samo za koroške Slovence, saj postavlja na glavo in vprašaj vse obstoječe stike med organizacijami na Koroškem, ampak tudi na osi s Slovenijo, na ravni SLOMAK-a, ne nazadnje pa tudi zaradi dejstva, ker bo 29.4.2005 na Dunaju spet nadaljevanje konference o konsenzu. Brez konsenza znotraj slovenske narodne skupnosti pa je rezultat slednje že vnaprej zaskrbljujoč...

Peter Rustja

Posoški šolarji se uveljavljajo tudi na mednarodnih tekmovanjih

Dekliški pokal F-Jk v Posočje

Bovško tekaško društvo je ponudilo možnost organizirane atletske rekreacije vsem občanom, šolarjem pa tudi strokovno vodeno treniranje in tekmovanje. Mlada Hani je zmagala v kategoriji starejših deklic v Anconi. Pred štirimi leti sta atleta veterana, Vasja Vitez in Albert Melihen, ustanovila tekaško sekcijo v okviru šolskih interesnih dejavnosti na bovški osnovni šoli. Ker so njihovi uspehi in potrebe naglo prerasli šolske okvire, so se odločili lanskega decembra, skupaj s starši, ustanoviti Tekaaško društvo Bovec.

Na letošnja spomladanska tekmovanja so se pripravljali skozi vso zimo kar v telovadnici, saj je zunaj zrak za naporen trening otrok preoster. Obenem pa so izrabili vse možno-

sti tekmovanj v krajih z miljšo klimo, zlasti na pokalu Furlanije-Juljske krajine. Tu-

Skupina lani najuspešnejših tekmovalcev, med njimi: Hani Mlekuž Kamarič, Tanja Komac, Blaž Karba, Tine Zornik, Peter Vitez, Dean Melihen...

kaj se njih najboljši tekmovalci že nekaj časa uvrščajo med prve. Ravno v soboto, 9. a-

prila, je v Anconi v kategoriji mlajše deklice njihova tekmovalka Hani Mlekuž Kamarič

prepričljivo opravila z vso konkurenco in postala zmagovalka tega pokala med deklicami.

Njihovi nastopi, kjer so presenetili same sebe, so se začeli na krosu v Vipavi za Pokal Primorskih novic. Tega tekmovanja se udeležujejo s celo ekipo.

Letošnja pomembnejša preizkušnja jih čaka že v maju na državnem prvenstvu v Litiji. Pred poletjem jih čaka še pokal Slovenije v gorskih tekih in še druga pomembna tekmovanja doma in v sosednjih državah. Že četrto leto pa 2. maja organizirajo odprto prvenstvo Bovške v teku, ki se ga udeležuje okoli 400 tekačev. Gre za 33 kategorij, od šolske mladine do članov. Poleg tega pa bo ta dan še pohod po bovških poteh. Pohodnike bodo vodili vodniki, ki jim bodo razkazali zanimive zgodovinske spomenike, naravne znamenitosti in razne arhitekturne in druge značilnosti kulturne krajine. Vsega skupaj pričakujejo do 1000 udeležencev.

MM

Kanalska dolina

Srečanje glasbenih šol

Minuli petek sta Glasbena matica in Glasbena šola Tomaža Holmarja v Kanalski dolini, ki deluje pod okriljem Slovenskega kulturnega središča Planika, gostili srečanje glasbenih šol Gorenjske in zamejstva. Dobro obiskana prireditve se je odvijala v Beneški palači v Naborjetu in je bila 31. po vrsti. Poleg domače glasbene šole, poimenovane po Tomažu Holmarju, so na prireditvi so-

čanju predstavili z gojenci klavirja in kitare, ki so se s pomočjo učiteljice T. Košute in N. Bogataj lepo izkazali.

Ostale šole pa so se na prireditvi izkazale s svojimi vrhunskimi glasbeniki, saj je bilo srečanje tudi instrumentalno uravnoteženo; od solopetja do kitare, harmonike, flavte, trobente, violine in drugih instrumentov.

V imenu prirediteljev je spre-

delovale še Glasbena šola Celovec in vseh pet gorenjskih glasbenih šol, jeseniška, radovljiška, kranjska, tržiška in škofjeloška. Vsakoletno srečanje je postalo stalnica v sodelovanju med obema zamejskima šolama in gorenjskimi, organizacija prireditve pa vsako leto prevzame ena od omenjenih šol.

Tudi tokrat so mladi nastopajoči pokazali dosežke in glas-

govoril ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj, ki je poudaril poseben pomen male slovenske glasbene šole na teritoriju, kjer živijo Slovenci, predvsem pa, da se je odprlo novo poglavje sodelovanja s krajevnimi upravami v Kanalski dolini.

Tako je napovedal sodelovanje z občino Trbiž ob pomoči SKS Planika. Že maja meseca se bo v trbiški kulturni hiši odvijal

koncert harmonikarskega ansambla Glasbene matice in 11. avgusta pa bo na Trbižu na sporedu koncert Vlada Kreslina z ansamblom Mali bogovi.

Odbornica za kulturo občine Trbiž N. Campana je pozdravila v imenu in-

stitucionalnih soprirediteljev večera ter potrdila Kraljeve besede, hkrati pa povabila slovenske organizacije, naj se poslužujejo trbiških struktur.

Institucionalni pokrovitelji srečanja so bili Občina Trbiž, Občina Naborjet, Ovcja Vas ter Gorska skupnost za Guminsko, Železno in Kanalsko dolino.

Rudi Bartaloth

Pričevanje

Moji spomini na fašizem (2)

V letih 1938-39 se je dosti govorilo o vojni, a bilo je še vse za nas zelo daleč. Če se dobro spominjam, so leta 1940 bombardirali Ljubljano; nastal je velik preplah in kar nekaj dni smo prespali v zaklonišču. Jugoslavija je razpadla in ostali smo brez oblasti.

V začetku aprila (4. ali 6.) leta 1941, na povabilo ljubljanskega bana Natlačena, je prihrumela v mesto italijanska vojaška oblast. Bil je četrtek pred cvetno nedeljo, imela sem 10 let. Spominjam se, da sva z mamo stali na Celovski cesti blizu pivovarne Union in s strahom opazovali velik hrup kamionov in tankov, ki so se od juga pomikali proti severu. Zasedli so vse vojašnice in tudi polovico moje šole.

Ko sva šli z mamo na cvetno nedeljo k maši v franciškansko cerkev, zgrajeno po Plečnikovem načrtu, sva po cesti srečevali ita-

lijanske oficirje, ki so nosili pod pazduho velike štruce kruha, v drugi roki pa puško. Silno sem se čudila in vprašala: "Zakaj nosijo kruh?" "Lačni so", mi je odvrnila mama. In res je bilo: italijanska vojska je takrat bila slabo oblečena in lačna, to smo kmalu nato opazili, ko so se vse trgovine, zelo dobro zložene, hkrati izpraznile. Kmalu za tem smo bili priča fašističnemu nasilju. Neke nedelje spomladi so popoldne nalepili plakate po mestu s sporočilom, da je policijska ura (coprihuoco) ob 19. uri. Večina prebivalcev je bila na sprehodih, kajti Ljubljančani so ob nedeljah radi hodili na daljše sprehode. Seveda se je zgodilo, da so nekateri obveščeni utegnili priti domov, drugi pa ne. Tako so začeli streljati ljudi po cestah, nedolžne in nevedne. Pred mojo šolo, blizu vhoda, je obležal moški srednjih let. Pustili so ga na cesti skoro ves teden, jaz pa sem s

strahom hodila okoli njega do vrat v šolo. Dobili smo takoj italijanskega učitelja, ki ga nismo razumeli, on

tudi nas ne. Še dobro, da nas ni pretepal in nam pljuval v usta, kot se je to godilo v vasi moje mame. Tiste jeseni je že bilo mesto ograjeno z bodečo žico, bili smo kot v lagerju, nihče ni smel ven ali noter brez posebnega dovoljenja. Branjevke, mlekarice, kmetje in sploh prebivalci podeželja nam niso več dostavljali sadja, zelenjave, mleka in druge hrane. Začelo se je pomanjkanje vseh potrebnih jedi. Dobili smo živilske nakaznice, s katerimi smo lahko kupili črno, zelo slabo pašto, riž, pomešan z raznovrstnimi smetmi, črn kruh iz krompirjeve moke, včasih nekaj olja in sladkorja. Moja družina se je še nekako dobro preživljala, ker je moj oče prodal veliko hišo z gostilno in kupil manjšo, ki pa je imela velik vrt. Gojili smo koke, zajce, zelenjavo zase in naše stranke. Mi pa smo stanovali v Malgajevi ulici, blizu pivovarne

Union, kjer je bil moj oče za administratorja. V hiši je bilo 12 strank, zelo dobrih družin.

Začele so se tako imenovane "blokade". Ponoči so se pripeljali vojaki, obkolili hiše in nihče ni smel stopiti na cesto. Zbudili so se, ker so vojaki tolkli s čevlji ob

tla zaradi mraza in hodili po pločnikih. Vedela sem, da tisti dan ne bom šla v šolo. Zjutraj je prišla oblast in začel se je "rastrellamento" (čistka). Vsa stanovanja so pregledali in raznesli, pobrali, kar jim je prišlo prav, posebno denar in zlato, moške so naložili na kamio-

ne in odpeljali, očeta pa ne, ker je še vedno imel italijanski potni list in je tudi dobro govoril italijansko.

Vsi prebivalci so bili "ribelli" in vsak izgovor je bil dober, da so ljudi pretepli, mučili in streljali.

Ko se je nekega jutra komaj danilo in je bila spet "blokada", se je na cesti slišalo strašno vpitje. Prijeli so očeta kot odgovornega za hišo in ga postavili ob zid pred mitraljez; grozili so, da ga bodo ustrelili. Nekdo je ponoči na hišni zid na veliko napisal s črno barvo "M. Mussolini".

Grozili so, da bodo ustrelili 10 ljudi iz hiše, če se ne javi krivec. Na srečo se je dobro izteklo, ker so se dali prepričati, da noben stanovalec kaj takega ne bi storil, in moj oče je napisal na brzino postgal.

/ dalje
Magda Pahor

Premier Janez Janša se je zahvalil slovitim primorskim duhovnikom

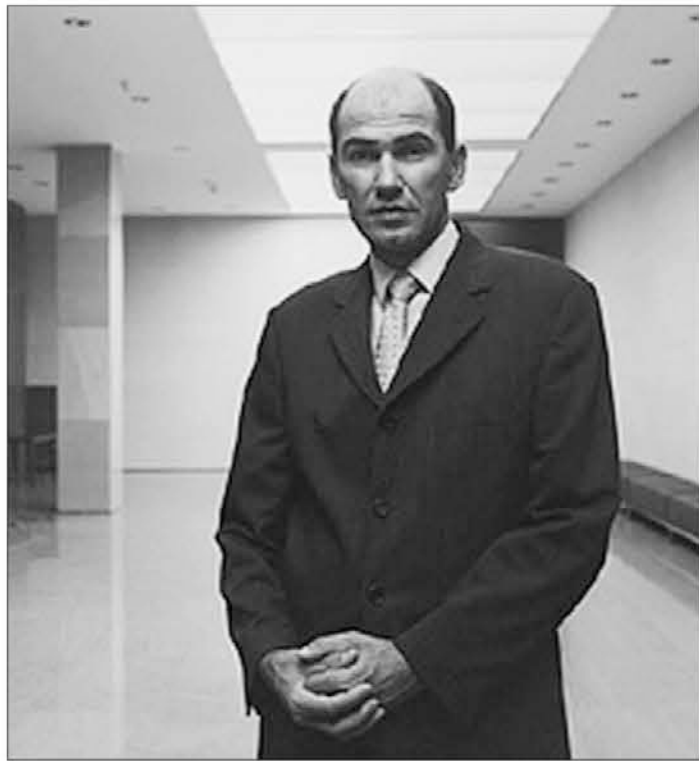
Do resnice o žrtvah med vojno in po njej

Predstavniki opozicijskih strank, najbolj dejavna sta predsednik LDS in nekdanji premier Anton Rop, ter Milan Potrč, vodja poslanske skupine Socialnih demokratov, vladi kar naprej očitajo, da ni začela izvajati svojega programa, kot ga je že zdavnaj predložila volilcem oz. javnosti. Obtožujejo jo, da z zamenjavami vodilnih funkcionarjev v nekaterih družbah, organizacijah in dejavnostih, ter z drugimi ukrepi na raznih področjih, postopno odpravlja demokratični ustroj Slovenije in ga poskuša nadomestiti z oblikovanjem režima.

V resnici ni dokazov o takšnih težnjah nove oblasti v Sloveniji. Kadrovske zamenjave Janez Janša (na sliki) utemeljuje z nujnostjo nastanka nove strukture, ki bo omogočila izvajanje programa, vsebovanega v koalicijski pogodbi strank sedanje vladne in parlamentarne koalicije. Zaradi tega so ključna mesta v policiji, zavarovalnici Triglav, družbi Petrol, Novi kreditni banki Maribor in še v nekaterih družbah zasedli novi ljudje. Za novo strokovno direktorico Kliničnega centra v Ljubljani, ki je največja bolnišnica v državi, je bila izvoljena prof. dr. Saša Markovič, specialistka in predstojnica oddelka za gastroenterologijo, ki naj bi bila privrženka nove oblasti. Naslednja kadrovska poteza bo zaradi odstopa Franca Hočevarja izbor generalnega direktorja kliničnega centra. V krog izbrancev sedanje vlade sodi tudi Barbara Brezigar, ki jo bo Državni zbor na sejanju, ki se je pričelo v ponedeljek, 18. t.m., skoraj zagotovo izvolil za novo generalno državno tožilko.

V Sloveniji pa se dogaja nekaj

novega, kar kaže, da je demokracija šele na razvojni stopnji. Nekateri funkcionarji ali skupine, ki jih vlada bodisi odstavlja ali pa spreminja njihov status (položaj), pri čemer pa njihove plače ostajajo enake in gmotni položaj na splošno nespremenjen, se odzivajo s protesti in celo grožnjami.

Sprožajo tožbe na sodiščih, pošiljajo pritožbe na Ustavno sodišče ali na sodišča evropskih skupnosti, nekateri pa bi se kar odpeljali pred sedež evropske povezave v Bruslju in tam protestirali. Takšna dejanja in postopki so v demokratični državi seveda zakoniti, dovoljeni in legitimni, toda preseneča to, da je groženj zoper ukrepe pravne države zelo veliko, več kot so ob osamosvojitvi Slovenije pričakovali. Nova vlada je v

parlament doslej poslala dvanajst zakonov, ki so bili sprejeti po skrajšanem ali nujnem postopku. Kmalu bodo poslanci obravnavali nadaljnje predpise, ki so, sodeč po burnih odmevih v javnih obcih, hudo sporni. Gre za predlog zakona o RTV Slovenija, ki naj bi po zatrevanju vlagatelja,

ministra za kulturo Vaska Simonitija, organizacijo in poslanstvo nacionalnih radia in televizije prilagodil potrebam demokratične države; časniki, njihov sindikat in izvedenci za časnikaštvo iz katredre pri fakulteti za družbene vede pa omenjenemu tolmačenju oporekajo. Po njihovem gre za preobrazbo javne RTV v državno ustanovo, ki bi jo prek svojih predstavnikov (poslancev, uradnikov, izvedencev) dejansko vodila vlada,

ki bi v različnih obdobjih imela večino v državi. Polemike o RTV Slovenija se nadaljujejo in bodo najbrž dosegle vrhunec ob razpravi o omenjenem zakonu v državnem zboru. Na odpore, čeprav manjše kot v primeru RTV, so naletele nove zakonov o vojnih invalidih, vojnih grobiščih in žrtvah vojnega nasilja. Prenovitev teh zakonov je potrebna zaradi mednarodnih standardov ter načel socialne pravičnosti in socialne države. Spremembe naj bi omogočile sožitje med Slovenci, odpravile naj bi neupravičene razlike v socialni varnosti in tudi ideološke razlike, ki izhajajo iz delitve državljanov "na partizane in na domobrance". "Ko smo žrtve, bodimo vsi enaki", je na srečanju s časniki dejal Janez Drobnič, minister za delo, družino in socialne zadeve. Na grobovih padlih, umrlih ali pa pobitih bodo dovoljeni različni napisi in posvetila, tudi denimo napis "Žrtvam revolucionarnega nasilja, Republika Slovenija".

Prvič doslej zahvala predsednika vlade primorskim duhovnikom

Predsednik vlade Janez Janša je med obiskom v Slovenski Istri in na Krasu obiskal tudi koprškega škofa Metoda Pirha. Obravnavala sta predvsem vrnitev umetnin, ki so jih italijanske oblasti pred dobri mi petdesetimi leti odnesle iz cerkva in muzejev na območju občin Koper, Izola in Piran. Premier je v imenu vlade dejal škofu, da se zahvaljuje vsem duhovnikom na Primorskem, ki so v zgodovini pomembno prispevali k narodnostnemu obstoju Slovencev. V Ajdovščini bodo ustanovitev slovenske narodne vlade, 5. maja leta 1945, počastili s srečanjem in pogovorom zgodovinarjev, ki bo 3. maja, s slavnostno sejo občinskega sveta v prenovljeni dvorani svate, 5. maja, ter s srečanjem borcev in drugih udeležencev iz vse Slovenije, ki bo 7. maja na Lavričevem trgu.

Marijan Drobež

Kratke

V Novi Gorici četrta slovenska univerza / Nastala bi iz visokošolskega zavoda Politehnika

Senat Politehnike v Novi Gorici je v soboto, 16. t.m., sledil odločitvi upravnega odbora in potrdil preoblikovanje te visokošolske ustanove v univerzo. Po desetih letih uspešnega delovanja je nastopil čas tudi za uradno pridobitev statusa univerze, so prepričani na novogoriški Politehniki. Njen predsednik profesor doktor Danilo Zavratnik je poudaril, da Slovenija potrebuje eno nedržavno univerzo, kakršno bi ustanovili v Novi Gorici morda bolj, kot pa je potrebovala tretjo državno univerzo. Že pripravljeno vlogo za spremembo statusa bodo sedaj poslali Svetu za visoko šolstvo v Sloveniji, ki naj bi o njihovi pobudi odločil v nekaj mesecih oz. v približno pol leta, medtem ko od soustanoviteljev, to je lokalnih skupnosti v Novi Gorici, Ajdovščini in Vipavi, ter od Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti ne pričakujejo kakšnih zadržkov v tem okviru. Politehnika je že sedaj majhna univerza, s šestimi fakultetami, štirimi raziskovalnimi laboratoriji in s tremi raziskovalnimi središči, poudarjajo na omenjeni novogoriški visokošolski ustanovi. Letos imajo na treh dodiplomskih in štirih podiplomskih programih skupno okoli 600 študentov, s tujimi univerzami pa si izmenjujejo tako študente kot tudi profesorje. Podobno je Politehnika, je poudaril prof. dr. Danilo Zavratnik, odprta tudi v domačem prostoru, saj že sodeluje tudi z Univerzo na Primorskem.

Ob 130-letnici premogovništva v Velenju / Še 180 milijonov ton zalog premoga

V Sloveniji rudnike premoga postopno ukinjajo, pretežno zato, ker so zaloge v njih premajhne za sodobno in racionalno izkoriščanje. Bili pa so tudi primeri zapiranja rudnikov zaradi tega, ker sta oblast in politika podcenjevala pomen in energetske prednosti

omenjene naravne surovine. Še zmerom pa je za Slovenijo pomemben rudnik lignita v Velenju, kjer so pred dnevi zaznamovali 130-letnico premogovništva. Za Velenje velja, da je mesto zraslo na lignitu. 11. aprila 1875 je bil prevrtan glavni premogov sloj, doslej pa so v rudniku pridobili okoli 200 milijonov ton premoga. Po doslej opravljenih geoloških raziskavah imajo v Velenju še vedno kakih 180 milijonov ton zalog premoga. Izkopavanje te rude se bo torej še dolgo nadaljevalo. Sedaj celotno količino odkopanega premoga (lignita) porabijo v termoelektrarni Šoštanj, kjer pridobijo kar tretjino električne energije, ki jo porabijo v Sloveniji.

SNG Nova Gorica Gostovanje SMG Ljubljana

Ionescova Učna ura v branju Vita Tauferja

Od srede, 13., do sobote, 16. t.m., je v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica v abonmanskem sporedu gostovalo Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane s komično dramo Eugena Ionesca Učna ura (1951), v prevodu Vide Šturm. Predstava je nadomestila v jeseni napovedano Ionescovo Instrukcijo, ki naj bi jo SNG Nova Gorica postavilo na oder v koprodukciji z gledališčem Teatrul National Craiova iz Romunije.

To, na slovenskih odrih kar večkrat uprizorjeno igro, je tokrat v svoj posebni, nikdar sicer dokončno izpeti slog odel markantni režiser Vito Taufer, ki se je že pogostokrat in z velikim uspehom spopadel z najbolj znanima predstavnikoma t.i. avantgarde, Eugenom Ionescom in Samuelom Beckettom. Oba sta najvidnejša oblikovalca

gledališča absurda, ki v svojih po vsebini nelogičnih, nerealnih, absurdnih delih prikazujejo brezizhodnost družbe, njen propad ob razpadu vrednot, popolno praznino, ki se kaže tudi v nekomunikaciji, v razgrajevanju jezika in izvotlitvi besed. Prisotna je seveda vselej tudi grotesknost, ki preseva dogajanja ali nedogajanja. Učno uro oblikujejo trije liki, profesor, učenka in služkinja. Z njihovo nadrejenostjo oziroma podrejenostjo se avtor poigra-

va in komično situacijo gradi ob smešnem pretiravanju in črnem humorju, paradoksu in manipulaciji logike. Tudi v njej je jezik sredstvo, na katerega se opira in ki se ob koncu igre spremeni celo v simbol terorja ter se nekako prekuje v orožje, s katerim bolni, psihopatični profesor ob vrhuncu filološke razlage zabode z nožem učenko, štirideseto po vrsti. Potem se skrušen obrne do svoje zveste služkinje, ki ga vseskozi svari, kam privedeta aritmetika in filologija, da racionalno, kot že tolikrat prej, opravi s truplom in prepusti profesorjevo delovno sobo naslednji nesrečni učenki, ki še zdaleč ne slutijo, kaj jo čaka. Lik tega najprej pre-

tirano vljudnega, nekako naivnega, potem pa brutalno zanesenega profesorja, obsedenega s svojimi jezikovnimi teorijami, je učinkovito izostril igralec Ivan Godnič, ki je za svojo interpretacijo prejel na festivalu Dnevi satire nagrado zlati smeh. Učenko v izzivalnem minikrilcu, na katerega se v zavrti erotiki rad ozira profesor, je z nekakšno najstniško brezskrbnostjo poosebila Janja Majzel. Maruša Geymayer-Oblak pa je bila, tudi ob poklonu, prepričljiva, enigmatično obarvana služkinja, ki se v določeni meri podreja profesorju, a tudi sodeluje pri njegovih zločin-skih naklepih. Navadno je Tauferjeva sceno-

grafija razpoznavna po izpraznjenih širinah in globinah odra, tokrat pa je profesorjevo sobo prikazal kot slabo osvetljen, obokan, prenatrpan prostor s pohištvom, klavirjem, z raznovrstnimi knjigami in na tleh zapuščeno vrečo, ki se ob koncu izkaže polna čevljev umorjenih učenk. Scena se popolnoma usklajuje z vseskozi prisotno grotesknostjo, ki se kaj kmalu sprevrže v srhljiv, črn humor. Razpletanju vsebine je Taufer dodal še glasove in glasbene zvoke, katerih izvajalec je on sam. Njegova je tudi kostumografska podoba predstave, katere dogajanje spremlja s svojo značilno distanco.

Iva Koršič

Izšla "pomladanska" številka Briškega časnika

Prispevki tudi o medvojnem in povojnem obdobju v Brdih

Izšla je nova številka Briškega časnika, glasila občine Brda, ki ga vsi prebivalci tega območja dobivajo brezplačno. Več izvodov pošiljajo tudi v sosednjo občino Števerjan, ki je v zemljepisnem pogledu del Goriških Brd. Lucija Prinčič-Terpin, odgovorna urednica Briškega časnika v uvodniku poudarja, "da je letošnje leto zaznamovano z okroglimi obletnicami. Tako bo deseto

obletnico delovanja praznovala občina Brda, v mesecu aprilu se v Biljani spominjajo 800-letnice prve omembe vasi. konec leta bo minilo deset let od začetka izhajanja briškega časnika. Proslavljali bomo šestdeseto obletnico konca druge svetovne vojne. Ob tem se zavedamo, da so se po vojni tudi v Brdih dogajale razne krivice. Zaradi te obletnice je na naslovnici nove številke Briškega

časnika upodobljen razgledni stolp v Gonjačah. Stolp je posvečen dvestotrinajstim padlim borcem, dvainosemdesetim talcem in dvajsetim Bricem, ki so umrli v raznih taboriščih". V novi številki časnika smo prebrali, da je Silvan Peršolja, direktor vinske kleti na Dobrovem, postal gospodarstvenik leta na Goriškem. Kar v nekaj prispevkih je ponovno obravnavana nujnost, da Brda dobijo vsaj

en mejni prehod, ki bo odprt neprekinjeno, dan in noč. Takšen urnik naj bi uvedli na mejnem prehodu Neblo. Briški župan Franc Mužič je svoje kolege, župane sosednjih italijanskih občin Števerjan, Krmin in Dolenje pozval, naj podprejo njegovo pobudo za podaljšanje urnikov mejnih prehodov. Župan Franc Mužič je zahteval za podaljšanje urnikov na mejnih prehodih poslal tudi stalni mešani slovensko-italijanski komisiji za izvajanje maloobmejnega prometa. Zlasti se zavzemajo za neprekinjeno delovanje prehoda Neblo, ki ima sicer status mednarodnega mejnega prehoda. Svetnica občine Brda Milena

Beguš je napisala aktualen članek o šestdeseti obletnici konca druge svetovne vojne in o napredku Slovenije po osamosvojitvi. O tem meni: "Slovenija je v letih po osamosvojitvi kot država dosegla veliko. Mednarodno priznanje, vstop v EU in zvezo Nato, pridobiva ugled v svetu, prevzema pomembne mednarodne obveznosti na političnem, gospodarskem in vojaškem področju. Statistike potrjujejo, da ljudje živijo vedno bolje, življenjski standard narašča. Statistika pa na drugi strani kaže tudi na bedo, ki jo je povzročil mladi slovenski kapitalizem s krajno nekdanjega družbenega premoženja. Če držijo napovedi nekaterih, da

bodo vse vaje v državi prav kmalu v rokah najbogatejših Slovencev, potem jim zaradi lastnih koristi ne bo težko prodati tudi slovenskega narodnega ponosa. Si bo narod še pisal sodbo sam, mu je ne bo morda frak in tolar?" V novi številki Briškega časnika - natisnili so 2.500 izvodov - je objavljen tudi sestavek o današnji družini, ki ga je napisal Jože Ipavec, župnik v Kojskem. V kroniki tekočih dogodkov v Brdih pa poročajo o zaključku obnove cerkve v Medani, ki jo je blagoslovil koprski škof Metod Piriš ob sodelovanju domačega župnika dr. Ivana Likarja.

M.

Slovenija Na prvem mestu Postojnska jama

Trideset najbolj obiskanih turističnih znamenitosti

Slovenska turistična organizacija je skupaj z državnim statističnim uradom zbrala in analizirala podatke o najbolj obiskanih turističnih znamenitostih v Sloveniji. Gre za trideset krajev, objektov ali drugih zanimivosti, ki skupaj tvorijo glavne privlačnosti turizma in so v tujini čedalje bolj znane. Najbolj znamenita je še

nem, Prirodoslovni muzej Slovenije v Ljubljani, Likovna galerija Božidarja Jakca v Kostanjevici ob Krki, Prešernova rojstna hiša v Vrbi na Gorenjskem, Antonijev rov v nekdanjem rudniku živega srebra v Idriji, Florina, mestni akvarij s terarijem v Mariboru, Stara lekarna in minoritski samostan Olimje, Samostan Stična s

menitosti in prireditve. Med obiskovalci turističnih znamenitosti je več tujcev kot pa Slovencev. To očitno kaže, da domači turisti raje zahajajo v že preverjene turistične kraje in se ne lotijo raziskovanja nečesa novega. V Sloveniji je seveda še veliko bodisi znanih ali pa premalo znanih zemljepisnih in s tem tudi turi-

zmerom Postojnska jama, ki jo je v letu 2004 obiskalo skoraj pol milijona ljudi, od tega je bilo več kot 91% tujcev. Med slednjimi prednjačijo Italijani. Po številu obiskovalcev sledijo Muzej na Blejskem jezeru, Virtualni muzej in razgledni stolp na Ljubljanskem gradu, Kobilaria Lipica, Predjamski grad, Škocjanske jame, Pokrajinski muzej Ptuj, Slap Savica z Bohinjem, Blejski Vintgar, Kobariški muzej prve svetovne vojne, stari grad v Celju, Arboretum Volčji Potok, Savinjski gaj Mozirje, Loški muzej Škofja Loka, Tehnični muzej Slovenije v Bistri pri Vrhniki, Krajinski park Soline v Sečoveljah (na sliki), Akvarij Piran, Muzej premogovništva Slovenije v Velenju, Kartuzija Žiže, Belokranjski muzej v Metliki, Partizanska bolnišnica Franja v Cerk-

slovesnim verskim muzejem, Turistični rudnik in muzej v Mežnici na Koroškem in Narodni muzej Slovenije v Ljubljani. V vodstvu Slovenske turistične organizacije poudarjajo nekatere vidike in značilnosti obiskanih znamenitosti. Med tujimi turisti, ki so navedli, da so jim kulturne znamenitosti pomembne, najbolj izstopajo Italijani. Likovne in druge razstave najbolj zanimajo Američane in Avstralce, koncerti Belgijce, na organiziran ogled Ljubljane pa se odpravlja največ Avstralcev, Švicarjev in Italijanov. Zanimivo je, da je med obiskovalci zdravilišč, ki so znana po vsej Evropi, kar okoli 15% tistih, ki navajajo, da so zelo velik vpliv pri odločitvi glede zdravilišča v Sloveniji imele kulturne zna-

stičnih znamenitosti, ki bi jih morali začeti čimprej odkrivati in predstavljati tudi tujcem. V omenjeni analizi obiskanih slovenskih turističnih znamenitosti so posebej omenjene Sečoveljske soline. To so edine tradicionalne soline ob jadranski obali, kjer se še zmorem poslužujejo značilne predelave soli, kakršne ni nikjer drugod po svetu. Gre za kulturno dediščino starih solinarjev. Žal soline obišče sedaj le dobrih 8% tujih turistov. Tudi Arboretum Volčji Potok in Križno jamo obišče le nekaj odstotkov tujih obiskovalcev. Omenjene znamenitosti so med najlepšimi v Sloveniji. Videti je, da tujci za zdaj v Sloveniji najbolj poznajo Postojnsko jamo, Kobilaria Lipico in Bled.

M.

Objavljen je bil v Kapitalu, reviji za naložbo denarja

Spisek petdesetih najvplivnejših poslovnih žensk v Sloveniji

Tudi v Sloveniji je še do pred nekaj leti veljalo, da ženske v gospodarstvu in sploh v poslovnem svetu po sposobnostih in drugih merilih ne morejo biti enakovredne moškim. Razvoj in razna spoznanja, pa seveda tudi odprava predsodkov, so takšne trditve ovrgli, tako da zdaj ženske uspešno vodijo velika podjetja, delniške družbe in celo gospodarske panoge. Sicer je izrazito udejstvovanje žensk na delovnem trgu ena pomembnejših značilnosti globalnega trga delovne sile v zadnji polovici prejšnjega in v začetku tega stoletja. Kapital, revija za naložbo denarja, je prva v Sloveniji objavila spisek najbolj vplivnih poslovnih žensk v slovenski državi. Delajo v tovarnah, bankah, delniških družbah in na drugih področjih, po socialnem statusu so po večini poročene, z malo otroki ali brez njih, stare med 36 in 40

leti. Vse so visoko izobražene. Njihova istovetnost se nagiba v lastnosti, ki so značilne tudi za moške; so bistre, analitične, značajske trdne, politično opredeljene, misleče, odločne, samozavestne in delavne. Revija Kapital je kot osnovo za izbor upoštevala skupne prihodke, čisti dobiček, število zaposlenih v podjetju, ki ga vodi, v koliko nadzornih svetih sedi, v koliko združenjih in društvih je dejavna, ali podjetje vztrajno širi na tuje trge, veliko vlaga v raziskave in razvoj. Največ glasov na spletni strani Kapitala so dobile: Tatjana Fink, glavna direktorica podjetja Trim v Trebnju na Dolenjskem, Janja Bratoš, predsednica uprave farmacevtske industrije Lek v Ljubljani, dr. Danica Plug, direktorica mednarodne poslovne šole na Bledu, Romana Pajenk, predsednica uprave Probanke, Cvetka Selšek, predsednica uprave SKB banke, ter

Sonja Gale, direktorica družbe Adria Mobil v Novem mestu. Janja Bratoš, ki je med prvimi na listi petdesetih najvplivnejših poslovnih žensk v Sloveniji, je doma iz Nove Gorice. Leta 1975 je diplomirala na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, še isto leto pa se je zaposlila v tovarni zdravil Lek v Ljubljani, kjer je bila nedavno imenovana za predsednico uprave. Je tudi častna konzulka Nove Zelandije v Sloveniji. O vplivu vodilnih poslovnih žensk v njihovih okoljih pravi: "Vpliv se gradi z znanjem, izkušnjami, vrednotami in obnašanjem. Pomeni pa sposobnost ustvaritve avtoritete in spoštovanja v odnosih s sodelavci, v zunanjem okolju pa s podobo družbe, ki jo menedžer predstavlja. Vpliv mora imeti popolnoma pozitivno konotacijo in ne sme postati orodje moči oz. manipulacije."

M.

Ali denar prinaša srečo?

Sedem poti do družbenega zadovoljstva

Angleški ekonomist Lord Richard Layard, ki poučuje na London School of Economics, je izdelal novo ekonomsko teorijo, ki v bistvu spodbija vse ekonomske teorije do sedaj. Če so se ekonomisti do sedaj redno ukvarjali z gospodarsko rastjo, z bruto notranjim proizvodom in dohodki, se ta ekonomist ukvarja predvsem z blaginjo državljanov, ki ni odvisna samo od finančnih razpoložljivosti, pač pa od številnih drugih spremenljivk. Po mnenju tega uglednega ekonomista, ki je tudi osebni svetovalec

angleškega prvega ministra Tonyja Blaira, vedno večje bogastvo ne privede do prave sreče. To je tudi dokazal z analizo, ki na eni strani obravnava povprečni osebni dohodek, na drugi pa osebno srečo v istem obdobju v Združenih državah Amerike. Čeprav je povprečni osebni dohodek v zadnjih šestdesetih letih močno narasel, je ostala osebna sreča v istem obdobju z manjšimi nihanjem približno na enakem nivoju. Iskanje vedno večjega bogastva in vedno večja konkurenčnost med ljudmi naj bi človeka privedla do skrajnega nezadovoljstva. V tem primeru ne govorimo o osebni sreči, ki se lahko v

času spreminja, glede na določene dogodke, ki posameznika prizadenejo, pač pa o povprečnem zadovoljstvu državljanov v

nekem obdobju, ki ga lahko merimo s statističnimi spremenljivkami in ki lahko postane dolgoročni cilj vlade. Ravno zaradi tega je Lord Richard Layard izjavil, da ne moremo zadovoljstva državljanov meriti izključno z bruto notranjim proizvodom, ampak da bi morali poiskati druge parametre, ki to veliko bolje pokažejo. Vsekakor pa je tudi v tej ekonomski teoriji, ki jo je Lord Richard Layard predstavil v knjigi Happiness. Lessons from a New Science, denar zelo pomemben, saj nam omogoča, da potešimo svoje osnovne potrebe po hrani,

obleki in primernem stanovanju. Ko ima človek dovolj, da poteši te potrebe, pa so veliko pomembnejši drugi dejavniki, kot so družina, prijatelji in skupnost. Žal pa danes vedno več ljudi zanemara prav te

elemente za večji zaslužek, ki pa ne prinaša sreče. Po tej zanimivi teoriji vpliva na osebno srečo sedem dejavnikov, in sicer: družina, finančno stanje, delo, skupnost in prijatelji, zdravje, osebna svoboda in posameznikove vrednote. Vlada bi morala v družbi skrbeti predvsem, da s primernimi ukrepi podpira družine in zmanjšuje nezaposlenost. Ni naključje, da so največje družbeno zadovoljstvo zabeležili prav na Nizozemskem in na Danskem, kjer beležijo zelo nizko stopnjo nezaposlenosti in zelo visok nivo socialnih storitev.

Mara Petaros

Mesna industrija Primorske

Pršut je še vedno najbolj prodajan mesni izdelek Primorske

V novogoriški družbi Mip (Mesna industrija Primorske) so v letu 2004 dosegli 10,5 milijard tolarjev čistih prihodkov od prodaje in čisti dobiček v višini 27,5 milijonov tolarjev. V primerjavi z letom 2003, ko so znašali čisti prihodki od prodaje 8,8 milijard tolarjev in so v družbi poslovali z izgubo v višini 600 milijonov tolarjev, je Mip bistveno izboljšal svoj položaj, v vodstvu pa so kljub temu le delno zadovoljni s poslovnimi rezultati. Motijo jih predvsem visoki stroški, s katerimi je slovenska mesna industrija preobremenjena. Če bi bili slednji na ravni večine evropskih držav, bi za podjetje to pomenilo za 150 milijonov tolarjev uspešnejše poslovanje.

Po besedah predsednika Mipove uprave Vojteha Volka so v letu 2004 proizvodnja mesa in mesnih izdelkov povečali za 46 odstotkov na dobrih 13 tisoč ton. 75 odstotkov celotne proizvodnje so prodali na domačem trgu, na tujem pa so največ prodali v Italijo in na Hrvaško. Med najdonosnejšimi programi je omenil izdelke, kot so pršut, sušene salame in nekateri deli svežega mesa, ki prinašajo največ dodane

vrednosti.

V zvezi z Mipovima odvisnima družbama v tujini, družbo Mip Zagreb na Hrvaškem in družbo Grmada Trst v Italiji, je Volk povedal, da je družba na Hrvaškem poslovala pozitivno, Grmada pa z minimalno izgubo. Dodal je še, da sta obe podjetji v sanaciji in da pričakujejo, da bo v Mipu Zagreb cilj sanacijskega programa dosežen v letu 2005. Omenil je tudi Mipov obrat za obdelavo svežega mesa v Italiji, s pomočjo katerega nameravajo na italijanskem tržišču razviti trženje in ponudbo velikim, pa tudi manjšim odjemalcem, kot so delikatese in manjše trgovine.

V letih 2005 in 2006 se bo skupina Mip v okviru obstoječih programov dopolnila in širila v smeri pridobivanja prodajnih prostorov pri obstoječi trgovski mreži v EU. Po načrtih vodstva podjetja naj bi proizvodnja izdelkov in mesa za italijanski trg do leta 2007 preseгла 20 odstotkov celotne Mipove prodaje. Na Hrvaškem nameravajo v istem obdobju prodati 10 odstotkov celotne proizvodnje, na vseh ostalih tujih trgih pa 15 odstotkov. Pri tem je Volk poudaril, da zaradi povečane prodaje na tuje tr-

ge količinske prodaje na slovenskem trgu ne nameravajo zmanjšati.

O naložbah je predsednik uprave povedal, da so v podjetju v letu 2004 začeli z investicijskim programom, ki se nadaljuje tudi v letošnjem letu, ko bo zaključen prvi investicijski cikel v vrednosti 980 milijonov tolarjev. Vse investicije potekajo v smeri tehnoloških posodabljanj, izboljšanja higienske sanitarnih pogojev in pogojev dela v proizvodnji. Zaradi povečanega obsega proizvodnje so v družbi dodatno zaposlili 40 delavcev, tako da je vseh zaposlenih trenutno 481, kar Volk ocenjuje kot optimalno.

Predsednik uprave je izrazil tudi prepričanje, da bi morala biti mesna industrija deležna večje podpore in pomoči s strani države, pri čemer je mislil predvsem na ureditev veterinarskih odnosov med Slovenijo in Rusijo, ZDA, Japonsko in Južno Korejo. Gre za države, s katerimi ostale evropske države že poslujejo, prodaja na ta tržišča pa je s strani Evropske unije celo stimulirana. V Mipu so prepričani, da bi njihovi izdelki našli kupce tudi v teh državah.

Nace Novak

MOSP in SKK Nagrajevanje zmagovalcev likovnega, fotografskega in literarnega natečaja

Praznik mladih ustvarjalcev

V Peterlinovi dvorani se je v nedeljo, 10. aprila, v večernih urah zbrala lepa skupina mladih. Na sporedu je bil namreč Praznik mladih ustvarjalcev z nagrajevanjem literarnega, likovnega in fotografskega natečaja, ki ga vsako leto prireja Slovenski kulturni klub in MOSP.

V dvorani si je publika ogledala razstavo likovnih in fotografskih izdelkov, nakar so mladi igralci Danijel Simoneti, Maruška Guštin, Alja Šturman, Lavinia Škerlavaj, Metka in Urška Šinigoj prebrali poezije in prozne odlomke mladit, ki so se odzvali na razpis natečaja in poslali svoja dela. Razpis je bil na prosto temo, prijavi pa so se lahko vsi mladi do 30. leta starosti. Poleg posameznih komisij je imelo pomembno nalogo tudi občinstvo, ki je volilo najlepši literarni, likovni in fotografski izdelek.

Literarno komisijo so sestavljali pisateljica in nekdanja urednica radijskih programov na Radiu Slovenija Evelina Umek, urednica pri založbi Mladika Nadia Roncelli in

režiser ter pisatelj Marko Sosič. Komisija je pregledala 14 proznih in pesniških prispevkov, enega pa ni upoštevala, ker je avtor presegal dovoljeno starostno mejo. Prvo nagrado je prejel prozni prispevek avtorice Dane Čandek z naslovom "Manel Manel", ki opisuje srečanje dveh različnih kultur in iskanje skupnih duhovnih vrednot. Na drugo mesto se je uvrstila Raffaella Petronio s pesmijo "Nocoj bi rada samo tvoje strupene poljube" iz ciklusa štirinajstih pesmi, v katerih z bogato metaforiko odkriva svoje doživetje intimnega in erotičnega sveta. Tretjo nagrado pa je komisija podelila Aljoši Kalcu za 5. pesem iz ciklusa "Najlepša med vsemi", v katerih kontroverzne podobe odpirajo bralcu lasten notranji svet protislovij in nihanj. Poleg tega je komisija priporočila za objavo v Rasti tudi prozni prispevek "Tišina" avtorja Martina Pečenika in pesmi Robija Jakomina.

V komisiji, ki si je ogledala fotografske izdelke, so bili likovnica, likovna kritičarka in pedagoginja Jasna Merku', likov-

nik in grafični oblikovalec Štefan Pahor ter inženir in amaterski snemalec Marjan Jevnikar. Na prvo mesto se je uvrstil Erik Stadler iz Ilirske Bistrice s serijo slik iz narave, ki se odlikujejo po domiselni kompoziciji, barvni ubranosti in tehnični dovršenosti. Drugo nagrado je prejel Robi Jakomin s serijo fotografij, ki prikazuje lepote Brega. Zanimiv je poseben način predelave. Zaradi smisla za detajl in učinkovitost podobe je komisija podelila tretjo nagrado Miranu Boletu, avtorju dveh slik z naslovom Kaplje.

Tudi komisija, ki si je ogledala likovne izdelke, se je odločila, da podeli vse tri nagrade. Komisijo so sestavljali že prej omenjena Jasna Merku' in Štefan Pahor ter pedagoginja in likovna kritičarka Magda Jevnikar. Prvo nagrado so podelili Martini Trevisan, avtorici slik "V mestu" in "Na deželi", ki je s svežino potez, drzno uporabo čopiča in izbiro poetičnih vzdušij dokazala, da slikarsko tehniko že dobro obvlada. Na drugo mesto se je uvrstila Eva Pozzecco s sliko

"Glasbeni akordi", ki predstavlja človeško figuro, ki igra na glasbeni instrument. Motiv je s posrečenimi kontrasti med temno podlago in svetlo belino glasbenika dobro ujela na platno. Tretjo nagrado si je zaslužila Tina Šinigoj, ki se je skrivala pod šifro Šerek. Uporabila je čiste barve, s katerimi je prišla tehnika do izraza, vsebinsko pa izraža delo osebno iskanje in željo po izpovednosti. Poleg podeljenih nagrad je komisija nazadnje še pohvalila

la avtorja slike pod šifro Bahira, to je Lavinio Škerlavaj, zaradi drznosti rešitev, kot so efektne barve in razbito ogledalo.

Kot je bilo že prej povedano, je tudi publika ocenila literarne, likovne in fotografske prispevke. V večini primerov se je strinjala s komisijo in je spet potrdila že znane nagrajence. Edino pri fotografskem natečaju se je publika, z razliko od komisije, odločila, da nagradi Mirana Boleta s serijo fo-

tografij Kaplje.

Nagrade so tudi letos prispevali Zadruga kraška banka, draguljarna Malalan in založba Mladika. Za konec naj poudarim še dejstvo, da so bili prireditelji natečaja veseli letošnje udeležbe mladih, ker so vsi izdelki bili izraz nadarjenosti in kakovosti, ter jih še naprej spodbujajo, naj ustvarjajo in izpovejo svojo kreativnost: tako z besedo, kot z likovnim navdihom.

Metka Šinigoj

Na tradicionalnem mednarodnem slalomu s kajaki in kanuji na divjih vodah na reki Soči pri Solkanu je nastopilo 140 tekmovalcev in tekmovalk iz 6 držav. Uvodna preizkušnja nove sezone na progi, ki bo prihodnje leto prizorišče svetovnega mladinskega prvenstva, je bila vsem, tudi slovenskim moštvom deroče vode in vrat, še kako dobrodošla. Najboljše slalomiste namreč čaka letos kar nekaj velikih tekmovalcev: od evropskega prvenstva v našem Tacnu, do svetovnega konca sezone v Avstraliji. Ob tem je bila solkanska tekma tudi ena izmed izbirnih za mesta v slovenski mladinski reprezentanci in tisti do 23 let. Od aktivne tekmovalne kariere pa se je uradno (že spet!) poslovil domači kajakaški mojster in dvakratni udeleženec olimpijskih iger Fedja Marušič. Po progi se je spustil s kar zgo-

Kajaki - kanuji na Soči

Rezultati mednarodnega slaloma na divjih vodah - SOLKAN 2005

dovinskim, 40 let starim, kakalom solkanske izdelave. Brzice Soče so, glede na šele začetek sezone, pričakovano povzročale slalomistom kar nekaj preglavic. Pa tudi postavitev proge Petra Kavzerja st. in Mihe Brezgarja je bila, z manjšo razdaljo med vratici, za marsikoga hudo zahtevna. A zato bolj dinamična. No najboljše so jo odpeljali brez dotikov vratc. Med kanuisti se je zmage razveselil Avstrijec Fuchs, sicer varovanec solkanskega trenerja Jerneja Abramiča, potem ko je uspel ubraniti prednost iz prve vožnje, ko je bil najhitrejši. Na končno drugo mesto se je s

šestega, z najboljšim dosežkom drugega nastopa - brez kazenskih točk, prebil tekmovalec domačega kluba Dejan Stevanovič. Še sekundo pa je ob koncu, predvsem zaradi dveh dotikov v sicer najhitrejšem drugem nastopu, zaostal Simeon Hočevnar. Med kajakašicami je bila, kljub 4 kazenskim točkam v prvi in 2 v drugi vožnji, prepričljivo najhitrejša Nina Mozetič. V najštevilčnejši kategoriji med kajakaši je po prvi vožnji vodil član Hrastnika Peter Kavzer, toda v drugo je naredil dve hudi napaki - izpustil je dvoje vrat in nazadoval proti koncu razpredelnice. Zmagal je tako

Italijan Mateo Pontarolo, izmed slovenskih kajakašev pa se je Uroš Kodoljšek uvrstil na peto, Dejan Kralj pa na sedmo mesto.

Rezultati mednarodnega slaloma Solkan 2005: C-1 (kanu) : 1. Fuchs (Avst.) 164,29, 2. Stevanovič (KK Soške elektrarne) 165,67, 3. Hočevnar (KK Simon) 166,68, 4. Zakrajšek (KK Tacen) 170,00, 5. Tomek (Češ.) 173,23; 6. Kulovec (KK Simon) 174,21, ...8. Mihelič (KK Simon), 9. Savšek (KK Tacen); C-2 (kanu dvosed): 1. Benetti-Masoero (It.) 195,44, 2. Schmid-Schmid (Avst.) 208,08, 3. Višnar-Jarc (KKK Ljubljana) 239,92;

K-1 ženske: 1. Nina Mozetič (KK Soške elektrarne) 188,25, 2. Blažkova (Češka) 194,65, 3. N. Mali (KK Tacen) 195,69, ...5. Kragelj (KK Soške elektrarne) 206,66; K-1 moški: 1. Pontarolo (It.) 151,49, 2. Ewald (Nem.) 152,61, 3. Costa (It.) 153,47, 4. Dorfner (Nem.) 153,90, 5. Kodoljšek (Soške elektrarne) 154,02, ...7. Kralj (KK Ljubljana) 156,74, ...9. Meglič (KKK Tacen) 162,96.

Slalomski preizkušnji je sledila še tekma v kratkem oziroma sprint spustu za pokal HSE. Obenem je to bilo drugo izbirno tekmovalje za člane in mladince. Reprezentante v tej sezoni čaka evropsko prvenstvo v Franciji.

Na odseku reke Soče v nastajajočem pravem divjevo-daškem centru pri Solkanu so bili najhitrejši v posamezni disciplini: C-2 kanu:

1. mesto Višnar Nejc, Urban Jarc; KKK Ljubljana, 2:45.32
2. mesto Oven Blaž, Jaklič Jure, KKK Ljubljana 2:51.76
3. mesto Brezgar Miha Testen Dejan, KK Soške elektrarne, 2:59.15
C-1 kanu:

1. mesto Horvat Borut, KKK Mura Krog; 2:42.27
2. mesto Hočevnar Simon, KK Simon, 2:48.32
3. mesto Kulovec Aljaž, KK Simon, 2:52.64
K-1 ženske:

1. mesto Mozetič Nina; KK Soške elektrarne, 2:37.88
2. mesto Cankar Lučka, KKK Tacen 2:41.64
3. mesto Mozetič Nika KK, Soške elektrarne, 2:53.34
K-1 moški:

1. mesto Žnidarčič Nejc, SLO KK Soške elektrarne, 2:19.63
2. mesto Kuralt Pavli, SLO Nivo Celje, 2:20.17
3. mesto Korenjak Jernej, SLO KKK Ljubljana, 2:21.36

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 19. aprila, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Cepu v palačo Montecitorio

mentalna Berninijeva arhitektonska zgradba, je bil za večino premierov očitno prevelik. Po nekaj mesecih so doživeli mistično krizo in svoje mesto prepustili nasledniku. In tako se je zgodilo, da smo v Italiji v petdesetih letih povojnega obdobja dobili približno petdeset vlad. Vseeno pa vsa ta zgodovina, kultura in umetniška razsežnost, ki se skrivajo za mogočnimi zidovi rimskih palač, podarjajo njihovim "prebivalcem" predznak visoke strokovnosti, intelektualnosti in obsega širokih obzorij. No, če vsa ta gospoda prestopa prag tako visokodona nečih institucij, res ne gre dvomiti o njihovi usposobljenosti. Ampak... vseeno si je nekdo drznil preizkusiti to dogmatsko resnico. Kdo da je bil? Tisti v črnem smokingu s črno kravato in belo srajco. Na televizijski

postaji Italia 1. Le lene. Njihova dopisnica se je za nekaj ur ustalila pred poslansko zbornico in pred senatom ter po naključnem vzorcu spraševala parlamentarne osnovna vprašanja, na katera odgovarjajo otroci v kontrolkah v četrtem in petem razredu osnovne šole. Kdaj je Krištof Kolumb odkril Ameriko? Tranzverzalni odgovor je bil (enkrat toliko!) bipartizan: "ja, tam nekje v 15. ali 16. stoletju". Na vprašanje "ali se spomnite natančneje kdaj?" je bil odgovor "ja, nekje tam po 1450 do 1500, ampak ne zavajajte me s temi vprašanji." Ja, seveda, kaj pa je razlika med 15. in 16. stoletjem proti večnosti? In leto 1492? Ja, takrat je španski kralj organiziral prvo morskoro križarjenje po Atlantiku. Leto se je zavleklo nekaj mesecev dlje od načrtovanega. Španski

kralj se očitno ni obrnil na Alpitour! Ajajajajajaj!

Višek je bil intervju s poslanecem Nacionalnega zavezništva. Dopisnica mu je omenila, da bosta govorila o enotnosti Italije. Poslanec ji je ob tem odgovoril: "Govoriti z mano, poslanecem NZ, o enotnosti Italije je kot govoriti z duhovnikom o Očenašu." Nakar je sledilo prvo vprašanje: "Katerega leta se je Italija združila?" in odgovor: "No, ja, rekel bi... 1848." Da, nedvomno... in leta 1860 je nek turistični vodnik, Giuseppe Garibaldi, peljal na zabaven izlet tisoč turistov na Sicilijo v Marsalo. Saj veste, prijetno vreme, morje, pa tudi kulturna dediščina iz antike. In na svojem potovanju po južni Italiji je turist Garibaldi srečal celo italijanskega kralja!!! Sreča pa taka! Poslanska plača se šteje v desetstičinah evrov. Kaj če bi nekateri poslanci del teh prihodkov namenili osebnemu tutorju agencije Cepu?

Andrej Černic

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel Srečanja z glasbo: svet zvoka

Seminar in koncert v sodelovanju z DAMS-om v poklon Faustu Romitelliju

Skladatelj Fausto Romitelli se je rodil v Gorici 1. februarja 1963, zahrbtna bolezen pa ga je strla v Milanu 27. junija 2004. V rojstnem mestu se ga znanci in prijatelji spominjajo kot živahnega, občutljivega in vedoželjnega umetnika in takoj po njegovi prerani smrti so se v glasbenih krogih rodili načrti za poboje, s katerimi bi primerno počastili njegov spomin. Profesor Silvan Kerševan, ravnatelj SCGV Emil Komel, si je zamislil in izpeljal projekt, ki je s seminarjem in koncertom zarisal Romitellijev portret ter ga uokviril v umetniške tokove, s katerimi se je skladatelj soočal: pobudi se je odzval goriški DAMS, ki je bil na seminarju prisoten z visoko kvalificiranimi predavatelji.

Prof. Kerševan se je z uvodno besedo zahvalil gostom ter izrazil svoje prepričanje, da moramo gojiti radovednost do sodobnih glasbenih fenomenov, skladatelj Alessandro Solbiati pa je pristavil, da ne smemo prislusniti koncertu sodobne glasbe s predpostavko, da gre za težko stvar; postopoma skušajmo premostiti pregrade, ki strogo ločujejo glasbo na žanre in manjšinske niše. Profesor Angelo Orcalli se je spomnil svojega srečanja z Romitellijem, ko je s kolegi snoval projekt za ustanovitev DAMS-a: v dolgih pogovorih sta drug drugemu razkrivala svoje poglede na glasbeno snovanje, ki zajema svoje sestavine iz širših zvočnih fenomenov. Nakazal je Romitellijeve sorodnosti in razhajanja s predstavnikmi takozvane spektralistične struje, s katerimi se je soočal med svojim raziskoval-

nim delom na pariškem institutu IRCAM, glavne mejnike skladateljevega dela in življenja pa je predstavila diplomantka

Foto Bumbaca

DAMS-a Luisa Ludovico De Nardo. Zanimiv je bil tudi poseg pianista Alda Orvieto, člana Ex Novo Ensemble, ki je oblikoval glasbeni del srečanja. Glasbenik je poudaril doprinos spektralistov k analizi zvočnih fenomenov in iskanju novih vzorcev, prof. Marco Mazzolini pa se je poglobil v fiziognomijo Romitellijeve glasbe, ki je iskala kontinuiteto med telesno in časovno dimenzijo ter skušala zabrisati meje med figuro in ozadjem. Zvok kot vezni člen med materijo in zgodovino, zvok, ki se nam razodeva skozi filter zgodovine, obenem pa kot vir energije, ki lahko deluje tudi v samouničevalnem smislu. Kljub pozitivni energiji, ki je zaznamovala Romitellijevo

ustvarjalnost, je skladatelja mikala tudi temna plat glasbene kreacije, tista, ki je zagovarjala ojačenje sposobnosti percep-

glasbe; kot je pravilno ugotavljal skladatelj Solbiati, je francosko misel skozi čas zaznamoval izrazit racionalizem, ki se je skušal dokopati do fizične zakonitosti vsakega fenomena. Računalniška analiza zvočnega spektra je oblikovala novo estetiko, ki se res skuša ograditi od serializma, lahko pa zapade v brezizhodne modele. Različnim rezultatom podobnih postulatov smo prislusnili v skladbah Tristana Muraila, Gérauda Griseya, Alessandra Solbiatija, Emanueleja Casaleja ter seveda Fausta Romitellija. Kombinacija flavte, klarineta, violine, čela, klavirja, klaviature

midi in elektronike je zgradila zvočno sliko Murailevih Zimskih fragmentov (Winter Fragments), medtem ko je Grisey s flavto, klarinetom, violino, čelom in klavirjem ustvaril igro med grozdi zvokov, njihovo resonanco in tišino v skladbi Talea, la macchina delle erbe folli. Odlični tržaški tolkalec Dario Šavron je bil protagonist skladbe Bois (les, pa tudi gozd), ki je doživela svojo krstno izvedbo. Šavron je Alessandra Solbiatija prosil, naj bi mu spisal skladbo za marimbo in skladatelj je orisal nekoliko težavno genezo dela, ki ga je začrtal v desetih slikah: v trenutku ustvarjalne krize je zvedel za Romitellijevo smrt in v zadnjo sliko vtikal obrise koral ter žalno pritrdovanje,

delo pa je izrecno posvetil goriškemu skladatelju. Šavron je skladbi vlil močan interpretativni pečat ter primerno obarval posamezne, stilistično zelo raznolike slike in za svojo izvedbo požel navdušene aplavze. Trenutek ironične lahkotnosti nam je privoščil Emanuele Casale s skladbo 5 za flavto, klarinet in magnetofonski trak, kjer sta solista nadgrajevala in dopolnjevala magnetofonski zapis, v središču pozornosti pa sta bili Romitellijevi skladbi Domenico alla periferia dell'impero ter Amok Koma. Kdor je že kdaj okusil tihožitje goriških nedeljskih popoldnevov, je njihovo zvočno podobo lahko dojel v Prvi nedelji za bas flavto, bas klarinet, violino in čelo, Druga ne-

delja pa nosi podnaslov Hommage a Gérard Grisey, izrecen poklon, ki ga je Romitelli začel z neprikrito ironijo: izvajalci uporabljajo poleg lastnega instrumenta tudi majhna pihalca kot gait pitch pipe, kazoo in orglice ter popestrijo razvoj skladbe, ki se naslanja na presenetljivo trdno formalno strukturo. Palindrom Amok Koma se je zrcalil tudi v obliki Romitellijeve skladbe, ki je zaključila zanimivo Srečanje z glasbo. Pod naslovom Svet zvoka-Materia sonora smo prislusnili sodobnemu glasbenemu utripu, ki je nedvomno sad tehtnega snovanja: kot je poudaril Solbiati, sta vlogi elektronike in računalništva dandanes zelo pomembni, a ne moreta nadomestiti, temveč lahko zgolj nadgradiata temeljno kompozicijsko znanje.

Katja Kralj

Dežela F-Jk

V četrti deželni komisiji se je začela razprava o zakonu o upravljanju z vodami, ki ga bo v naši deželi uvedel državni zakon št. 36 z dne 5.1.1994; ta nosi ime zakon Galli.

Svetovalec SSK dr. Mirko Špacapan je v razpravi opozoril na važnost, da dežela Furlanija-Juljska krajina, zaradi svoje zemljepisne lege, predpostavlja možnost čezmejnega upravljanja z vodami. To, kar se tiče dobave a tudi vodnih odplak, ki so lahko v skupni uporabi in upravi, ko je govor o ozemljih, ki so si v čezmejnem stiku. Še posebno važne bi bile take povezave v primeru naravnih in ekoloških nesreč, kot ob onesnaženju vodnih virov na eni strani meje, katere bi lahko ob potrebi nadomestili vodni viri iz sosednje države. Kot v primeru black-outov, ko električnemu omrežju v državi ali deželi priskočijo na pomoč daljnovodi iz drugih držav ali dežel.

Špacapan je v tem smislu izpostavil tudi vlogo Kraškega vodovoda, ki zaradi svoje narodnostne in zemljepisne lege zasluži obstanek, pa čeprav sedanji zakon namerava ukiniti take vrste domačega upravljanja z vodo, kot je bilo do sedaj pri Kraškem vodovodu.

Špacapan je kolege opomnil, da zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji v svojem 21. členu predvideva, da se morajo vsi posegi v okolje na ozemlju, kjer živi slovenska narodna skupnost, na ozemlju, ki ga določa seznam občin po 4. členu, vršiti v spoštovanju zgodovinskih in kulturnih značilnosti. Za Slovence je Kraški vodovod imovina in model domače uprave, ki jih je do danes zadovoljeval, zato naj jim zakon dovoljuje, da ga obdržijo, če se tako odločijo.

Poleg tega pa je zemljepisna lega Kraškega vodovoda takšna, da ga je pametno obdržati v režiji kraških dvojezičnih občin tudi v vidiku čezmejnih povezav.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti je napovedal svoje popravke zakonu v smislu izrečenih postavk.

Klic na pomoč!

Potrebujeemo 12 apostolov

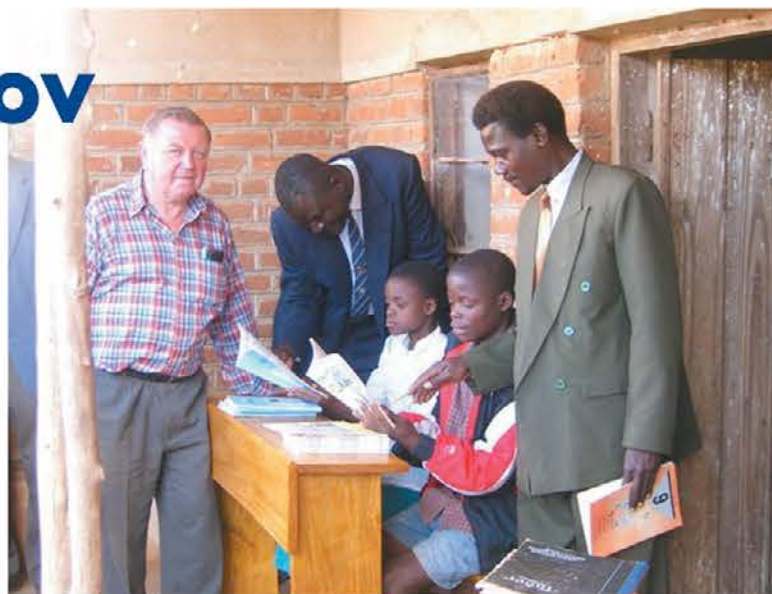
Lepo pozdravljeni iz daljne afriške dežele, ki je dobila ime po jezeru Malawi, ki je drugo največje jeze-

tem ljudstvom danes? Ena sama pot je: prinesiti moras s sabo dve vrsti kruha in zvrhano mero ljubezni do Bo-

ljudi, ki hočejo kos svojega kruha, kot Jezus pri zadnji večerji in prvi sv. maši, razdeliti med uboge.

P. Stanko Rozman je postal prvi ambasador Slovenije v državah Zambija in Malawi. Z velikimi talenti, ki jih je sprejel od Boga, je na jugu Afrike pričel delati čudeže. Najprej je v Zambiji, v kraju Nangoma, ki je kakšnih 120 km oddaljen od glavnega mesta Lusake, postavil v življenje pravo pravcato mesto s cerkvijo, bolnišnico, policijsko postajo, bencinsko črpalko, pekarno, mnogimi delavnicami in trgovinami. Po skrbno opravljenem delu se je pred dobrima dvema letoma preselil v sosednji Malawi, kjer mu je bilo skupaj s sodelavci zaupano veliko misijonsko področje s centrom v mestu Kasungu. Obsega kar 90 podružnic, z večjimi ali manjšimi cerkvami za bogoslužje, in druga verska srečanja. Tu se trudi za boljši jutri teh ljudi, ki so mu zaupani.

S posebnim programom Botstva, ki ga podpirajo mnogi posamezniki v Sloveniji, je začel reševati mlade, ki so zaradi boleznih aidsa ali malarije ostali brez staršev in brez sredstev za preživljanje. Naložil si

je tudi skrb za 12 katoliških šol na tem obsežnem področju, ki jih oskrbuje s šolskimi knjigami, zvezki ter različno šolsko

opremo od tabel do klopi in barve za šolske prostore. V teh 12 šolah je več kot 12.000 otrok, ki poleg izobrazbe potrebujejo tudi razvedrilo. Tako se je odločil, da bo vsem šolam nabavil nogometne in odbojbarske žoge ter s pomočjo športnega udejstvovanja mlade reševal pred boleznimi in drugimi škodljivimi miki življenja. Nobena skrivnost ni, če povemo, da je kar 30% prebivalstva okuženih z viru-

som aidsa. Največ žrtev zahteva ta prav med mladimi. Danes pa se obrača na vaše bralce, ki razumejo stisko ubo-

gega afriškega človeka, ki je lačen tega dvojnega kruha. Rad bi za svoje šole preskrbel 12 športnih dresov za dečke in prav toliko športnih dresov za deklice.

Za ta projekt, ki je zelo skromen, potrebuje 12 apostolov - dobrotnikov, ki bi bili pripravljeni podariti športna oblačila našim katoliškim šolam. Otroci bi bili tega čudovitega darila še kako veseli.

Zahvaljuje se Novemu glasu, da ga redno obvešča o življenju Slovencev v domovini in zamejstvu.

Mir in vse dobro vsem v uredništvu in vsem bralcem Novega glasa.

ACI

ro v Afriki. To deželo je Bog obdaril s posebno, čudežno naravno lepoto, ki pa je dolgo ostala skrita očem belcev. V tej deželi je krščanstvo komaj pognalo korenine, saj so prvi oznanjevalci Kristusovega neokrnjenega evangelija prišli sem šele pred 102. letoma. To so bili misijonarji Beli očetje, kot jim tu rečejo. Že prej pa so tu cvetele mnogovrstne sekte, ki so še danes zasidrane po vsej državi. Torej je za oznanjevalce prave vere dela še in še. A kako opravljali svoje poslanstvo Kristusovega apostola med

ga in bližnjega. To drugo misijonarji imamo, prvo pa lahko delimo le s svojimi talenti, ki smo jih prejeli od Boga, in s pomočjo mnogih doborotnikov, ki skušajo po Jezusovih besedah dati človeku v stiski kozarec žive vode. Dvojni kruh pomeni najprej kruh Božje besede, ki jo misijonar deli v cerkvi, in potem naš vsakdanji kruh, ki je tu običajno hlebec kuhane koruzne polente. Za delitev prvega kruha potrebujemo Božje hiše, za delitev drugega pa nekaj plemenitih in dobrih

